

ਰਾਜ ਵਿੱਤ

'ਤੇ

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ

ਜੂਨ, 2017

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ
ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ

वाईट पेपर
राज विंड

ਤਤਕਰਾ

ਅਧਿਆਇ ਨੰ.	ਨਾਮ	ਪੰਨਾ ਨੰ.
1.	ਸੰਖੇਪ ਸਾਰ	1
2.	ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ	7
3.	ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਤ	19
4.	ਅਨਾਜਾਂ ਲਈ ਕੈਸ਼ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਿਮਿਟ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ	59
5.	ਉਦੈ ਸਕੀਮ ਕਾਰਨ ਵਿੱਤੀ ਬੋੜ	75
6.	ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰੇ	81
7.	ਬਜਟ ਬਾਹਰੀ ਫੰਡ	95
8.	ਹਵਾਲੇ	
9.	ਸੰਖੇਪ	
10.	ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ	
11.	ਅਨੁਲੱਗ- (I-XXII)	

ਵਿਵਰਣਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਨੰਬਰ	ਨਾਮ	ਅਧਿਆਇ ਨਾਮ	ਅਧਿਆਇ ਨੰਬਰ	ਪੰਨਾ ਨੰਬਰ
1.1	ਬਕਾਇਆ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਕਿਉਂ?	1	11
1.2	ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ	ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਕਿਉਂ?	1	12
1.3	31.3.2017 ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ	ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਕਿਉਂ?	1	15
1.4	ਵਾਸਤਵਿਕ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ 2016-17	ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਕਿਉਂ?	1	15
1.5	ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿੱਤੀ ਮਾਪਦੰਡ	ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਕਿਉਂ?	1	17

ਸਾਰਣੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਨੰਬਰ	ਨਾਮ	ਅਧਿਆਇ ਨਾਮ	ਅਧਿਆਇ ਨੰ.	ਪੰਨਾ ਨੰ.
1.	ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਦੀਆਂ ਲੰਬਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	27
2.	ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	29
3.	ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਬਣਤਰ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	29
4.	ਕੇਂਦਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	34
5.	ਕੁੱਲ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	35
6.	ਤਨਖਾਹਾਂ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	40
7.	ਮਾਲੀ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	43
8.	ਮਾਲੀ ਘਾਟੇ ਵਿਚਲੇ ਰੁਝਾਨ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	45
9.	ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਵਿਚਲੇ ਰੁਝਾਨ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	46
10.	ਕੁੱਲ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	48
11.	ਕਰਜ਼ ਵਾਪਸੀ ਉਪਰ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ ਅਤੇ ਖਰਚ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	48
12.	ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਉਧਾਰ (2016-17)	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	50

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਨੰਬਰ	ਨਾਮ	ਅਧਿਆਇ ਨਾਮ	ਅਧਿਆਇ ਨੰ.	ਪੰਨਾ ਨੰ.
13.	ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀਆਂ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	53
14.	31 ਮਾਰਚ 2017 ਨੂੰ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ਾ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	54
15.	ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ-ਵਾਸਤਵਿਕ ਬਨਾਮ ਬਜਟੀ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	55
16.	ਪੰਜਾਬ ਖੁਰਚ-ਵਾਸਤਵਿਕ ਬਨਾਮ ਬਜਟੀ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	56
17.	ਯੋਜਨਾ ਖੁਰਚ-ਵਾਸਤਵਿਕ ਬਨਾਮ ਬਜਟੀ	ਰਾਜ ਵਿੱਤ	2	56
18.	ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਉਪਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸੁਰਤਾਂ	ਅਨਾਜਾਂ ਲਈ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ	3	70
19.	ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਕਰਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲੀ	ਉਦੈ ਸਕੀਮ ਕਾਰਣ ਵਿੱਤੀ ਬੋੜ	4	78
20.	ਬੋਰਡਾਂ/ਫੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਰਚ 2014-15 ਤੋਂ 2016-17	ਬਜਟ ਬਾਹਰੀ ਫੰਡ	6	91
21.	ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਰਚ 2016-17	ਬਜਟ ਬਾਹਰੀ ਫੰਡ	6	98
22.	2014-15 ਤੋਂ 2016-17 ਲਈ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਰਚ	ਬਜਟ ਬਾਹਰੀ ਫੰਡ	6	99
23.	ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖੁਰਚ	ਬਜਟ ਬਾਹਰੀ ਫੰਡ	6	101
24.	ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਵਲੋਂ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ	ਬਜਟ ਬਾਹਰੀ ਫੰਡ	6	101
25.	ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਖੁਰਚ ਵੇਰਵੇ	ਬਜਟ ਬਾਹਰੀ ਫੰਡ	6	105

ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਨੰਬਰ	ਨਾਮ	ਆਧਿਕਾਰਿਤ ਨੰ.	ਪੰਨਾ ਨੰ.
1.	ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ	2	21
2.	ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਲੀਏ ਵਿਚਲਾ ਬਕਾਇਆ	2	23
3.	ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕੁਲ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ-ਪੰਜਾਬ	2	30
4.	ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਬਣਤਰ (ਕੁਲ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ %)	2	31
5.	ਆਪਣੀਆਂ ਕਰ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ (2016-17)	2	33
6.	ਖਰਚ ਦੇ ਹਿੱਸੇ (2006-07)	2	37
7.	ਖਰਚ ਦੇ ਹਿੱਸੇ (2016-17)	2	37
8.	ਮਾਲੀ ਖਰਚੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ	2	38
9.	ਕੁਲ ਮਾਲੀ ਖਰਚ (2016-17)	2	41
10.	ਕੁੱਲ ਮਾਲੀ ਖਰਚ (2016-17)	2	41
11.	ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੀ % ਵਜੋਂ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ	2	42
12.	ਜੀ. ਐਸ. ਡੀ. ਪੀ. ਦਾ % ਵਜੋਂ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ	2	46

वाईट पेपर
राज विंड

ਸੰਖੇਪ ਸਾਰ

1. ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 16 ਮਾਰਚ, 2017 ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਭਾਰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੀ। 29 ਮਾਰਚ, 2017 ਨੂੰ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਰਨ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। 31 ਮਾਰਚ, 2017 ਤੱਕ 7791 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਬਿਲ ਲੰਬਿਤ ਸਨ ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਪੈਸਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਏ।
2. ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਖਰਚ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਰਾਜ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਤੋਂ ਫੰਡ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਰਕਮ ਜੁਟਾਈ ਗਈ। 31 ਮਾਰਚ, 2017 ਨੂੰ 1747 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਬਕਾਇਆ ਹਨ।
3. ਲਗਭਗ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦੇ 2773 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਰੋਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।
4. 2342 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲੰਬਿਤ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਵਜੋਂ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਹੈ।
5. ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਤਾਂ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚਲੇ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਬਿਲਾਂ ਸਮੇਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਇਸ ਨੇ 13039 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਸੀ।
6. ਜਦੋਂ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰਜ-ਭਾਰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਤਾਂ ਅਖੌਤੀ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਵਿਰਾਸਤੀ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 29919.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (31 ਮਾਰਚ, 2017 ਤੱਕ) ਦੀ ਵਾਧੂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੇ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 270 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ 3240 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਾਧੂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਬੋਲ ਝੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ।
7. ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ, ਆਰ ਡੀ ਬੀ, ਪੁੱਡਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਰਜ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਕਰਜ਼ ਦਾ 4435 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਰਾਜ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਕਰਜ਼ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

8. ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਔਸਤ ਨਾਲੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹੀ ਹੈ ਸਿਵਾਇ ਸਾਲ 2013-14 ਵਿਚ ਇਹ 0.23% ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੀ। ਸਾਲ 2014-15 ਵਿਚ ਇਹ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਪੱਧਰ ਤੇ 7.5% ਦੇ ਔਸਤ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਕੇ 4.20% ਤੇ ਆ ਗਈ ਸੀ।
9. 2006-07 ਤੋਂ 2015-16 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਦੀ ਔਸਤ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 6.37% ਰਹੀ ਹੈ ਜੋਕਿ ਗੋਆ (10.68%), ਬਿਹਾਰ (10.08%), ਗੁਜਰਾਤ (9.70%), ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (8.54%), ਹਰਿਆਣਾ (8.30%), ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (7.71%) ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ (7.66%) ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।
10. ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਪਰਲੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਰਿਹਾ। ਹੁਣ ਇਹ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਦੌੜ ਵਿਚ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦਾ ਕੁਤਬਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਪਰਲੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 7ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਕੇਰਲ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਕਰਨਾਟਕ, ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਰਗੇ ਰਾਜ ਵੀ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ।
11. ਹਰ ਸਾਲ ਸਾਲਾਨਾ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲੰਤ ਮਾਲੀਏ ਵਿਚ ਬਕਾਇਆਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ (ਬੀ ਸੀ ਆਰ) ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਨਿਰੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀ ਬਕਾਏ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ 2007-08 ਵਿਚ (-) 3656 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, 2009-10 ਵਿਚ (-) 5757 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 2014-15 ਵਿਚ ਵੱਧ ਕੇ (-) 6544 ਕਰੋੜ; 2015-16 ਵਿਚ (-) 6138 ਕਰੋੜ ਅਤੇ 2016-17 ਵਿਚ (-) 4488 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ।
12. ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਾਲੀਆ 2006-07 ਵਿਚ 77.34% ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 2016-17 ਵਿਚ 68.50% ਰਹਿ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 22.66% ਤੋਂ 31.50% ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਅਰਥਾਤ 2007 ਤੋਂ 2017 ਤੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਰੋਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਨਿਘਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
13. ਕੁਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 9.32% (2006-07) ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 21.14% (2016-17) ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸਪੁਰਦਗੀ ਉਪਰ ਰਾਜ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
14. ਪਰੰਤੂ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਅਨੁਦਾਨ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ 2006-07 ਵਿਚ 13.33% ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 2016-17 ਵਿਚ 10.36% ਤੇ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੜਲਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿਚ

ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਾਣਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ।

15. ਸਾਲ 2016-17 ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ 85% ਤਨਖਾਹਾਂ, ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਉਪਰਲਾ ਖਰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ 102% ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
16. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਔਸਤ ਤਨਖਾਹ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹੈ।
17. ਮਾਲੀ ਖਰਚ 2006-07 ਵਿਚ 18544 ਕਰੋੜ (ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਦਾ 87.76%) ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਸਾਲ 2016-17 ਵਿਚ 52018 ਕਰੋੜ ਰੂਪਏ (ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਦਾ 92.18%) ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।
18. ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਤਨਖਾਹਾਂ ਉਪਰਲਾ ਖਰਚ 5783 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 19758 ਕਰੋੜ (242% ਦਾ ਵਾਧਾ), ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਉਪਰ 1905 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 8749 ਕਰੋੜ (359% ਵਾਧਾ) ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਉਪਰ 4152 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 10098 ਕਰੋੜ (143% ਦਾ ਵਾਧਾ) ਹੋ ਗਿਆ।
19. ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 2006-07 ਵਿਚ 12.24% ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 2016-17 ਵਿਚ 7.82% ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2011-12 ਵਿਚ ਇਹ ਖਰਚ 4.61% ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।
20. ਮਾਲੀ ਘਾਟੇ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2006-07 ਵਿਚ ਮਾਲੀ ਘਾਟਾ 1749 ਕਰੋੜ ਰੂਪਏ ਸੀ। ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਘਾਟੇ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋਗੁਣਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਅਰਥਾਤ 2007-08 ਵਿਚ 3823 ਕਰੋੜ ਰੂਪਏ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਘਾਟਾ ਵੱਧ ਕੇ 2015-16 ਵਿਚ 8550 ਕਰੋੜ ਰੂਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 2016-17 ਵਿਚਲੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਬਦਤਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਲ 2011-12 ਤੋਂ ਰਾਜ ਨੇ ਜੀਰੋ ਮਾਲੀ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨੀ ਸੀ।
21. ਸਾਲ 2006-07 ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ 4384 ਕਰੋੜ ਰੂਪਏ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਵੱਧ ਕੇ 2015-16 ਵਿਚ 11762 ਕਰੋੜ ਅਰਥਾਤ 168% ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਲਈ ਗਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
22. ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2006-07 ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਮਾਲੀ ਘਾਟਾ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੇ 1.38% ਸੀ ਜੋ ਕਿ 2015-16 ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਵੱਧ ਕੇ 2.18% ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
23. 2016-17 ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ ਵਾਪਸੀ ਖਰਚ 14145 ਕਰੋੜ ਰੂਪਏ ਸੀ (ਮੂਲਧਨ 4047 ਕਰੋੜ ਰੂਪਏ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀ 10098 ਕਰੋੜ ਰੂਪਏ)। ਇਹ ਅੰਕੜਾ 29919.96 ਕਰੋੜ ਰੂਪਏ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ

ਹੋਈਆਂ ਕਰਜ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਣ 2017-18 ਵਿਚ 30% ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਨਾਜ ਖੇਤਰ ਵਿਚਲੇ ਕੁਪੜੀਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵਿਚ ਲਗਾ ਲਿਆ।

24. ਰਾਜ ਵਲੋਂ “ ਗਰੰਟੀ ਰਿਡੈਪਸ਼ਨ ਫੰਡ ਸਕੀਮ ” ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੰਤਰ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਰੰਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਜ ਵਲੋਂ 2013-14 ਤੋਂ 2015-16 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਰਾਨ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 1241.58 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅੰਸ਼ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਣਕਿਆਸੀ ਗਰੰਟੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰੰਤੂ ਮਾੜੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਗਰੰਟੀ ਰਿਡੈਪਸ਼ਨ ਫੰਡ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਅੰਸ਼ਦਾਨ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।
25. ਸਰਕਾਰ ਨੇ 31.3.2017 ਨੂੰ 20608.17 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਤੇ ਲੰਬੀ ਅਵਧੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। (ਇਸ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਕੁਲ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ 80% ਹੈ) ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਕੜੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਰਜ ਲੈਣ ਸਬੰਧੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਦੀ ਵਧੀਆ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹੁਣ ਉਦੈ ਸਕੀਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਕਰਜ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਨਾਜ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਉਪਰ ਲਿਆ ਕਰਜ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਜ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।
26. ਵਾਸਤਵਿਤ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬਜਟੀ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚਲਾ ਘਾਟਾ 2010-11 ਵਿੱਚ 2009 ਕਰੋੜ ਤੋਂ 2013-14 ਵਿੱਚ 7562 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2016-17 ਵਿੱਚ 4773 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਰਿਹਾ।
27. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਜਟੀ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਖੁਰਚ 2006-07 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਖੁਰਚ ਦਾ 143.80% ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲ 2011-12 ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਘੱਟ ਕੇ 64.73% ਤੇ ਆ ਗਿਆ।
28. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਉਦੈ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਘਾਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ 2015-16 ਵਿੱਚ 1695 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਘਾਟੇ ਝੱਲੇ ਅਤੇ 31-03-2016 ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਘਾਟੇ 3196 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਨ।
29. ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਜਿਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ 17030.92 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਦੂਸਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ 22593.95 ਕਰੋੜ ਸਨ ਅਤੇ 20608.17 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਕਾਇਆ ਸਨ। ਕੁਤਾਹੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਪਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਜਿਆਂ

ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2015-16 ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੀ ਐਸ ਯੂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ 8234.30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵੱਡੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਭਾਂਸ਼ ਵਜੋਂ 4.01 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਿਗੁਣੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

30. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ; ਪੀ ਐਮ ਬੀ, ਪੀ ਐਲ ਆਰ ਐਸ, ਈ ਟੀ ਟੀ ਐਸ ਏ ਆਦਿ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਹਿਸੂਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਗਰਾਹੇ ਗਏ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਵੱਖਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖਰਚ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਂਲੇਖਾਕਾਰ ਤੋਂ ਆਡਿਟ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।
31. ਪੀ. ਐਸ. ਡਬਲਿਊ ਸੀ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਸੀ। ਅਸਚਰਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਨਗ੍ਰੇਨ ਨੇ ਮੰਡਰੀਆਂ ਦੀ ਉਪ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਟ ਦੀ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਉਡੀਕ ਕੀਤਿਆਂ ਅਤੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਤੋਂ ਸੀਲੋ ਸਮਰੱਥਾ ਉਪਯੋਗਤਾ ਲਈ ਵਪਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀਲੋ ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਪਨਗ੍ਰੇਨ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਸੀਲੋ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਬੇਤੁਕੀ ਸਥਾਪਤੀ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰਨ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀ ਸੀਲੋ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਐਸ ਪੀ ਏਜ਼ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
32. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਗੈਰ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ, ਖਿਲਰੇ-ਪੁਲਰੇ ਅਤੇ ਬੋਰਡਾਂ/ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਲੋੜ ਆਧਾਰਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵੀ ਗੁੰਮ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੀ ਏ ਜੀ ਦੀ ਰਿਪੋਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 266 (1) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਸ਼ ਵਿੱਤ

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ

ਰਸ਼ ਵਿੱਤ

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਕਿਉਂ?

ਅਧਿਆਇ-1

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਸ਼ ਵਿੱਤ

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਕਿਉਂ?

ਅਧਿਆਇ-1

ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 29 ਮਾਰਚ, 2017 ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ:

“...ਸਾਲ 2016-17 ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪਾਅ ਤੇ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ਗੀਆਂ (ਡਬਲਿਊ ਐਮ ਏ) ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰ. ਬੀ. ਆਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਗਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੈ। ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ 29 ਮਾਰਚ, 2017 ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਸਥਾਗਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।...”

- 1.0 ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਗਾਈਡ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਸਮਝਣ, ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਝੱਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਵਧੇਰੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਸਾਦਾ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੈ।

ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਆਰ ਬੀ ਆਈ) ਦਾ ਅਚੰਭਾ

- 1.1 ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 16 ਮਾਰਚ, 2017 ਨੂੰ ਕਾਰਜ-ਭਾਰ ਸੰਭਾਲਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਅਚੰਭਿਤ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਦਤਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ 7791 ਕਰੋੜ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਬਿਲਾਂ ਦੇ ਬੋੜ ਨਾਲ ਖਜ਼ਾਨਾ ਵਾਸਤਵਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੰਦ ਪਿਆ ਸੀ। ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਹੜੀ ਦੀ ਫਸਲ ਵੇਚਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕੈਸ਼ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਿਮਿਟ (ਸੀ ਸੀ ਐਲ) ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 29 ਮਾਰਚ, 2017 ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਅਚੰਭਾਜਨਕ ਫੁਰਮਾਨ ਆਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ :
- “ਸਾਲ 2016-17 ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਪਾਅ ਤੇ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ਗੀਆਂ (ਡਬਲਿਊ ਐਮ ਏ) ਸਕੀਮ ਅਨੁਸਾਰ ਆਰ. ਬੀ. ਆਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਗਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੈ। ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ 29 ਮਾਰਚ, 2017 ਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਸਥਾਗਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

“...ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ
ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਚੁਸਤ ਲੇਖਾ
ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਤੋਂ ਤਸਵੀਰ
ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ
ਅੰਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ...”

- 1.2 ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਕਰਨ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮ ਉਸ ਸੰਕਟਪੂਰਨ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲੀ।

ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਗੜਬੜੀ ਦੀ ਕਲਾ

- 1.3 ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਬਜਟੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਕੈਗ ਲੇਖੇ ਸਬੰਧਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ‘ਚੁਸਤ’ ਲੇਖਾ ਵਿਵਹਾਰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਕੇਵਲ ਅੰਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲੇਖਾ ਗੜਬੜੀ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ; (I) ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਤੀਬਰ ਵਰਤੋਂ (fast forwarding) (II) ਸਥਾਨਕ ਖਰਚ (III) ਅਚਨਚੇਤ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਲਈ ਗੈਰ ਉਪਬੰਧ ਅਤੇ (IV) ਬਜਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਸਹੇਤਨਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਆ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਜਟਾਂ ਦੀ ਦਿਆਨਤਦਾਰੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਕਾਇਆ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ

- 1.4 ਲਗਭਗ 7791 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਬਿਲ ਜੋ ਕਿ 31 ਮਾਰਚ, 2017 ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਖਰਚ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਕਰਕੇ 13039 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਬਕਾਇਆ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਰਣ 1.1 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਹੈ : -।

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਵਿਵਰਣ 1.1 ਬਕਾਇਆ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ

(ਤੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵਿਵਰਣ	ਰਕਮ
1.	ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦੇ ਬਕਾਏ	2773
2.	ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿੰਡੀ ਦੇ ਬਕਾਏ	2342
3.	ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਦੇ ਬਕਾਏ	1747
4.	ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨਾ	1413
5.	ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਅਣ-ਅਦਾਇਗੀ	692.04
6.	ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਜੀਫ਼ੀਆਂ ਦੀ ਅਣ-ਅਦਾਇਗੀ	35.31
7.	ਸ਼ਗਨ ਸਕੀਮ ਦੇ ਬਕਾਏ	18.61
8.	ਹੋਰ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ	291.16
9.	ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤੇ ਫੰਡ	253.94
10.	ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤੇ ਫੰਡ	386.03
11.	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਸੰਸਥਾਈ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਨਾ (ਉ) ਨਾਬਾਰਡ (ਅ) ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ	174 45
12.	ਹੋਰ	2867.91
ਕੁਲ		13039

1.5 ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਕਾਇਆ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਲਾਭ ਵਿਹੁਣੇ ਵਰਗਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਫੰਡ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿਤ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਯੋਗਟਾਂ ਜਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਫੰਡ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਭਵਿੱਖੀ ਬਜਟੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਰਾਜ ਦੇ ਭਵਿੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

“...ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਨਾ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਰਾਜ ਦੇ ਭਵਿੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ”

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ

ਰਾਜ ਵਿੱਤ

“ਕਰਜ਼ੇ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ
ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਬਜਟ ਤੋਂ
ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੀ।
ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ਵਿਚ
ਜਾਂਚ ਵਿਧਾਨਕ ਪਰਵਾਨਗੀ
ਅਤੇ ਮਹਾਂਲੇਖਾਕਾਰ ਦੇ
ਆਫਿਟ ਤੋਂ ਪਰੇ ਰੱਖਿਆ
ਗਿਆ। ”

- 1.6 ਰਾਜ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾੜਾ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖੀ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਜਾਂ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਕਰਕੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ (ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ), ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ (ਆਰ ਡੀ ਬੀ) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਪੁੱਡਾ) ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠਾਂ ਵਿਵਰਣ 1.2 ਤੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਵਿਵਰਣ 1.2 ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਲਈ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ (ਰੂਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਾਮ	ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ	ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ
1.	ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ	4722.89	3172.93
2.	ਆਰ ਡੀ ਬੀ	5795.94	2090.40
3.	ਪੁੱਡਾ	2124.93	1413.49
ਕੁੱਲ		12643.76	6676.82

ਸੌਤੇ: ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

- 1.7 ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਜ਼ੇ ਜੁਟਾਉਣਾ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣੇ ਵੇਚ ਕੇ ਰਸੋਈ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਲੋਕ ਲੁਭਾਊ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਫੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਰਸਤਾ ਈਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਜ਼ੇ ਜੁਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖਰਚੇ ਕਰਨਾ ਬਜਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਪਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਮਹਾਂਲੇਖਾਕਾਰ ਦੀ ਆਫਿਟ ਤੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੁਟਾਏ ਗਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਤੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰਤਾ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਲੇਖਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਰਾਸਤੀ ਖਾਤੇ

- 1.8 ਬਕਾਇਆ ਸੀ ਸੀ.ਐਲ. ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਦੇ ਮੁੱਲ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਵਿੱਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੈਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 29919.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ(ਸਿਤੀ 31-03-2017 ਨੂੰ) ਦੇ ਭਾਰੀ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬੜਾ ਅਚੰਭਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹੇ ਵੱਡੇ ਅੰਤਰ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਵਰਤੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਤਤਪਰਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਢੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਹਲ ਅਤੇ ਬੈਕਾਂ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰੰਦ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਹੱਥਾਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

“ ...ਜਿਸ ਤਤਪਰਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਢੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਹਲ ਅਤੇ ਬੈਕਾਂ ਨਾਲ ਲਾਹੌਰੰਦ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਹੱਥਾਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ”

“...ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਸਲ ਵਿਚ 10.3.2017 ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ।...”

ਇਹ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਭਰਪਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

- 1.9 ਦੂਜਾ ਇਹ ਕਿ 2004 ਵਿਚ ਖੁਰਾਕ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਸਮਾਨਅੰਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜੋ 10.3.2017 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (29919.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਭਾਰੀ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜ਼ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ) ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਅਸੰਭਵ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2004 ਵਿਚ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚਲੇ ਭਾਰੀ ਅੰਤਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਸਲ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।
- 1.10 ਤੀਜਾ ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਸਲ ਵਿਚ 10.3.2017 ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਉਪਰੰਤ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ।

ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਜਾਲ

- 1.11 ਰਾਜ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਾਲ 2016-17 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਜ਼ਾ 148832 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਉਦੈ ਬਾਂਡਜ ਵਜੋਂ ਲੰਬਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ, ਅਚੇਤ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਵਰਣ 1.3 ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰਣੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿਚ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਵਿਵਰਣ 1.3: 31-03-2017 ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵੇਰਵੇ	ਰਕਮ
1	2015 -16 ਅਤੇ 2016-17 ਦੇ ਉਦੇ ਦੇ ਬਾਡਜ਼ ਸਮੇਤ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼	153098
2	ਰਾਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼	4435
3	ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜ਼	29919.96
	ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼	187452.96
5	ਬਕਾਇਆ ਗਰੰਟੀਆਂ	20608.00
	ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ ਗਰੰਟੀਆਂ	208060.96

ਸ੍ਰੋਤ: (ਏ ਜੀ ਆਰਜ਼ੀ ਲੇਖ 2016-17)

- (ਉ) ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੇ % ਵਜੋਂ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ 44%
- (ਅ) ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ % ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ ਗਰੰਟੀਆਂ 49%
- (ਈ) ਟੀ ਆਰ ਆਰ ਨਾਲ ਕਰਜ਼ ਵਾਪਸੀ ਅਨੁਪਾਤ 31.15%

ਮਾਰਚ, 2017 ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਲਈ ਲਈ 3240 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ
ਵਧੀਕ ਕਰਜ਼ ਵਾਪਸੀ ਕਾਰਨ 2017-18 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕਤਿਆਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

“...ਜੇਕਰ ਸਥਗਿਤ
ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ, ਅਚਨਚੇਤ
ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੀ ਸੀ
ਐਲ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰਾਂ ਅਤੇ
ਉਦੇ ਬਾਂਦਜ਼ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ
ਹੋਈਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚ
ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ
ਵਾਸਤਵਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ
ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।... ”

1.12 ਪਿਛਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਬਜਟੀ
ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਮੁੱਲ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ
ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਤਾਂ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ
ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਸਾਲ 2016-17 ਲਈ ਵਿਵਰਣ 1.4 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ ਹੈ:

ਵਿਵਰਣ 1.4 (ਉ) ਵਾਸਤਵਿਕ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ 2016-17 (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਲੜੀ ਨੰ:	ਮੱਦ	2016-17 ਬਜਟ ਅਨੁਮਾਨ	2016-17 ਆਰਜ਼ੀ ਏ ਜੀ ਲੇਖਾ	ਘਾਟਾ/ਵਾਪਸ
1	ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ	50181	45408	-4773
2	ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਉਧਾਰੀਆਂ	12819	13600	781

ਸ੍ਰੋਤ: (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਲੇਖਾ)

ਸ੍ਰੋਤ: (ਆਰਜ਼ੀ ਲੇਖ ਏ ਜੀ 2016-17)

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਵਿਵਰਣ 1.4 (ਅ) ਵਾਸਤਵਿਕ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ 2016-17 (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

ਲੜੀ ਨੰ:	ਮੱਦ	2016-17 ਆਰਜੀ ਏ ਜੀ ਲੇਖਾ	ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਥਿਤੀ 2016-17
1	ਮਾਲੀ ਘਾਟਾ	6611	19650
	ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੀ% ਵਜੋਂ ਮਾਲੀ ਘਾਟਾ	1.55%	4.59%
2	ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ	18105	65330
	ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੀ% ਵਜੋਂ ਮਾਲੀ ਘਾਟਾ	4.23%	15.27%
3	ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼	148832	187453
	ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੀ% ਵਜੋਂ ਮਾਲੀ ਘਾਟਾ	34.78%	43.81%
4	ਆਰੰਭਕ ਘਾਟਾ	8007	55232
	ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੀ% ਵਜੋਂ ਮਾਲੀ ਘਾਟਾ	1.87%	12.91%

ਸ੍ਰੋਤ: (ਆਰਜੀ ਲੇਖ ਏ ਜੀ 2016-17)

“...ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲੀਏ ਦੀ
ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ਨਾਲ
ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ
ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚ
ਘਾਟਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ
ਘਾਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ
ਹੋਇਆ ਹੈ।...”

ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਘਾਰ

1.13 ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿੱਤੀ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਟੱਲ ਨਤੀਜੇ
ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਿਰਾਵਟ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਦਾ ਵਿਵਰਣ 1.5 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1.14 ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕਤਿਆਂ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਧਿਐਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ :-

- ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਰ ਨਹੀਂ
ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਾਲੀਏ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।
- ਖਰਚ ਦੀ ਉਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗੈਰਅਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਹੈ ਜਿਸ
ਨੇ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ।

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ

ਰਾਜ ਵਿੱਤ

“...ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰਕ ਉਪਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਭਵਿੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਉਪਰ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ।...”

- ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਦੇ 54% ਦੇ ਮਾਲੀ ਘਾਟੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
- ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਦੇ 7% ਦਾ ਮਾਮੂਲੀ ਪੂਜੀਗਤ ਖਰਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ।
- ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੇ 43.81% ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੁ ਅਤੇ 31.15% ਦਾ ਕਰਜ਼ੁ ਵਾਪਸੀ ਅਨੁਪਾਤ ਮੁਕੰਮਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਹਾਰਨਯੋਗ ਹੈ।
- ਰਾਜ ਦਾ ਵਿੱਤ ਗੰਭੀਰ ਢਾਂਚਾਗਤ ਆਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰਕ ਉਪਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਭਵਿੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਉਪਰ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ।

ਵਿਵਰਣ 1.5 ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿੱਤ ਮਾਪਦੰਡ(ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

ਲੜੀ ਨੰਬਰ	ਵੇਰਵੇ	2006-07 (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)	2016-17*
1.	ਮਾਲੀ ਘਾਟਾ	1749	6611
2.	ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ	4384	12336
3.	ਮੁੱਢਲਾ ਘਾਟਾ (ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ-ਵਿਆਜ) (ਉਦੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ)	232	2238
4.	ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਦੀ % ਵਜੋਂ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ	40%	54%
5.	ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ % ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਕਰਜ਼ੇ	71%	85%
6.	ਕੁਲ ਖਰਚ ਦੀ % ਵਜੋਂ ਪੂਜੀਗਤ ਖਰਚ	12.24%	7.82%
7.	ਰਾਜ ਦੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ % ਵਜੋਂ ਉਸ ਦਾ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ	77.34%	68.5%
8.	ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੁ	51155	187453
9.	ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ % ਵਜੋਂ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੁ	305%	413%
10.	ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵਜੋਂ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੁ	40%	44%

ਸ੍ਰੋਤ: (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਲੇਖਾ)

*2016-17 'ਚ ਡਾਟਾ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮੁੱਢਲੇ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।

ਸਿੱਟ

1.15 ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਪਤਨ ਦਾ ਹੁਣ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪਤਨ ਵਿਚ ਰਲੇਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਤਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਲਗਾਤਾਰ ਕੌਮੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹੀ। ਇਹ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੇ ਹੌਲੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਖਿਸਕ ਕੇ ਸੱਤਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜੀਅ ਆਮਦਨ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਸਬਕ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਵਿਕਾਸ ਕਦੇ ਵੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦੇ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿੱਤਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਿਆਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਹੈ। ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਮੁਕਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਏ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਾਲੂ ਵਿਤੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਇਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰੇ।

“ ਖਾਲੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਵਿਕਾਸ ਕਦੇ ਵੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦੇ। ”

ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਅਧਿਆਇ-2

ਵਾਈਟ ਪੋਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਰਾਜ ਵਿੱਤ
ਅਧਿਆਇ-2

“...ਸਾਲ 2006-07
ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਕਾਸ
ਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰਥਾਤ
10.18% ਸੀ ਅਤੇ
9.57% ਦੀ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ
ਐਸਤ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੀ...”

“ ਸਾਲ 2014-15 ਵਿੱਚ
ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਪੱਧਰ ਤੇ
7.50% ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੇ
ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਹ ਘੱਟ ਕੇ
ਇਹ 4.20% ਤੇ ਅਤ
ਗਈ...”

2.0 ਚਿੱਤਰ 1 ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2006-07 ਤੋਂ 2016-17 ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ
ਦਰ ਦਾ ਗ੍ਰਾਫ਼ੀਕਲ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸਪਸ਼ਟ
ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2006-07 ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਸਰਬ ਉਤੱਮ ਅਰਥਾਤ
10.18% ਸੀ ਅਤੇ 9.57% ਦੀ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਐਸਤ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੀ। ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਛਲੇ
ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ, ਸਾਲ 2013-14 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ
ਐਸਤ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2013-14 ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਐਸਤ ਨਾਲੋਂ
0.23% ਦਾ ਮਾਮੂਲੀ ਵਾਧਾ ਸੀ। ਸਾਲ 2014-15 ਵਿੱਚ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਪੱਧਰ ਤੇ
7.50% ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਹ ਘੱਟ ਕੇ 4.20% ਤੇ ਆ ਗਈ। ਇਹ
ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਲਗਾਤਾਰ ਕੌਮੀ ਐਸਤ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਿਘਰਦਾ
ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਚਿੱਤਰ-1: ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ(% ਵਿੱਚ)

ਸੋਤ: (ਆਰਬਿਕਰਾ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ)

ਨੋਟ: ਸਾਲ 2012-13 ਤੋਂ ਸਾਲ 2011-12 ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਤੋਂ

“...ਰਾਜ ਨਿਰੰਤਰ ਰੂਪ
ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਮੁੱਚੇ
ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਦੇ ਵਿੱਤਾਂ
ਲਈ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ
ਕਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ
ਰਿਹਾ ਹੈ...”

2.1 ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਸਾਰਣੀ ਦੋ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਤੁਲਨਾ (ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਾਮੀਲ ਮੰਤਰਾਲਾ) ਤੋਂ ਵਿਆਕਤੀ ਇਹ ਅੰਦਰਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2006-07 ਤੋਂ 2013-14 ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਔਸਤ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 6.85% ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਬਿਹਾਰ (10.85%), ਗੁਜਰਾਤ (8.63%), ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ (8.62%), ਹਰਿਆਣਾ (8.43%), ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ (8.44%) ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ (8.60%) ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਔਸਤ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਘੱਟ ਹੈ। ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਲਗ-1 ਤੇ ਹਨ।

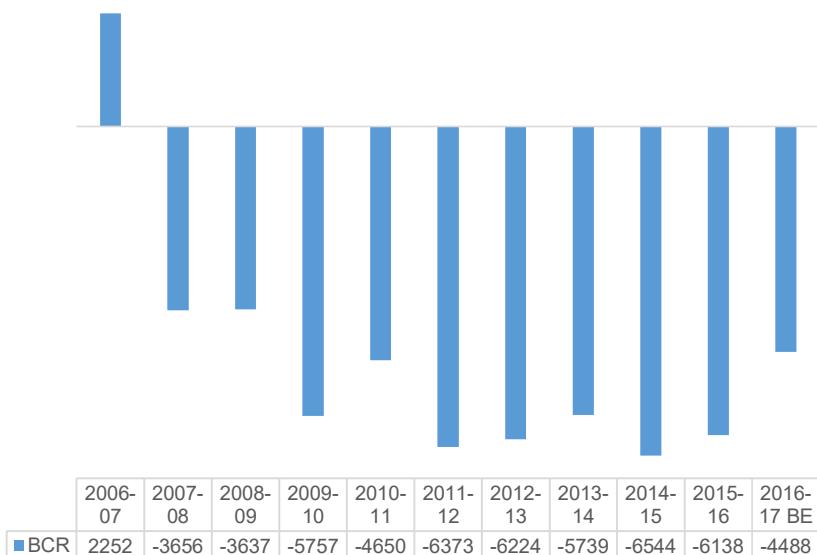
2.2 ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਦੇ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਔਸਤ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ, ਜੋ ਚਿੱਤਰ ਉਭੱਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜੀਅ ਪ੍ਰਤੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਬੋਤਮ ਸਥਾਨ ਤੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਰਗੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਸਤਵੇਂ ਸਥਾਨ ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਕੇਰਲ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਕਰਨਾਟਕ, ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਰਗੇ ਰਾਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ।

2.3 ਰਾਜ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਚਲਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨਿਰੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਦੇ ਵਿੱਤਾਂ ਲਈ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਕਮੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਸਾਲਾਨਾ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲੰਤ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਅੰਸ਼ਦਾਨ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਮਾਲੀ ਖਰਚ, ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਉਪਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਰਕਮ ਇਸ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਵਰਤਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿੱਤੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਉਪਲਬੱਧ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਵੇਗੀ। ਰਾਜ ਨਿਰੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਰਤਮਕ ਬੀ ਸੀ ਆਰ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ 2007-08 ਵਿੱਚ (-) 3656 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, 2009-10 ਵਿੱਚ (-) 5757 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 2014-15 ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਕੇ (-) 6544 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2015-16 ਵਿੱਚ (-) 6138 ਕਰੋੜ ਅਤੇ 2016-17 ਵਿੱਚ (-) 4488 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਇਹ ਵੀ ਵਰਨਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2006-07 ਵਿੱਚ ਚਾਲੂ ਮਾਲੀਏ ਵਿਚਲਾ ਬਕਾਇਆ (+) 2252 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਨੁਲਗ-II ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬਜਟਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਗਰਿਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਬੜੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਉਪਾਰ ਵਿੱਤਾਂ ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੱਚ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

“...ਜੇਕਰ ਮਾਲੀ ਖਰਚ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਉਪਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਰਕਮ ਇਸ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਵਰਤਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿੱਤੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਉਪਲਬੱਧ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਆਵੇਗੀ...”

ਚਿੱਤਰ 2: ਚਲੰਤ ਮਾਲੀਆ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

ਸੋਤ: (ਰਾਜ ਦੇ ਵਿੱਤ ਤੇ ਕੈਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ)

“...ਰਾਜ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 269

ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਕਦੀ
ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ
ਸੀ...”

ਉਪਾਅ ਤੇ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਉਵਰ ਡਰਾਫਟ (ਵਾਧ ਵਸੂਲੀ)

2.4 ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਨੇ ਫਰਵਰੀ 2016 ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ 925 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਉਪਾਅ ਤੇ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ਗੀ ਲਿਮਟ ਸੀਮਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਦਾਇਗੀ ਇਕ ਵਾਰ ਵਾਸਤਵਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਖਜ਼ਾਨਾ, ਉਪਾਅ ਤੇ ਸਾਧਨ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਦੋਂ ਵੀ ਰਾਜ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਡਬਲਿਊਐਮ ਏ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਰਾਜ ਉਵਰ ਡਰਾਫਟ (ਵਾਧ ਵਸੂਲੀ) ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਮੁਡਾਬਿਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤਿਮਾਹੀ ਵਿੱਚ 36 ਕਾਰਜੀ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਅਰਥਾਤ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 144 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਉਵਰ ਡਰਾਫਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਜ ਖਜ਼ਾਨਾ ਨਿਰੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 14 ਕਾਰਜੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਵਰ ਡਰਾਫਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਰੋਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਵੀ ਚੈਕ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇਕਰ ਉਵਰ ਡਰਾਫਟ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਸੀਮਾ ਅਰਥਾਤ 100% ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਪੰਜ ਕਾਰਜੀ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਵਾਧ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ 925 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਮੁੜ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

2.5 ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 29 ਮਾਰਚ, 2017 ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਰੋਕਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਰਮਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਉਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸਵਾਸਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਗਰੰਟੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਲਈ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

2.6 ਸਾਲ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 144 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜਤਯੋਗ ਅਵਧੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 104 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਉਵਰ ਡਰਾਫਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 165 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਉਪਾਅ ਤੇ ਸਾਧਨ ਸਥਿਤੀ ਅਧੀਨ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 269 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਨਕਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਅਧਿਆਇ 2: ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ

2.7 ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਮੱਧਕਾਲੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲਣ ਸਮੇਂ 13039 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਬਿਲਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਨਿਮਨ ਪੈਚਿਅਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

2.8 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ/ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ : ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ/ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ 2437 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਜੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਸੈਕਟਰ ਸਕੀਮਾਂ , ਨਾਬਾਰਡ ਕਰਜ਼ੇ, ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਯੋਗ, ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੌਢੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

2.9 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਲ 66 ਸਕੀਮਾਂ ਦੀ ਸੁਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਕੀਮਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਲੋਂ ਤਜ਼ਵੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮੱਚ ਅਥਾਰਿਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਕੀਮਾਂ ਅਧੀਨ ਫੰਡਿੰਗ ਦੀ ਵਿਉਂਤ 100% ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਸਪਾਂਸਰਡ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ 75:25 ਜਾਂ 60:40 ਆਦਿ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

“...ਮੈਂ ਸੂਦਾ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲਣ ਸਮੇਂ 13039 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਬਿਲਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸੀ...”

“...ਸਾਲ 2016-17
ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ
1413 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ
ਕਿ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ
ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ...”

ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਸਪਾਂਸਰਡ ਮੁੱਖ ਸਕੀਮਾਂ ਹਨ, ਆਰ ਕੇ ਵੀ ਵਾਈ, ਮਿਡ ਡੇ ਮੀਲ, ਸਰਵ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਲਥ ਮਿਸ਼ਨ, ਸਮਾਰਟ ਸਿਟੀ, ਅਸਰੁੱਤ ਆਦਿ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਤਜ਼ਵੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ 1413 ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਲਈ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮਾਂ ਮਾਲੀ ਖਰਚੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਦੂਸਰੀਆਂ ਰਾਜ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੀਆਂ/ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

2.10 ਕੁਝ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਨਾਬਾਰਡ ਵਲੋਂ ਲਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਤਜ਼ਵੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਨਾਬਾਰਡ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜ ਲਈ ਸੀਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਮਾ ਸਾਲਾਨਾ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2016-17 ਲਈ ਨਾਬਾਰਡ ਨੇ 800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਾਬਾਰਡ ਦੇ ਕਰਜੇ ਰਾਜ ਨੂੰ 5.5% ਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟ ਲਾਗਤ ਵਾਲੇ ਫੰਡ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਪੁੰਜੀਗਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ 174 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਫੰਡ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕਰਕੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਵਰਤ ਲਏ ਗਏ।

2.11 ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ : ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 15 ਅਗਸਤ, 2007 ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਅਤੇ 30 ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਕਣਕ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਰਿਆਇਤੀ ਦਰਾਂ ਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ।

ਖਰਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ-ਪੂਰਤੀ ਲਈ, ਖੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ (ਪਨਸਪ, ਮਾਰਕਫੈਡ, ਪੀ ਐਸ ਡਬਲਯੂ ਸੀ, ਪੀ ਏ ਆਈ ਸੀ) ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖੀਦ ਵਾਸਤੇ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦੇ ਹੋਏ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਵਿਭਿੰਨ ਏਜੰਸੀਆਂ ਕੋਲ ਸਾਰਣੀ 1 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 1747 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਦੇਣਦਾਰੀ ਬਕਾਇਆ ਹੈ-

“...ਇਸ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ (ਡੀ ਏ) ਦੀ ਹੀ 2773 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲੰਬਿਤ ਹੈ...”

ਸਾਰਣੀ ਨੰ: 1 ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਦੇਣਦਾਰੀ (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

ਲੜੀ ਨੰ	ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਕਲੇਮ
1	ਪਨਸਪ	1125.25
2	ਮਾਰਕਫੈਡ	349.27
3	ਪੀ ਐਸ ਡਬਲਯੂ ਸੀ	52.34
4	ਪੀ ਏ ਆਈ ਸੀ	220.71
ਕੁੱਲ		1747.57

ਸ੍ਰੋਤ :(ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ)

2.12 ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਦੇਣਦਾਰੀ: ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡੀ ਏ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਡੀ ਏ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਡੀ ਏ ਦੇਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ। ਏਰੀਅਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਵਲ ਡੀਏ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 100% ਤੋਂ 113% ਦੇਣ ਯੋਗ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇਸੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ 2773 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ। (ਅਨੁਲਗ III)

2.13 ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ : ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਟਿਊਬਵੈਲਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।

“...7791 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ
ਬਿਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ
ਉਕਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ
ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ
ਤਨਖਾਹ ਏਰੀਅਰ,
ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਾਭ,
ਦਫ਼ਤਰੀ ਖਰਚੇ ਪੀਓਐਲ
ਆਦਿ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ
ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ
31-03-2017 ਨੂੰ ਖਤਮ
ਹੋ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਬਿਲਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ
ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਫੰਡ ਨਹੀਂ
ਸਨ...”

- 2.14 ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟੈਰਿਫ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਰੈਗੂਲਟਰੀਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਆਧਾਰ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖਪਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਟੈਰਿਫ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਟੈਰਿਫ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਸਬਸਿਡੀ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 2016-17 ਲਈ ਐਸਸੀ ਡੀਐਸ ਅਤੇ ਗੈਰ ਐਸਸੀ ਬੀਪੀਐਲ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀ ਹਿਤ ਪੀ ਐਸ ਈ ਆਰ ਸੀ ਟੈਰਿਫ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ 6113.66 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ 1483.74 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।
- 2.15 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਓਬੀਸੀ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਬਿਜਲੀ ਵਾਲੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਾਧੂ ਸਬਸਿਡੀ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਸਾਲ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਕੁੱਲ ਸਬਸਿਡੀ 7943.07 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ 5600.70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 31-3-2017 ਨੂੰ 2342.37 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਭਾਰੀ ਬੋਡ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ।
- 2.16 ਉਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 7791 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਿਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਉਕਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਏਰੀਅਰ, ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲਾਭ, ਦਫ਼ਤਰੀ ਖਰਚੇ, ਪੀ ਓ ਐਲ ਆਦਿ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਪਏ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ 31-3-2017 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਲਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਸਨ।

2.17 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਈ ਵਿਭਾਗ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇੰਜੀਨਾਰਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਸਾਲ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਬਜਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਉਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਲ ਹੁਣ ਰਾਜ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੁਲ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ 31 ਮਾਰਚ, 2017 ਤੱਕ 13039 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਵਿਸਤਾਰੀ ਬਜਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਸਾਰਣੀ ਨੰ: 2 ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ
(ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

ਲੜੀ ਨੰ:	ਵੇਰਵੇ	(ਰਕਮ)
ਏ.	ਆਟਾ-ਦਾਲ ਸਕੀਮ	1747
ਬੀ	ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ	2773
ਸੀ	ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ	728
ਡੀ	ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਪਏ ਬਿਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਿਵੇਂ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਦਫ਼ਤਰੀ ਖਰਚ, ਪੀਓਐਲ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।	7791*
ਕੁੱਲ (ਏ ਤੋਂ ਡੀ)		13039

*ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋਏ ਬਿਲਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ:-

- ਕੰਦਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ: 845.11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ
- ਰਾਜ ਯੋਜਨਾਂ ਸਕੀਮਾਂ: 1857.86 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ
- ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ 1614 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

“...31 ਮਾਰਚ 2017 ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ 13039 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਵਿਸਤਾਰੀ ਬਜਟ ਉਪਬੰਧਾਂ ਉਤੇ ਆਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ...”

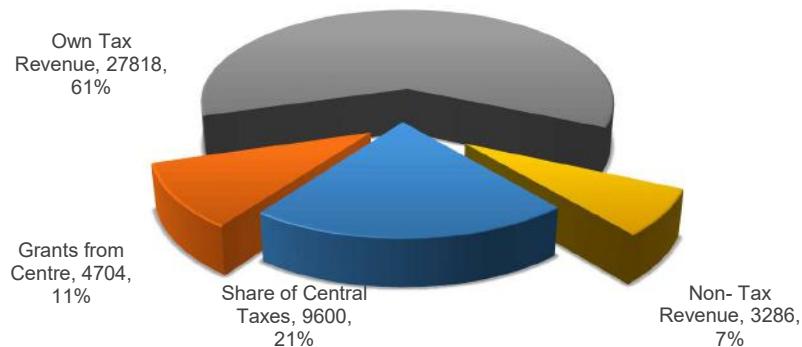
ਰਾਜ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ

2.18 ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

“...ਸਾਲ 2015-16 ਵਿਚ
ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ
70% ਵਧਿਆ ਇਹ
14ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ
ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਕੇ ਸੀ...”

- ਰਾਜ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਰ ਮਾਲੀਆ
 - ਰਾਜ ਦਾ ਆਪਣਾ ਗੈਰ ਕਰ ਮਾਲੀਆ
 - ਕੇਂਦਰੀ ਟਰਾਂਸਫਰਾਂ (ਕਰ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ)
- 2.19 ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਰ ਮਾਲੀਏ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਾਲ 2016-17 ਵਿਚ (2016-17 ਲਈ ਡਾਟਾ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮੁੱਲ ਅੰਕੜੇ ਹਨ) ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ 61% ਹਨ। ਰਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਗੈਰ ਕਰ ਮਾਲੀਆ ਵਧੇਰੇ ਕਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਈਆਂ ਫੀਸਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਗਭਗ 7% ਇਕੱਤਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੰਡ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ 32% ਬਣਦਾ ਹੈ।
- 2.20 ਸਾਲ 2015-16 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 70% ਵਧਿਆ। ਇਹ 14ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕਰਕੇ ਸੀ। ਇਹ ਐਫ ਐਫ ਸੀ/ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਏ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ।

ਚਿੱਤਰ 3: ਰਾਜ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ - ਪੰਜਾਬ (2016-17 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ)

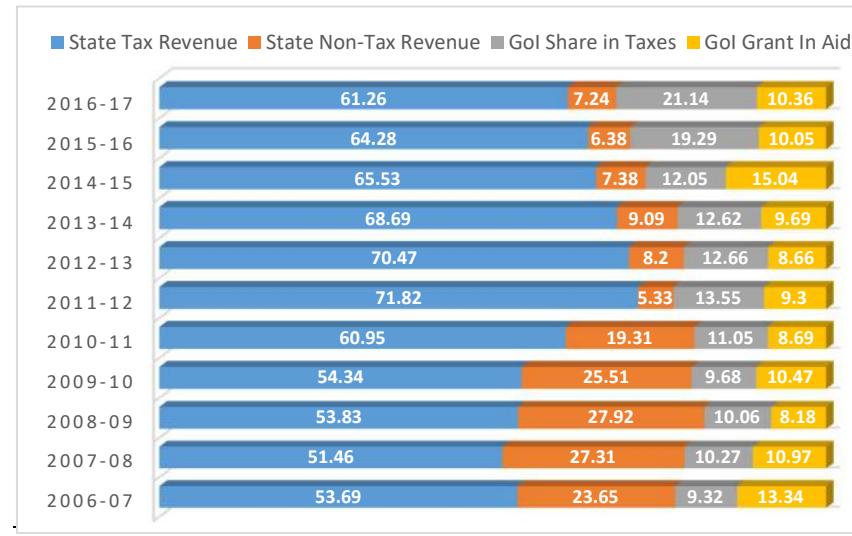

ਸੋਤ : (ਸਾਲ 2016-17 ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਮੁੜ੍ਹਾਤੀ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।

ਰਾਜ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਰ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਰ ਮਾਲੀਆ

- 2.21 ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 2006-07 ਵਿਚ 16795 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਸਾਲ 2016-17 ਵਿਚ 45408 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (170% ਦਾ ਵਾਧਾ) ਹੋ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ 3806 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 14304 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈਆਂ (276% ਦਾ ਵਾਧਾ) ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਰ ਅਤੇ ਗੈਰ ਕਰ ਮਾਲੀਏ 12990 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 31104 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (139% ਦਾ ਵਾਧਾ) ਹੋ ਗਏ।
- 2.22 2006-07 ਤੋਂ 2016-17 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਚਿੱਤਰ 4 ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਰੁਝਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲੀਏ 2006-07 ਵਿਚ 77.34 % ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 2016-17 ਵਿਚ 68.50 % (ਸਾਰਣੀ 3) ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਦਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 22.66 % ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 31.50 % ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਚਿੱਤਰ 4: ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਬਣਤਰ (ਕੁੱਲ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ)

“...ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲੀਏ 2006-07 ਵਿਚ 77.34% ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 2016-17 ਵਿਚ 68.50% ਰਹਿ ਗਏ...”

“...ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 22.66% ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 31.50% ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਮੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ...”

ਸਾਰਣੀ 3: ਮਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀ ਬਣਤਰ (ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਚ)

ਸਾਲ	ਰਾਜ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਾਲੀਆ			ਕੇਂਦਰੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ		
	ਕਰ ਮਾਲੀਆ	ਗੈਰ-ਕਰ ਮਾਲੀਆ	ਕੁੱਲ	ਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ	ਗ੍ਰਾਂਟ ਇਨ ਏੱਡ	ਕੁੱਲ
2006-07	53.69	23.65	77.34	9.32	13.34	22.66
2007-08	51.46	27.31	78.77	10.27	10.97	21.24
2008-09	53.83	27.92	81.75	10.06	8.18	18.24
2009-10	54.34	25.51	79.85	9.68	10.47	20.15
2010-11	60.95	19.31	80.26	11.05	8.69	19.74
2011-12	71.82	5.33	77.15	13.55	9.30	22.85
2012-13	70.47	8.20	78.67	12.66	8.66	21.32
2013-14	68.69	9.09	77.78	12.62	9.69	22.31
2014-15	65.53	7.38	72.91	12.05	15.04	27.09
2015-16	64.28	6.38	70.66	19.29	10.05	29.34
2016-17	61.26	7.24	68.50	21.14	10.36	31.50

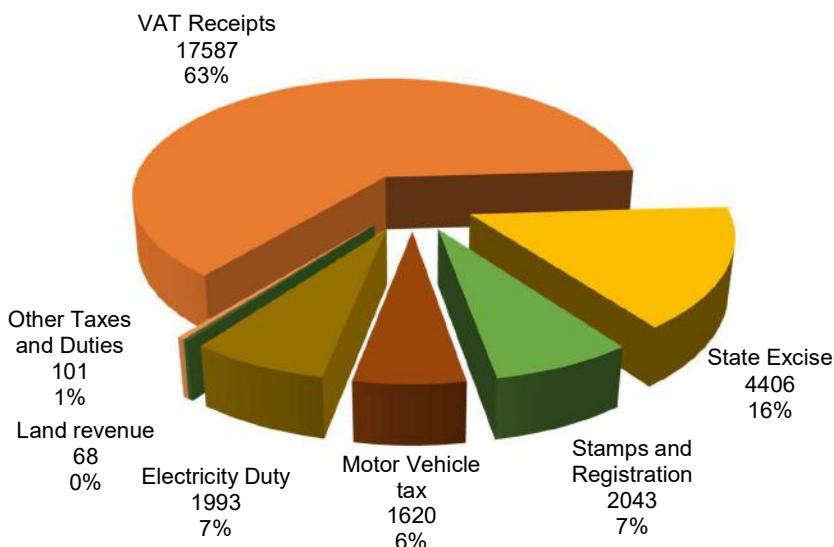
ਸ੍ਰੋਤ: (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤ ਲੇਖਾ)

ਨੋਟ: 2016-17 ਲਈ ਡਾਟਾ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਮੁਢਲੇ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।

2.23 ਪਿੱਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਾਲੀਏ ਵਿਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰਤਾ ਇਕ ਘੱਟਦੇ ਟੈਕਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਘੱਟਣ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਲਾਗਤਾਂ ਦੀ ਗੈਰ ਵਸੂਲੀ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਘੱਟ ਸਰੋਤ ਜੁਟਾਉਣ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

“...ਪ੍ਰਣਾਲੀਗਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਘੱਟ ਸਰੋਤ ਜੁਟਾਉਣ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ...”

ਚਿੱਤਰ 5: ਆਪਣੀਆਂ ਕਰ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ (2016-17) (ਰੂਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

ਸਰੋਤ: (2016-17 ਲਈ ਡਾਟਾ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਮੁਢਲੇ ਅੰਕੜੇ ਹਨ)

ਕੇਂਦਰੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ

2.24 ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 9.32% (2006-07) ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 21.14% (2016-17) ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 10 ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸਪੁਰਦਗੀ ਉਪਰ ਵੱਧ ਰਹੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਸਾਰਣੀ 4)। ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਕੇਂਦਰੀ ਵੰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ 22.66% (2006-07) ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 31.50% (2016-17) ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰਣੀ 5 ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

“...ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਇੰਨ ਏਡ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਸਾਲ 2006-07 ਵਿਚ 13.33% ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ ਸਾਲ 2016-17 ਵਿਚ 10.36% ਰਹੀ ਗਈ ਹੈ...”

“...ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਪਾ ਸਕਣ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ...”

ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਵਧਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਟੈਕਸ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਚ ਟੈਕਸ ਵਾਧੇ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਇਨ ਏਡ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਸਾਲ 2006-07 ਵਿਚ 13.33 ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ ਸਾਲ 2016-17 ਵਿਚ 10.36% ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। (ਸਾਰਣੀ 4) ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਪਾ ਸਕਣ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਇਨ ਏਡ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 4 ਕੇਂਦਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ (ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ)

ਸਾਲ	ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ	ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਇਨ ਏਡ	ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰ ਦੀ %	ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਗ੍ਰਾਂਟ ਇਨ ਏਡ ਦੀ %
1	2	3	4	
2006-07	1566	2240	9.32	13.33
2007-08	1975	2109	10.27	10.97
2008-09	2084	1695	10.06	8.18
2009-10	2144	2320	9.68	10.47
2010-11	3051	2399	11.05	8.69
2011-12	3554	2441	13.55	9.30
2012-13	4059	2776	12.66	8.66
2013-14	4431	3401	12.62	9.69
2014-15	4703	5870	12.05	15.04
2015-16	8009	4174	19.29	10.05
2016-17	9600	4704	21.24	10.36

ਸ੍ਰੋਤ :- (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਖਤਾ, ਮਹਾਂ ਲੇਖਕਾਰ ਪੰਜਾਬ)

ਨੋਟ:- ਸਾਲ 2016-17 ਦਾ ਡਾਟਾ ਮਹਾਂਲੇਖਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਆਰੰਭਕ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 5: ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ (ਰੂਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

ਸਾਲ	ਰਜ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ				ਕੇਂਦਰੀ ਉਕਦੀਲੀਆਂ				ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ
	ਆਪਣਾ ਕਰ ਮਾਲੀਆ	ਗੈਰ ਕਰ ਮਾਲੀਆ	ਕੁੱਲ ਰਜ ਪ੍ਰਾਪਤੀ (1+2)	ਟੀ ਆਰ ਆਰ ਤੇ % (3/9)	ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਨਾ ਦਾ ਸਿਸਾ	ਗਾਂਡ ਇਨ ਐਕ	ਕੁੱਲ ਕੇਂਦਰੀ ਉਕਦੀਲੀ (5+6)	ਟੀ ਆਰ ਆਰ ਦੀ % (7/9)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
2006-07	9017	3973	12990	77.34	1566	2240	3806	22.66	16796
2007-08	9899	5254	15153	78.77	1975	2109	4084	21.24	19238
2008-09	11150	5784	16934	81.75	2084	1695	3779	18.24	20713
2009-10	12039	5653	17692	79.85	2144	2320	4464	20.15	22157
2010-11	16828	5330	22158	80.26	3051	2399	5450	19.74	27608
2011-12	18841	1398	20239	77.15	3554	2441	5995	22.85	26234
2012-13	22588	2629	25217	78.67	4059	2776	6835	21.32	32051
2013-14	24079	3191	27270	77.78	4431	3401	7832	22.31	35104
2014-15	25570	2880	28450	72.91	4703	5870	10573	27.09	39023
2015-16	26690	2650	29340	70.66	8009	4174	12183	29.34	41523
2016-17	27818	3286	31104	68.50	9600	4704	14304	31.50	45408

ਸੂਚਨਾ :-(ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਖਾਤਾ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੇਖਕਾਰ ਪੰਜਾਬ)

ਨੋਟ:- ਸਾਲ 2016-17 ਦਾ ਡਾਟਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਆਰੰਭਕ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।

ਰਾਜ ਦੇ ਖਰਚੇ

2.25 ਵੱਧ ਰਹੇ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟੇ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਨਿਰੰਤਰ ਵੱਧ ਰਹੇ ਮਾਲੀਆ ਫਾਸਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਪਰੰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿਚ ਦੇ ਮਾਲੀਆ ਅਤੇ ਖਰਚ ਪੱਖ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਪਰੀਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਾਲੀਆ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਸਮੇਂ ਖਰਚੇ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚਲੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਬਗੀਕੀ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੈ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਤਨਖਾਹਾਂ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਖਰਚਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਨਾਨ ਪਲਾਨ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚਾ ਵਿਚ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਕੀ ਰਿਹਾ ਹੈ... ”

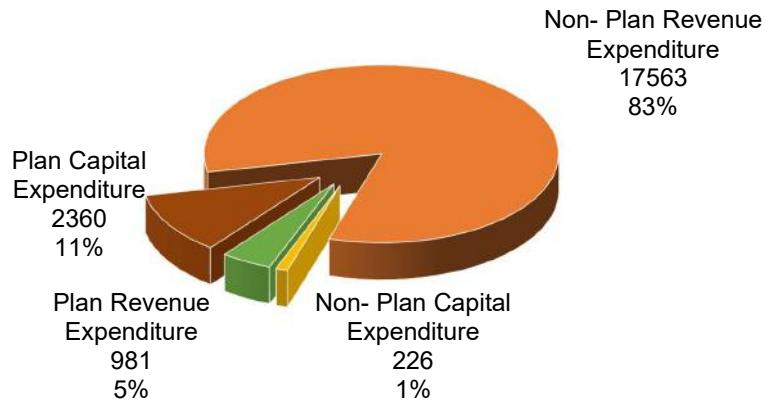
“...ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚ ਵਿਚ 85% ਦਾ ਕੁੱਲ ਖਰਚਾ ਤਨਖਾਹਾਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ...”

“...ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਖਰਚਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਕੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ 107% ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ...”

ਮਾਲੀਆ ਖਰਚਾ

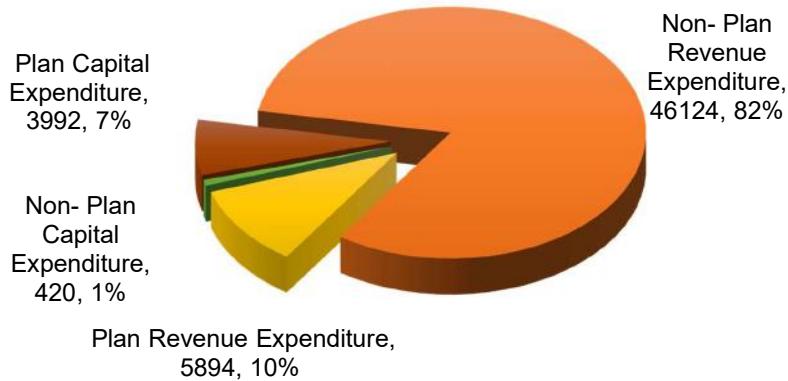
- 2.26 ਮਾਲੀਆ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਰਗੀਕਰਣ ਹੈ ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਣ ਅਤੇ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ, ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਤਨਖਾਹ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਖਰਚ ਜੋ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀਗਤ ਲਾਗਤ ਦਾ ਮੰਤਵ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਚਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਸੜਕਾਂ, ਪੁੱਲ, ਬਿਜਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵੰਡ ਸਮਰੱਥਾ, ਸਿੰਚਾਈ ਨੈਟਵਰਕ, ਢੋਆ-ਢੁਆਈ, ਸੀਵਰੇਜ, ਜਲ ਸਪਲਾਈ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਪੇਂਡੂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਜਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਖਪਤ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰ ਮਾਲੀਆ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- 2.27 2016-17 ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ 85% ਤਨਖਾਹਾਂ, ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਬਿਜਲੀ ਸਬਸਿਡੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਦਈਏ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਕੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ 102% ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਹੋਰ ਖਰਚ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਨਿਭਾਉਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- 2.28 ਜੇਕਰ 2006-07 ਤੋਂ 2016-17 ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖਰਚ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਵਿੱਚੋਂ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚ 88% ਤੋਂ 92% ਵਧਿਆ ਹੈ। (ਚਿੱਤਰ 6 ਅਤੇ 7)

ਚਿੱਤਰ 6 : ਖਰਚ ਦੇ ਸੰਘਟਕ (2006-07; ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ)

ਸੋਤ : (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਖਾਤਾ)

ਚਿੱਤਰ 7 : ਖਰਚ ਦੇ ਸੰਘਟਕ (2016-17; ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ)

ਸੋਤ : ਸਾਲ 2016-17 ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਆਰੰਭਕ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।

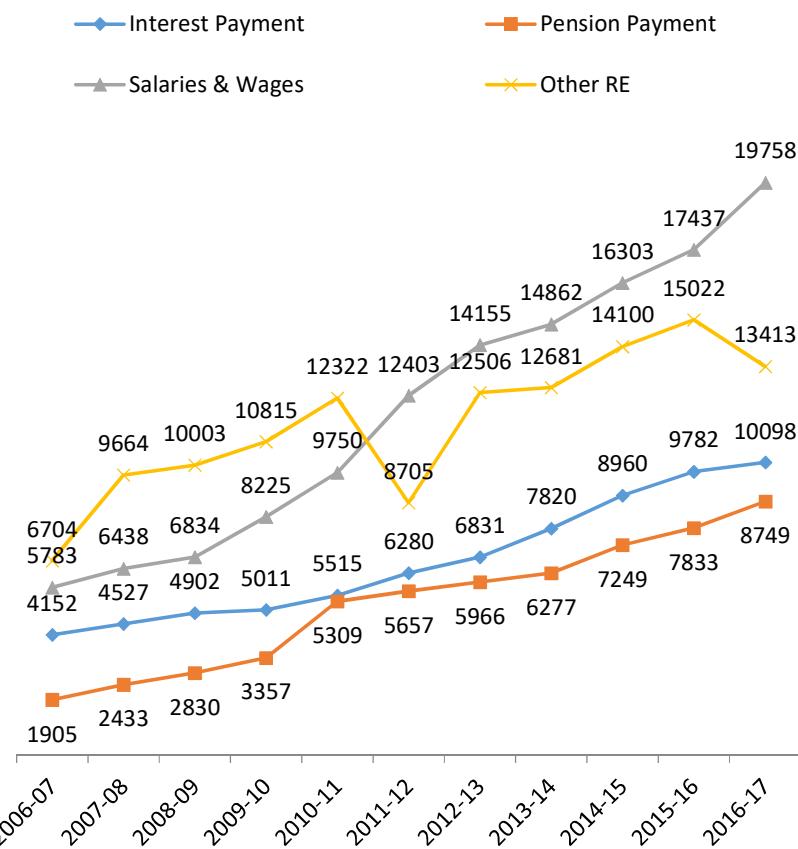
2.29 **ਵੇਤਨ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਖਰਚ:-** ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਔਸਤਨ ਤਨਖਾਹਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਂਭੀ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਮਹਿਜ 5.13% ਅਤੇ 16.3% ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਦਾ ਹੈ।

“...ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਔਸਤਨ ਤਨਖਾਹ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ...”

“...ਰਾਜ ਸਿਹਤ ਅਤੇ
ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਤੇ
ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ
ਮਹਿਸੂਸ 5.13% ਖਰਚ
ਕਰਦਾ ਹੈ...”

2.30 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਲਗਭਗ 9.1% ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵੱਡੇ ਰਾਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਰਨਾਟਕ, ਗੁਜਰਾਤ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਚਿੱਤਰ 8: ਮਾਲੀਆ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਸੰਘਟਕ (ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ)

ਸੋਤ : (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤ ਲੇਖ)

ਨੋਟ : 2016-17 ਦਾ ਡਾਟਾ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਮੁੱਲਾਂ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।

2.31 ਹੇਠਲੀ ਸਾਰਣੀ 6 ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਘਟਕਾਂ ਜਿਵੇਂ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਵਿਚਲਾ ਰੁਝਾਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚ 2006-07 ਵਿਚ 18544 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਦਾ 87.76%) ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 2016-17 ਵਿਚ 52018 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਦਾ 92.18%) (180% ਦਾ ਵਾਧਾ) ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਤਨਖਾਹਾਂ ਤੇ ਖਰਚ 5783 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ 19758 ਕਰੋੜ (242% ਦਾ ਵਾਧਾ)ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਤੇ 1905 ਕਰੋੜ ਤੋਂ 8749 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (359% ਦਾ ਵਾਧਾ) ਅਤੇ ਵਿਆਜ 4152 ਕਰੋੜ ਤੋਂ 10098 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (143%) ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚ ਵਿਚ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਾਫਰ ਮਾਲੀਆ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰਣੀ 6 ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਉਧਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਹਵਾਲਾ ਅਧੀਨ 2007-2017 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਸਥਿਤੀ ਬਣੀ...”

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

“...ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ
ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ
ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ
ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਨਾਲ
ਮਾਲੀਆ ਸਬਿਤੀ ਤੇ
ਪ੍ਰਤੀਕੁਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ
ਹੈ...”

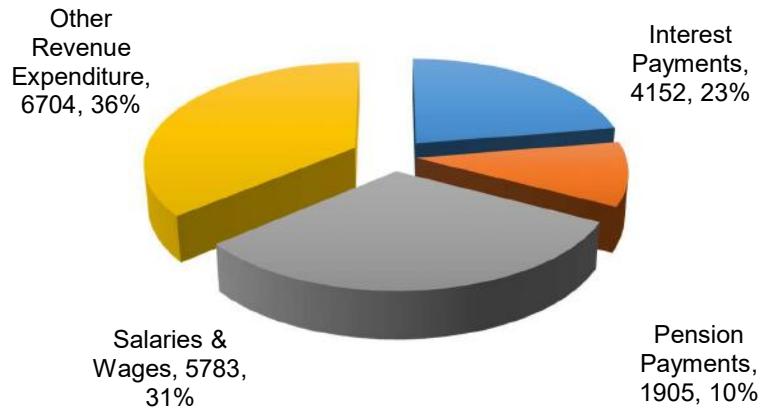
ਸਾਰਣੀ ਨੰ: 6 ਤਨਖਾਹਾਂ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ)

ਸਾਲ	ਵਿਆਜ ਭੁਗਤਾਨ	ਪੈਨਸ਼ਨ ਭੁਗਤਾਨ	ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਉਜ਼ਰਤਾਂ	ਕੁੱਲ	ਹੋਰ ਸੋਧੇ ਅਨੁਮਾਨ	ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚਾ
1	2	3	4 (1+2+3)	5	6 (4+5)	
2006-07	4152	1905	5783	11840	6704	18544
2007-08	4527	2433	6438	13398	9664	23062
2008-09	4902	2830	6834	14566	10003	24569
2009-10	5011	3357	8225	16593	10815	27408
2010-11	5515	5309	9750	20574	12322	32896
2011-12	6280	5657	12403	24340	8705	33045
2012-13	6831	5966	14155	26952	12506	39458
2013-14	7820	6277	14862	28959	12681	41640
2014-15	8960	7249	16303	32512	14100	46612
2015-16	9782	7833	17437	35052	15022	50074
2016-17	10098	8749	19758	38605	13413	52018

ਸੋਤ: (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤੇਵਜ਼ ਅਤੇ ਮਹਾਂਲੇਖਾਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਖਤਾ)

ਨੋਟ: 2016-17 ਦਾ ਡਾਟਾ ਆਰੰਭਕ ਹਨ ਜੋ ਮਹਾਂਲੇਖਾਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

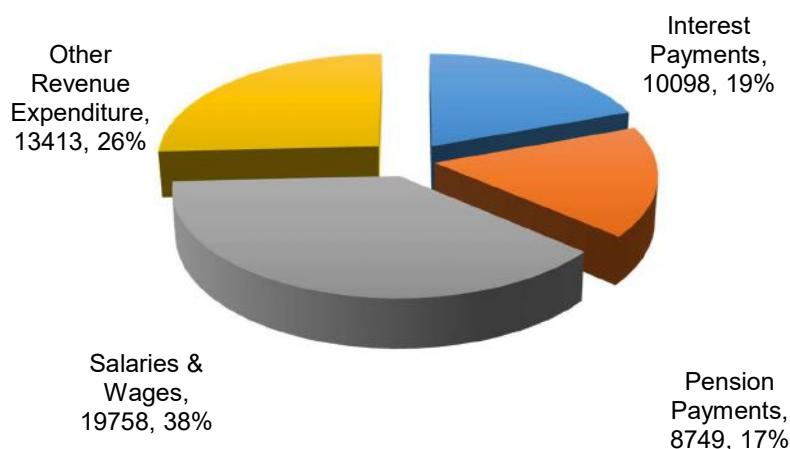
ਚਿੱਤਰ 9 : ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚਾ (2006-07; ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

“...ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ
ਟਾਲਣਯੋਗ ਖਰਚਿਆਂ ਤੇ
ਉਚਿੱਤ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਨਹੀਂ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ...”

ਸੋਤੇ : (ਸਾਲ 2016-17 ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੇ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਆਰੰਭਕ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।)

ਚਿੱਤਰ 10: ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚਾ (2016-17; ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

ਸੋਤੇ: (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਮਹਾਲੇਖਾਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਖਤਾ)

“...ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੈਪੋਕਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਉਹੀ ਪੱਧਰ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਜਨਤਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਰਵੋਤਮ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ...”

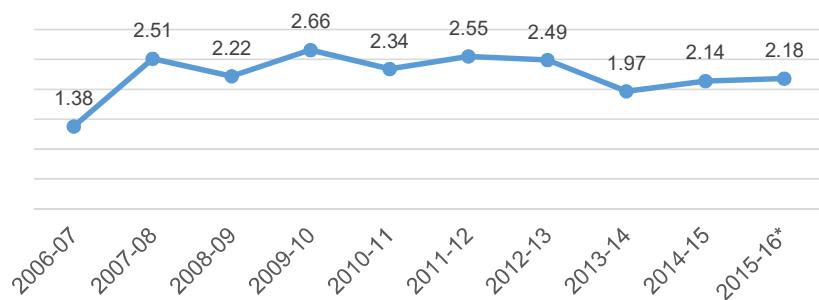
2.32 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਵਿਵੇਕਪੂਰਨ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ; ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਟਾਲਣਯੋਗ ਖਰਚੇ ਤੇ ਉਚਿੱਤ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾਂ ਨੇ ਪਿੱਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਟਾਲਣਯੋਗ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚੇ ਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚਾ

2.33 ਸਾਲ 2006-07 ਤੋਂ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਕੈਪੋਕਸ (ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚਿਆਂ) ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸਾਰਣੀ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ।

2.34 ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਲ 2006-07 ਵਿੱਚ 12.24% ਤੋਂ ਸਾਲ 2016-17 ਵਿੱਚ 7.82% ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਦਰਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2011-12 ਵਿੱਚ ਖਰਚ ਘਟ ਕੇ 4.61% ਦੇ ਨੀਵੇਂ ਸਤਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੈਪੋਕਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਉਹੀ ਪੱਧਰ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਜਨਤਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਰਵੋਤਮ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ.....।

ਚਿੱਤਰ 11: ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੇ % ਵਜੋਂ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ (% ਵਿੱਚ)

ਸੋਤ: (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਖਾਤਾ)

ਸਾਰਣੀ ਨੰ: 7 ਮਾਲੀਆ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ (ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ)

ਸਾਲ	ਮਾਲੀਆ ਖਰਚਾ	ਕੁੱਲ ਖਰਚੇ ਦਾ %	ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚਾ	ਕੁੱਲ ਖਰਚੇ ਦਾ %
	1	2	3	4
2006-07	18544	87.76	2586	12.24
2007-08	23062	91.32	2192	8.68
2008-09	24569	89.58	2858	10.42
2009-10	27408	92.68	2166	7.32
2010-11	32896	93.24	2384	6.76
2011-12	33045	95.39	1598	4.61
2012-13	39458	95.37	1916	4.63
2013-14	41640	94.98	2201	5.02
2014-15	46612	93.73	3118	6.27
2015-16	50074	94.24	3059	5.76
2016-17	52018	92.18	4412	7.82

ਸੋਤ: (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤੇਵਜ਼ ਅਤੇ ਮਹਾਂਲੇਖਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਖਾਤਾ)

ਨੋਟ: 2016-17 ਦਾ ਡਾਟਾ ਆਰੰਭਕ ਹਨ ਜੋ ਮਹਾਂਲੇਖਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

“...ਹਣ ਰਾਜ ਨੂੰ
ਪ੍ਰਗਤੀਸੀਲ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ
ਮਿਲਣ ਲਈ ਜਿਆਦਾ ਦੇਰ
ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ
ਇਸ ਯਤਨ ਤੇ ਸਾਡੀ
ਲਾਗਤ ਵੀ ਵੱਧ
ਆਵੇਗੀ...”

2.35 ਇਸ ਲਈ ਘਾਟੇ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਤੀਸੀਲ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਲਈ ਜਿਆਦਾ ਦੇਰ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਯਤਨ ਤੇ ਸਾਡੀ ਲਾਗਤ ਵੀ ਵੱਧ ਆਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਵਾਧਾ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚੇ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਖੜੋਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਹਵਾਲਾ ਅਧੀਨ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਵਿੱਚ ਉਤਰਾਅ ਚੜਾਅ ਵੀ ਸਨ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 6 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਬਜਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਗੈਰ ਸ੍ਰੋਤ ਸਿਰਜਣ ਸੰਪਤੀਆਂ ਉਤੇ ਵਧੇਰੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਾੜੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੀ ਅਣਉਚਿੱਤ ਤਰਜੀਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

“...13ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ
ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਨੂੰ
ਸਾਲ 2011-12 ਤੋਂ ਜੀਰੋ
ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕਰਨਾ ਸੀ...”

ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ

- 2.36 ਮਾਲੀਆ ਖਰਚੇ ਦਾ ਮਾਲੀਆ ਵਸੂਲੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਵਾਧਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਲੀਆ ਘਾਟੇ ਤੋਂ ਭਾਵ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਫਾਸਲੇ ਨੂੰ ਉਧਾਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਤੱਥ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਉਤਪਾਦਨਸੀਲ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫੰਡ ਉਪਲਬੱਧ ਹਨ।
- 2.37 ਪਿੱਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਅੰਕੜੇ ਦਰਸਾਏ ਹਨ। ਸਾਲ 2006-07 ਵਿੱਚ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ 1749 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਘਾਟਾ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵਧ ਕੇ ਦੋਗੁਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਭਾਵ ਸਾਲ 2007-08 ਵਿੱਚ 3823 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਲ 2015-16 ਵਿੱਚ (ਸਾਰਣੀ 8) ਵੱਧ ਕੇ 8550 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ 13039 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਸਾਰਣੀ 2) ਅਤੇ 2016-17 ਦੇ ਸੋਧੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੀਆਂ ਲੰਬਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਏ ਤਾਂ 2016-17 ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜੀ ਹੈ। (ਚਿੱਤਰ 11)
- 2.38 13ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਾਲ 2011-12 ਤੋਂ ਜੀਰੋ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਕੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਕਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

ਸਾਰਣੀ 8: ਮਾਲੀਆ ਘਾਟੇ ਦੇ ਰੁਝਾਨ

ਸਾਲ	ਮਾਲੀਆ (-) ਘਾਟਾ/ਸਰਪਲਸ (ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ)	ਮਾਲੀਆ (-) ਘਾਟਾ/ਸਰਪਲਸ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੇ % ਵਜੋਂ
2006-07	1749	1.38
2007-08	3823	2.51
2008-09	3856	2.22
2009-10	5251	2.66
2010-11	5289	2.34
2011-12	6811	2.55
2012-13	7407	2.49
2013-14	6537	1.97
2014-15	7591	2.14
2015-16	8550	2.18

ਸੋਚ: (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤੇਵਜ਼ ਅਤੇ ਮਹਾਂਲੇਖਾਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਖਾਤਾ)

*ਈ ਐਸ ਓ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ ਅੰਤ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ

2.39 ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਸ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ (ਕਰਜੇ ਦੀ ਪੁਨਰ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਕੁਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਰੋਤ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਉਧਾਰ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2006-07 ਵਿੱਚ 4384 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 168% ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਸਾਲ 2015-16 ਵਿੱਚ 11762 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ (ਸਾਰਣੀ 9)। ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿਚ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਉਦੇ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਲਏ ਗਏ ਕਰਜੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਵੱਧ ਕੇ 17359 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਖਰਚ ਕਰਜਿਆਂ ਤੇ ਹੀ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। (ਚਿੱਤਰ 12)

“...ਸਾਲ 2006-07 ਵਿਚ 4384 ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ 168% ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਸਾਲ 2015-16 ਵਿੱਚ 11762 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ...”

“...ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਜੋ ਸਾਲ 2007-08 ਵਿੱਚ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦਾ 3.02% ਸੀ ਸਾਲ 2015-16 ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਕੇ 4.25% ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਖਰਚ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਤੇ ਹੀ ਆਧਾਰਤ ਹੈ...”

ਸਾਰਣੀ 9: ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਦੇ ਰੁਝਾਨ

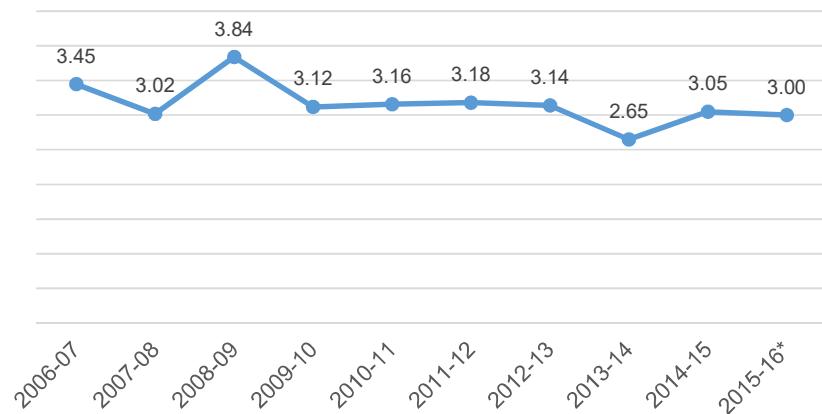
ਸਾਲ	ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ (ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ)	ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੀ % ਵਜੋਂ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ **
2006-07	4384	3.45
2007-08	4604	3.02
2008-09	6690	3.84
2009-10	6170	3.12
2010-11	7143	3.16
2011-12	8491	3.18
2012-13	9346	3.14
2013-14	8790	2.65
2014-15	10842	3.05
2015-16*	11762	3.00

ਸੋਤ: (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਦੀ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤ ਲੇਖ)

*ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਦੇ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਲਈ ਗਈ ਕਰਜੇ ਨੂੰ ਤਦ 17359 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਜੋ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦਾ 4.25% ਹੋਵੇਗਾ।

**ਦੀ ਐਸ ਓ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਮੌਜੂਦ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮਿੱਥੀ ਗਈ ਹੈ।

ਚਿੱਤਰ 12: ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਜਿਵੇਂ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ % ਦਾ ਹੈ (%ਵਿੱਚ)

ਸੋਤ: (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਦੀ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤ ਲੇਖ)

2.40 ਸਾਲ 2006-07 ਅਤੇ 2015-16 ਦੌਰਾਨ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2006-07 ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੇ 1.38% ਤੇ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ ਸੀ ਇਹ 2015-16 ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ 2.18% ਹੋ ਗਿਆ (ਸਾਰਣੀ 8), ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅੰਕੜੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3.45% ਅਤੇ 3% ਹਨ। (ਸਾਰਣੀ 9) ਬੇਸ਼ਕ ਸਾਲ 2006-07 ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ 3% ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2015-16 ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਤੇ ਕੇਵਲ 0.82% ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ 2.07% ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਾਲ 2006-07 ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਰਾਜ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਸੀ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪੂੰਜੀਗਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਯੋਕਟਾਂ ਤੇ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਲ 2015-16 ਦੌਰਾਨ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚੇ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੈਸਾ ਬਚਿਆ।

“...ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਾਲ 2006-07 ਤੇ ਅੰਤ ਤੇ ਰਾਜ ਵੱਡਾ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ ਪਰ ਮਾਲੀਆ ਘਾਟਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪੂੰਜੀਗਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਤੇ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ...”

ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ- ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼

2.41 ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਰਜ਼, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਗੀਆਂ, ਜਨਤਕ ਲੇਖੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਰ ਮਾਲੀਏ ਰਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖਰਚ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ੍ਰੋਤ ਵਜੋਂ ਜਨਤਕ ਕਰਜ਼ੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਨ:-

1. ਓਪਨ ਮਾਰਕਿਟ ਬੋਰੋਇੰਗਜ (ਓ ਐਮ ਬੀ)
2. ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਮਾਲ ਸੈਵਿੰਗਜ ਫੰਡ (ਐਨ ਐਸ ਐਸ ਐਫ)

“...ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ
ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖਰਚ
ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ
ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਜਨਤਕ ਕਰਜ਼ੇ
ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ
ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ...”

3. ਨਾਬਾਰਡ

4. ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ
5. ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
6. ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ
7. ਉਪਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ੀਆਂ (ਡਬਲਿਊ ਐਮ ਏ)
8. ਜਨਤਕ ਲੇਖੇ

ਸਾਰਣੀ 10: ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ਾ (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਸਾਲ	ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ਾ	ਕੁੱਲ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ	ਟੀ ਆਰ ਆਰ ਦੇ % ਵਜੋਂ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ਾ	ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਦੀ % ਵਜੋਂ ਕਰਜ਼ਾ
2006-07	51155	16795	305	40.24
2007-08	55982	19238	291	36.77
2008-09	61850	20713	299	35.54
2009-10	67971	22157	307	34.42
2010-11	74777	27608	271	33.06
2011-12	83099	26234	317	31.17
2012-13	92282	32051	288	30.99
2013-14	102234	35104	291	30.78
2014-15	112366	39023	288	31.66
2015-16	129441	41523	312	33.06
2016-17	148832*	45408	328	31.60

ਸਰੋਤ (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਲੇਖ)

ਨੋਟ: 2016-17 ਦੇ ਡਾਟਾ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਮੁਢਲੇ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।

*ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰਣੀ 14 ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। (ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਾ)

ਸਾਰਣੀ 11: ਕਰਜ਼ਾ ਸੇਵਾ ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ਾ ਅਤੇ ਖਰਚ (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਸਾਲ	ਨਿਰੋਲ ਉਪਾਰੀਆਂ	ਵਿਆਜ ਭੁਗਤਾਨ	ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪੁਨਰ ਅਦਾਇਗੀ	ਕਰਜ਼ਾ ਅਦਾਇਗੀ (ਵਿਆਜ+ਪੁਨਰ ਭੁਗਤਾਨ)	ਟੀ ਆਰ ਆਰ ਦੀ % ਵਜੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਅਦਾਇਗੀ
2006-07	-494	4152	1399	5551	33.05
2007-08	4579	4527	1719	6246	32.47
2008-09	4864	4902	1835	6737	32.53
2009-10	5648	5011	2283	7294	32.92
2010-11	6159	5515	2340	7855	28.45
2011-12	7564	6280	2675	9216	35.13
2012-13	8616	6831	3674	10505	32.78
2013-14	9422	7820	3650	11470	32.67
2014-15	9884	8960	3214	12174	31.20
2015-16	17486	9782	3830	13612	32.78
2016-17	16730	10098	4047	14145	31.15

ਸਰੋਤ: (ਰਾਜ ਬਜਟੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਲੇਖ)

ਨੋਟ: 2016-17 ਲਈ ਡਾਟਾ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਮੁਢਲੇ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।

*ਮਾਰਚ 2017 ਵਿੱਚ ਸੀਸੀਐਲ ਲਈ ਲਈ ਗਏ ਸਪਸ਼ਟ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਕਰਨ 3240 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਵਧੀਕ ਕਰਜ਼ਾ ਵਧਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਿਹ ਅੰਕੜਾ 2017-18 ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

- 2.42 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰਣੀ 10 ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਰਜ਼ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 2006-07 ਵਿਚ 51155 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 2016-17 ਵਿਚ 148832 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਈ। ਭਾਵੇਂ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੇ ਫੀਸਦ ਵਜੋਂ ਕਰਜ਼ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 40.24% ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੇ 31.15% ਹੋ ਗਈ (ਸਾਰਣੀ 14 ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ) ਪਰ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਬੰਧਤ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਬਾਰੇ ਅੰਦਰਲੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਛੁਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਾਰਚ 2017 ਅਨਾਜ ਦੀ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਲਈ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਜਮਾਨਤੀ ਲੋਨ ਲੈਣ ਨਾਲ 3240 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਵਾਧੂ ਕਰਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਾਰਨ 2017-18 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕਤਿਆਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 2 ਗੁਣਾ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਸੀ ਅਤੇ 2006-07 ਵਿਚ 127123 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 2016-2017 ਵਿਚ 427870 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (237%) ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕ ਰਾਜ ਦੀ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਕੇ ਵਿੱਤਾਂ ਦਾ ਕੁਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੀਤਾ।
- 2.43 ਰਾਜ ਉਪਰ ਭਾਰੀ ਕਰਜਾ, ਰਾਜ ਦੇ ਕਰਜਾ ਭੁਗਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2016-17 ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਰਚ 14145 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਮੁਲਧਨ 4047 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀ 10098 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਸਾਰਣੀ 11) ਸੀ। ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਵਿਚ ਸਾਲ 2017-18 ਵਿਚ 30% ਵਾਧਾ, 29919.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਰਜ਼ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੁਰਾਕ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਕੁਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਸਨ, ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੋਇਆ।

“...ਰਾਜ ਉਪਰ ਭਾਰੀ ਕਰਜਾ, ਰਾਜ ਦੇ ਕਰਜਾ ਭੁਗਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ...”

“...ਮੌਜੂਦਾ ਖਪਤ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ
ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਰਜ਼
ਲੈਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਜਿਹੜਾ ਕਿ
ਮਾਲੀਆ ਖਰਚ ਦੁਆਰਾ
ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ...”

2.44 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਉਪਾਰੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਉਧਾਰ ਲਏ ਪੁਰਾਣੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮੋੜਨ ਲਈ ਵੀ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਲੱਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰਣੀ 11 ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਖਰਚ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਕਾਰਤਮਕ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਉਪਾਰੀਆਂ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਉਪਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਲਈ ਸਾਧਨ ਸਿਰਜਣ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜਕ ਬਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਕਰਜ਼ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਝੱਲਣਯੋਗ ਹੋਣ। ਐਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਖਪਤ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਰਜ਼ ਲੈਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਮਾਲੀਆ ਖਰਚ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਾ ਝੱਲਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮੋੜਨਾ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

2.45 ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਕਰਜ਼: ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਕਰਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਰਕਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਕਰਜ਼ ਆਪਣੇ ਖਰਚ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਏਜੰਸੀਆਂ/ਬੋਰਡਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਐਫ ਆਰ ਬੀ ਐਮ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਰਜ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲੇਖਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ। ਸਾਲ 2016-17 ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਉਧਾਰ ਲਏ ਗਏ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਸਾਰਣੀ 12 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 12 : ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਉਧਾਰੀਆਂ (2016-17; ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਕਰਜ ਦੇ ਸੌਤ	ਕਰਜ
ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ	1125
ਪਨਗਰੇਨ	250
ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ	250
ਪੁੱਡਾ	2000
ਈ ਐਮ ਆਈ ਭਰਨ ਲਈ ਖੁਰਾਕ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਗੀ	810
ਕੁੱਲ	4,435

ਸਰੋਤ: (ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ)

ਨੋਟ: ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਜ਼ਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਆਜ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ।

2.46 ਇਹ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ, ਪੁੱਡਾ, ਗਮਾਡਾ, ਆਰ ਡੀ ਬੀ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫੰਡ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ (ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ) ਭਾਰੀ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਸਾਧਾਰਣ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਮੋਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਖਰਚੇ ਨਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਹਾਂਲੇਖਾਕਾਰ ਤੋਂ ਆਫਿਟ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਇਸ ਪੱਖ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਵਕ ਵੱਖਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਿਆਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

“...ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਕਰਜ਼ 4435 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਉਹ ਰਕਮ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਈ ਗਈ ਸੀ...”

ਅਚੇਤ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਗਰੰਟੀਆਂ

2.47 ਅਚੇਤ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਚੇਤ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ। ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਦੇਣਦਾਰੀ ਵਿਚ ਸਦਾਚਰਕ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜਾਂ ਸੰਭਾਵੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਦਹਾਰਣ ਲਈ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ, ਬੈਂਕ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ (ਬੇਲ ਆਊਟ) ਜਮ੍ਹਾਂ ਬੀਮਾ, ਬਿਨਾਂ ਗਰੰਟੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਫੰਡ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ, ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤ ਰਾਹਤ ਫੰਡ ਆਦਿ। ਰਾਜ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਰੰਟੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾਵਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ ਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਸਮਰੱਥਾ ਜੋਖਮ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਰਾਜ ਦੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਘਾਟੇ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਹੋਣ।

“...ਮਾੜੀਆਂ ਵਸੂਲੀਆਂ
ਅਤੇ ਗਰੰਟੀ ਮੁਕਤੀ ਫੰਡ
ਵਿਚ ਗੈਰ ਅੰਸਦਾਨ ਨੇ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ
ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੈ...”

- 2.48 ਵੱਖ ਵੱਖ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਵਿੱਤ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕੋਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਾਨੰਤਰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਜੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਜ਼ ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਕਮੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
- 2.49 ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਲੰਮੀ ਅਤੇ ਲਾਘੂ ਮਿਆਦ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਫ ਆਰ ਬੀ ਐਮ ਐਕਟ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਉਪਰ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਤੇ ਬੰਦਿਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀ ਵਸੂਲੀਆਂ ਦਾ 80 % ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕਰਜੇ ਦੀ ਰਕਮ ਉਪਰ 0.5 % ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਗਰੰਟੀ ਫੀਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਰਜ਼ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਅਦਾ ਕਰਨਯੋਗ ਹੋਣ ਤਾਂ 1 % ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਰਕਮ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਕਰਨਯੋਗ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਰਜੇ ਦੀ ਰਕਮ ਤੇ 2% ਵਸੂਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- 12ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਰਾਜ ਨੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪੱਕਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਰਤੀ ਲਈ ਗਰੰਟੀ ਮੁਕਤੀ ਫੰਡ ਸਕੀਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਗਰੰਟੀ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਅਚੇਤਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਣ ਨਿਧੀ ਫੰਡ ਸਿਰਜਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ 2013-14 ਤੋਂ 2015-16 ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਨੂੰ ਘੱਟੋਂ ਘੱਟ 1241.58 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅੰਸਦਾਨ ਦੇਣਾ ਪਿਆ (ਵਿੱਤੀ ਲੇਖੇ 2015-16 ਦੇ ਜੀ ਪੰਜਾਬ) ਪ੍ਰੰਤੂ ਘੱਟ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਗਰੰਟੀ ਮੁਕਤੀ ਫੰਡ ਵਿਚ ਗੈਰ ਅੰਸਦਾਨ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਨੂੰ ਜ਼ੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਤੇ ਉਪਾਰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁੱਲ ਰਾਜ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਮਾਨਤ ਤੇ ਛੁਡਵਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 13: 31 ਮਾਰਚ 2017 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀਆਂ

1.	ਸਾਲ 2016-17 ਲਈ ਕੁੱਲ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ	'45407.76 ਕਰੋੜ
2.	ਇਜਾਜ਼ਤ ਯੋਗ ਗਾਰੰਟੀ ਬੀਮਾ (ਪੂਰਵਲੇ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 80% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮਿਥੀ ਗਈ ਹੈ।	'36326.20 ਕਰੋੜ
3.	31 ਮਾਰਚ 2017 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁੱਲ ਲੰਮੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਬਕਾਇਆ।	'20608.17 ਕਰੋੜ
4.	ਗਰੰਟੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ	'15718.03 ਕਰੋੜ

ਸਰੋਤ: (ਸਬੰਧਤ ਪੀਐਸਯੂ'ਜ਼ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।)

“...ਪ੍ਰੰਤੂ ਘੱਟ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਗਰੰਟੀ ਮੁਕਤੀ ਫੰਡ ਵਿਚ ਗੈਰ ਅੰਸ਼ਦਾਨ ਨੇ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਨੂੰ ਜ਼ੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾਇੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਤੇ ਉਧਾਰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਰਾਜ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਮਾਨਤ ਤੇ ਛੁਡਵਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੈ...”

2.50 ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਕੜੇ ਰਾਜ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗਰੰਟੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਜੁਟਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਹੱਈਆਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗਰੰਟੀਆਂ ਹੁਣ ਉਦੇ ਸਕੀਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਕਰਜ਼ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖੁਰਾਕ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਕਾਰਣ ਲੋਨ ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। 29919.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਨਾਜ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸੀਸੀਐਲ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜੁਟਾਏ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਦੈ ਬਾਂਡਜ਼ ਅਧੀਨ 15628 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਮਿਲਾ ਕੇ 187452.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦਾ 44%) ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ 208060.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜੋ ਕਿ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ 49% ਬਣਦਾ ਹੈ (ਸਾਰਣੀ 14)। ਪ੍ਰੰਤੂ 14 ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ 2015-16 ਤੋਂ 2019-20 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਮੁਤਾਬਕ ਲੋੜੀਂਦਾ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ 25% ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

“...ਇਹ ਸਭ ਮਿਲਾ ਕੇ 187452.96 ਕਰੋੜ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। (ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦਾ 44%) ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਾ 208060.96 ਕਰੋੜ ਰੂਪਏ ਜੋ ਕਿ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ 49% ਬਣਦਾ ਹੈ (ਸਾਰਣੀ 14)...”

ਸਾਰਣੀ 14: 31 ਮਾਰਚ 2017 ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਾ (ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵਿਵਰਣ	ਰਕਮ
1.	ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ (ਸਮੇਤ ਉਦੈ ਬਾਂਡ ਸਾਲ 2015-16)	148832.00
2.	ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਕਰਜ਼ੇ	4435.00
3.	ਉਦੈ ਬਾਂਡਜ਼ (2017-18)	4266.00
4.	ਅਨਾਜ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਲਈ ਕੈਸ਼ ਕਰੈਡਿਟ ਲਿਮਟ	29919.96
5.	ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ (1 ਤੋਂ 4) (ਈ)	187452.96
6.	ਬਕਾਇਆ ਗਰੰਟੀ	20608.00
7.	ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ + ਗਰੰਟੀ (5+6) (ਅ)	208060.96

“...ਪ੍ਰੰਤੂ 14 ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ 2015-16 ਤੋਂ 2019-20 ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਮੁਤਾਬਕ ਲੋੜੀਂਦਾ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ 25% ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ...”

ਈ. ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਾ = '187452.96 ਕਰੋੜ
ਜੀਐਸਡੀਪੀ = '427870 ਕਰੋੜ
ਕਰਜ਼ਾ/ਜੀਐਸਡੀਪੀ = 44%
ਅ. ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਾ ਅਤੇ ਗਰੰਟੀ = '208060.96 ਕਰੋੜ
ਜੀਐਸਡੀਪੀ = '427870 ਕਰੋੜ
(ਕਰਜ਼ਾ+ਗਰੰਟੀ)/ਜੀਐਸਡੀਪੀ = 49%

2.51 ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਜਟੀ ਮਾਲੀਆ ਅਨੁਮਾਨ ਅਸਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬਜਟੀ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚਲਾ ਘਾਟਾ 2010-11 ਵਿਚ 2009 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ 2013-14 ਵਿਚ 7562 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ 2016-17 ਵਿਚ 4773 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੈ(ਸਾਰਣੀ 15), ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ, ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਅਤੇ ਬਜਟੀ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਫਾਸਲਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਲ 2011-12 ਵਿਚ 70.51% ਸੀ ਅਤੇ 2013-14 ਵਿਚ 69.78% ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ 2006-07 ਵਿਚ ਬਜਟੀ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਅਸਲ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ (ਸਾਰਣੀ 16)।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾ ਵੰਡ ਤੇ ਬਜਟੀ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਸਲ ਖਰਚ 2006-07 ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਲਾਗਤ ਦੀ 143.80% ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਘੱਟਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਾਲ 2009-10 ਵਿਚ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ 57.67% ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘੱਟ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ (ਸਾਰਣੀ 17)।

ਸਾਰਣੀ 15: ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ - ਅਸਲ ਬਨਾਮ ਬਜਟੀ (ਰੂਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਸਾਲ	ਬਜਟ ਅਨੁਮਾਨ	ਵਾਸਤੀਵਿਕ	ਘਾਟਾ	ਘਾਟੇ ਦੀ %
2007-08	23160	19238	3922	16.93
2008-09	24261	20713	3548	14.63
2009-10	26072	22157	3916	15.02
2010-11	29617	27608	2009	6.78
2011-12	32027	26234	5792	18.09
2012-13	38043	32051	5992	15.75
2013-14	42666	35104	7562	17.72
2014-15	44894	39023	5871	13.08
2015-16	46229	41523	4706	10.18
2016-17	50181	45408	4773	9.51

ਸਰੋਤ: (ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਲੇਖਾ)

ਨੋਟ: 2016-17 ਲਈ ਡਾਟਾ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁਢਲੇ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।

“...ਬਜਟੀ ਮਾਲੀਆ
ਅਨੁਮਾਨ ਅਸਲ
ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ
ਹਨ...”

ਸਾਰਣੀ 16: ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚ- ਅਸਲ ਬਨਾਮ ਬਜਟੀ (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਸਾਲ	ਬਜਟ ਅਨੁਮਾਨ	ਵਾਸਤਵਿਕ	ਘਾਟਾ	ਘਾਟੇ ਦੀ %
2006-07	2376	2586	-210	-8.83
2007-08	4174	2192	1982	47.49
2008-09	3483	2858	625	17.94
2009-10	3550	2166	1384	38.98
2010-11	3062	2384	678	22.14
2011-12	5418	1598	3820	70.51
2012-13	5815	1916	3899	67.06
2013-14	7283	2201	5082	69.78
2014-15	6066	3118	2948	48.60
2015-16	4857	3059	1797	37.01
2016-17	4804	4412	392	8.16

ਸਰੋਤ: (ਰਾਜ ਬਜਟੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਲੇਖਾ)

ਸਾਰਣੀ 17 : ਯੋਜਨਾ ਲਾਗਤ- ਅਸਲ ਬਨਾਮ ਬਜਟੀ (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਸਾਲ	ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਲਾਗਤ (ਬੀ ਈ)	ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਰਚੇ	ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਲਾਗਤ ਦੀ %
2006-07	4000.00	5751.83	143.80
2007-08	5111.00	5024.09	98.30
2008-09	6210.00	6925.00	111.52
2009-10	8625.00	4973.78	57.67
2010-11	9150.00	8325.00	90.98
2011-12	11520.00	7457.00	64.73
2012-13	14000.00	9684.90	69.18
2013-14	16125.00	11808.37	73.23
2014-15	20099.83	15030.03	74.78
2015-16	21173.90	20096.40	94.91

ਸਰੋਤ: (ਰਾਜ ਬਜਟੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਲੇਖਾ)

“...ਯੋਜਨਾ ਵੰਡ ਦੇ ਬਜਟੀ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਸਲ ਖਰਚ 2006-07 ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਲਾਗਤ ਦਾ 143.80% ਸੀ...”

“...ਸਾਲ 2009-10 ਵਿਚ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਬਹੁਤ ਸਿਆਦਾ ਘੱਟ ਕੇ 57.67% ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਿਉਨਤਮ ਹੈ...”

“...ਖਰਚ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ
ਟਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ
ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖੀ
ਮਾਲੀਆ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ
ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ
ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ...”

ਸਿੱਟਾ

2.52 ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਜਟ ਯਥਾਰਥਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਬਜਟ ਅਨੁਮਾਨ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਵਧਾ ਚੜਾਅ ਕੇ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰਣੀ 15 ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਜਟੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਖਰਚ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਟਾਲਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਵਿੱਖੀ ਮਾਲੀਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਅਨਾਜਾਂ ਦੀ ਕੈਸ਼ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਿਮਿਟ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ

ਅਧਿਆਇ-3

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਅਨਾਜਾਂ ਦੀ ਕੈਸ਼ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਿਮਿਟ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ

ਅਧਿਆਇ-3

“...ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖੜੀਦ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੁੱਲ ਸਮਰਥਨ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵਿੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵਲੋਂ ਅਧਿਕਿਤ ਕੈਸ਼ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਿਮਿਟ ਪਰ ਬੈਂਕਰ ਸੰਘ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।...”

3.0 ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਭੰਡਾਰ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਲਗਭਗ 40% ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਰਾਜ ਖੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 250 ਲੱਖ ਮੀਟਿੰਗ ਟਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਨਾਜ ਦੀ ਖੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

3.1 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਫਸਲ ਦੇ ਸੀਜਨ ਦੌਰਾਨ ਲਗਭਗ 30 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 1800 ਮੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਸੈਸ ਕੀਤੇ ਚੌਲਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ 3200 ਸੈਲਰਾਂ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 4-5 ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖੀਦ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੁੱਲ ਸਮਰਥਨ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵਿੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵਲੋਂ ਅਧਿਕਿਤ ਕੈਸ਼ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਿਮਟ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਸੰਘ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਨਾਜ ਦੀ ਖੀਦ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਰਾਜ ਖੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

3.2 ਹਰੇਕ ਖੀਦ ਸੀਜਨ ਦੇ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲ 2003 ਵਿੱਚ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਵਿਭਾਗ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਇਕ “ ਪ੍ਰੋਵੀਜਨਲ ਕਾਸਟ ਸੀਟ ” ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਅਨਾਜ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਰਾਜ ਖੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

“...ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖ੍ਰੀਦ ਦੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਪੂਰਤੀ ਯਕਮੁਸ਼ਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਕੀਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ...”

3.3 ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ ਕਾਸਟ ਸੀਟ ਵਿੱਚ ਮੁੱਲ ਸਮਰਥਨ ਸਕੀਮ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਟੈਕਸ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਖਰਚੇ, ਟਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਚੁਕਾਈ ਲਦਾਈ ਖਰਚੇ, ਭੰਡਾਰਨ ਅਤੇ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਖਰਚੇ, ਵਿਆਜ ਖਰਚੇ, ਮਿਲਿੰਗ ਦੇ ਖਰਚੇ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਖਰਚੇ ਬੋਰੀਆਂ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਰਗੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਰਾਜ ਖ੍ਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਖ੍ਰੀਦ ਸੀਜਨ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖਰਚਾ ਸਮਰਥਨ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਟੈਕਸਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ ਕਾਸਟ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਫਸਲ ਦੀ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ ਕਾਸਟ ਸੀਟ ਨੂੰ ਰਾਜ ਖ੍ਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਆਡਿਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਿਮ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਖ੍ਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਸਤਵਿਕ ਖ੍ਰੀਦ ਖਰਚਿਆਂ, ਮੁੱਲ ਸਮਰਥਨ ਸਕੀਮ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਮਿਲਿੰਗ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ ਕਾਸਟ ਸੀਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਵਲੋਂ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਖ੍ਰੀਦ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਐਸ ਪੀ ਏਜ ਵਲੋਂ ਕੇਵਲ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਐਸ ਪੀ ਏਜ ਕੋਲ ਖ੍ਰੀਦ ਸੰਚਾਲਨਾਂ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸੋਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3.4 ਸਾਲ 2003-04 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਖ੍ਰੀਦ ਦੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਪੂਰਤੀ ਯਕਮੁਸ਼ਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਲ 2003-04 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ ਕਾਸਟਸੀਟ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਪੂਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਆਡਿਟਾਂ ਅਤੇ ਕੈਗ ਵਲੋਂ ਵਿਧੀਵਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਆਡਿਟ ਕੀਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਜੋ ਰਾਜ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਖ੍ਰੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਨੂੰ 2 ਤੋਂ 3 ਸਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਆਡਿਟ ਕੀਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਪਰ ਸਾਲ 2003-04 ਦੇ ਉਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਡਿਟ ਕੀਤੇ ਖਾਤੇ ਸਾਲ 2009 ਤੋਂ ਇਕ ਪੜਾਅਵਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਖਾਤਿਆਂ ਤੇ 2011 ਤੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3.5 ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਆਡਿਟ ਕੀਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲੇਖਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਾਜ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨਾਜ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੇ ਕੀਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਲੇਮ ਦੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹੋਰਨਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨ ਦੇ ਬਜਾਏ ਹਰੇਕ ਫਸਲ ਦੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਰਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਮਿਸ਼ਨਿਗ ਵਿਆਜ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅੰਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਬਜਟੀ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਹੁਣ ਕੇ ਐਮ ਐਸ 2015-16 ਤੋਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਨੇ ਕੇ ਐਮ ਐਸ 2015-16 ਦੇ ਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਧਾਨ ਲਈ 926 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਹਨ। ਬਕਾਇਆ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾਂ ਸਟਾਕਾਂ ਵਿਚਲਾ ਫਾਸਲਾ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਅਨਾਜ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ 31.3.2017 ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਂਕ ਬਕਾਇਆ (ਐਸ ਪੀ ਏ ਕੋਲ ਉਪਲੱਬਧ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲਏ ਗਿਆਂ) 29919.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ।

3.6 ਖਰੀਦ ਸੰਚਾਲਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਐਸ ਬੀ ਆਈ ਰਾਹੀਂ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੈਸ਼ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਿਮਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਫੁੱਡ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਬੈਂਕ ਸੰਘ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਬੈਂਕ ਹੈ। ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਅਤੇ ਇਸ ਉਪਰਲਾ ਇਕਤ੍ਰਿਤ ਵਿਆਜ ਜਦੋਂ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਵਲੋਂ ਅਨਾਜ ਚੁੱਕ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਰੂਪ ਵਿਚ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸੇ ਫਸਲ ਦੇ ਸੁਰੂਆਤ ਤੋਂ 2014-15 ਤੱਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਨੂੰ ਅਨਾਜਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਵਧੀ)।

“...ਮੌਜੂਦਾ ਬਕਾਇਆ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ...”

“...ਸਬੰਧਤ ਫਸਲ ਦੀ
ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਰਾਜ
ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਲ
ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਆਰਜੀ
ਖਰਚੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ
ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ।...”

- 3.7 ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਮੰਨਿਆ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਬਲੇ ਫਸਲੀ ਲੇਖੇ ਜੋ ਕਿ ਬੈਂਕ
ਵਲੋਂ ਅਗਲੀ ਫਸਲ ਦੇ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਾਯੋਜਨ
ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਦੇ ਚਲੰਤ ਫਸਲੀ ਲੇਖੇ ਦੀ ਐਡਜ਼ੈਸਟਮੈਂਟ ਵਿਚ
ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਚੱਕਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ
ਨਾਲ ਵਿਰਾਸਤੀ ਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਦੇ
ਵੀ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਰਾਜ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ
ਨੂੰ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਸਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਐਡਜ਼ੈਸਟਮੈਂਟ ਕਰਨੀ
ਪਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਵਿੱਖੀ ਫਸਲੀ ਸੀਜਨਾਂ ਦੇ ਆਗਮਨ ਸਮੇਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ
ਦੇ ਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਵਿਆਜ ਨੂੰ ਬੈਂਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਡਜ਼ੈਸਟ
ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੈਂਕ/ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਨਾਜ ਸੀਜਨ ਦੇ ਲੇਖਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ
ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਲਈ ਕਿ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਫਸਲ ਦੀ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ ਕਾਸਟ ਸੀਟ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ
ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਫਸਲ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ
ਕੀਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਰਚਿਆਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ ਕਾਸਟ ਸੀਟ ਨਾਲ
ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਧਾ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਲੋਂ
ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਸਟਾਕਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਧੀ ਵੀ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਸ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਮੇਂ
ਸਮੇਂ ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੁਣ ਤੱਕ
ਮੁਲਾਂਕਣ ਸੁਰਤਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।
- 3.8 ਜੇਕਰ ਵਿਰਾਸਤੀ ਲੇਖਿਆਂ ਦੇ ਵਲਦਾਰ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ
ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਗੈਰ ਤਾਰਕਿਕ ਅਤੇ
ਖਰੀਦ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਨੁਕਸਦਾਰ ਸਿਧਾਤਾਂ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ
ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਆਰਜੀ ਕੀਮਤ ਵੇਰਵੇ ਵਿਚਲੀਆਂ ਦਰਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਕਾਰਨ
ਵੱਡਾ ਖੱਪਾ ਵਿਆਜ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਣਸੁਲੇਝ ਮੁੱਦਿਆਂ
ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:-

**ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ**

- (ੳ) ਹੱਥਲੇ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦੇ ਖਰਚੇ
- (ਅ) 1995-96 ਤੋਂ 2003-04 ਤੱਕ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ/ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਸਟਾਕਾਂ ਕਾਰਣ ਝੱਲੇ ਗਏ ਖਰਚ ਦੀ ਰਾਜ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀ-ਪੂਰਤੀ;
- (ਇ) ਆਈ ਡੀ ਉਪ-ਕਰ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਕਰ ਉਪਰ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗੈਰ ਅਦਾਇਗੀ;
- (ਸ) ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਵਲੋਂ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਦਾ ਵਿਆਜ ਅਤੇ 1999-2000 ਤੋਂ 2001-2002 ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵਿਆਜ;
- (ਹ) ਰਾਜ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤੀ ਕਣਕ ਦੀ ਚੁਕਾਈ ਚੁਆਈ ਦੀ ਗੈਰ ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ;
- (ਕ) ਸਾਲ 1994-95 ਦੇ ਫਸਲੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਝੱਨੇ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਝੱਲੇ ਗਏ ਘਾਟਿਆਂ ਦੀ ਗੈਰ ਪ੍ਰਤੀ-ਪੂਰਤੀ (ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ);
- (ਖ) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਚੇਤ ਵਸੂਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਸਧਾਰਣ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਸਾਲ 1997-98 ਤੋਂ 2000-01 ਦੌਰਾਨ ਤਿਮਾਹੀ/ਮਾਸਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਿਸ਼ਨਿਤ ਵਿਆਜ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ;
- (ਗ) ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਲੇ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਕੈਗ ਆਡਿਟ ਪੈਕੂਆਂ ਉਪਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਕਤਰਫਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਟੋਤੀਆਂ;
- (ਘ) ਲੇਖੇ ਦੀ ਕਚਵਾਉਣ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਗਨਣਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨਾਜਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸਟਾਕ ਵਿਵਰਣਾਂ ਦੀ ਗੈਰ ਸਮੂਲੀਅਤ;
- (ਛ) ਅੰਤਿਮ ਲਾਗਤ ਸੀਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਚੇਤ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਵਧੀ;
- (ਚ) ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੁਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਟਾਕਾਂ ਦੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਕਾਇਆ ਸਟਾਕ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

“ ਅਚੇਤ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਧਾਰਣ ਵਿਆਜ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਸਾਲ 1997-98 ਤੋਂ 2000-01 ਲਈ ਤਿਮਾਹੀ/ਮਾਸਿਕ ਆਧਾਰ ਵਸੂਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਿਸ਼ਨਿਤ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ ”

**ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ**

“...ਸਾਲ 2003-04
ਦੌਰਾਨ ਅਸਲ ਖਰਚੇ ਦੇ
ਕਲੇਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ
2009 ਤੱਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ
ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ।...”

- ਛ) ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਦੁਆਰਾ ਸਟਾਕਾਂ ਦੀ ਚੁਕਾਈ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੇਰੀ;
- ਜ) ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸਟਾਕਾਂ ਦੀ ਚੁਕਾਈ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਦੇਰੀ;
- ਝ) ਸਟਾਕਾਂ ਦੀ ਚੁਕਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗੈਰ-ਅਦਾਇਗੀ।

3.9 ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ ਤੇ ਦੱਸਦਿਆਂ 31-10-2004 ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਉਧਾਰ ਲੇਖ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ 8160.92 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖੁਰਾਕ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਜੋਕਿ 4 ਦੁਸਰੀਆਂ ਅਨਾਜ ਖ੍ਰੀਦ ਲਈ ਅਧਿਕਿਤ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚੋਂ ਅਨਾਜਾਂ ਦੀ ਖ੍ਰੀਦ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਲੇਖ ਵਿਚ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਖ੍ਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਲੇਖਿਆ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ ਸਾਲ 2004 ਵਿਚ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜੇ ਤੋਂ ਖੁਰਾਕ ਵਿਭਾਗ ਲੇਖ ਦੇ 4545 ਕਰੋੜ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਵੱਧਦਾ ਰਿਹਾ। ਮਿਆਦੀ ਕਰਜੇ ਵਿਆਜ ਸਹਿਤ ਸਥਾਈ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰੰਤੂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਖ੍ਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅੰਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਆਂਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਤਿਮ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਗੈਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਖ੍ਰੀਦ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿਚਲੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਸਾਲ 2003-04 ਲਈ ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਕਲੇਮ 2009 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡੀ ਐਫ ਪੀ ਡੀ ਨੇ ਜਨਵਰੀ 2011 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਬਕਾਇਆ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਅਵੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਖਰਚ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ-ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਆਜ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਐਸ ਬੀ ਆਈ ਵਾਸਤਵਿਕ ਅਤੇ ਆਰਜ਼ੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਉਪਰ ਵਸੂਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

**ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ**

- 3.10 ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੋਂ ਆਰ ਐਮ ਐਸ 2015-16 ਤੋਂ ਫਸਲੀ ਸੀਜਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੁਡ ਕਰੈਡਿਟ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਰੁਤੀ ਅੰਤਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਣਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਸੀਲਬੰਦੀ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰ ਦੇ ਕਾਰਣਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਬਣੀ। ਸਾਲ 2015-16 ਦੇ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਦੇ ਕੇ ਐਮ ਐਸ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 2200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅੰਤਰ ਸੀ। 2200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚੋਂ 1100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਐਸ ਬੀ ਆਈ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 1100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅੰਤਰ ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਡੀ ਐਫ ਪੀ ਡੀ ਦੁਆਰਾ ਪੀ ਪੀ ਆਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰੋਵੀਜਲ ਕਾਸਟ ਸ਼ੀਟ ਵਿਚਲੇ ਅੰਤਰਾਂ ਕਾਰਣ ਹੈ।
- 3.11 ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅੰਤਰ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਲਈ ਬਜਟੀ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਆਵਰਤੀ ਵਿਆਜ਼ ਦੇ ਬੋੜ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 2015-16 ਦੇ ਕੇ ਐਮ ਐਸ ਲਈ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਖਾਤੇ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ 926 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟੀ ਰਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਆਜ਼ ਦੇ ਬੋੜ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਬੈਕਾਂ ਵਿਖੇ ਰਕਮ ਮੌੜਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 2016-17 ਦੇ ਕੇ ਐਮ ਐਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਆਉਣ ਨੂੰ ਆਰਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਾਲ 2016-17 ਵਿਚ 1100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਜਟੀ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।
- 3.12 ਸਾਰੇ ਨੀਤੀਗਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮਿਤੀ 27-8-2015 ਨੂੰ ਪੀ ਐਮ ਓ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿੱਤ 5 ਮੈਂਬਰੀ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਉਪਰੰਤ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਮਿਤੀ 22-2-2016 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

“...ਪੀ ਐਮ ਓ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 27-8-2015 ਨੂੰ ਗਠਿੱਤ ਕੀਤੀ 5 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਪਾਲਿਸ਼ੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।...”

“...ਅੰਤਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿਆਜ ਸੰਚਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ।...”

ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਪੀ ਐਮ ਓ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਰਪੋਟਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪੀ ਐਮ ਓ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਵਾਦ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਸਨ ਅਤੇ ਡੀ ਐਫ ਪੀ ਡੀ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਰਪੋਟ ਉਤੇ ਸਵੈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਆਪਣੀ ਰਪੋਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 9 ਵਿਚ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਪੁਨਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁੱਝ ਪਾਲਿਸੀ ਮੁੱਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਮੰਨੇ ਗਏ ਪਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੇਵਲ ਸੰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਮੱਸਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਬਣੀ ਰਹੀ।

- 3.13 ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਚਿੱਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ ਡੀ ਐਫ ਪੀ ਡੀ ਨੇ ਕੁਝ ਪੀ ਪੀ ਆਈ (ਅਚਨਚੇਤ ਖ੍ਰੀਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ) ਵਿਚ ਅੰਸ਼ਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਵੀ ਕਈਆਂ ਵਿਚ ਉਚਿੱਤ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਰਾਜ ਖ੍ਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਨਾਜ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਇਕ ਘਾਟੇ ਵਾਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰ/ਸੰਚਾਲਨ/ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੁੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਨਾਜ ਦੀ ਖਰੀਦ ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਈ ਟੈਕਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਖਰੀਦ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਵਿਚ ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਰਚਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ਨਲ ਕਾਸਟ ਸੀਟ ਵਿਚ ਦਰਜ ਅਚਨਚੇਤ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿਚਲਾ ਅੰਤਰ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਘਾਟੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਅੰਤਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿਆਜ ਸੰਚਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਅਚਨਚੇਤ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਬਨਾਉਣ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਨਾਜ ਖਰੀਦ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਨਿਆਂਸੰਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰਤੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

ਵਾਬੀਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

- 3.14 ਇਹ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਬੈਂਕਾਂ ਵਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਖਾਤਿਆ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਭਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪਿੱਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉਪਰ ਭਾਰੀ ਕਰਜੇ ਦਾ ਬੋਝ ਆ ਗਿਆ।
- 3.15 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਝੋਨੇ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸੀਜਨ (ਕੇ ਐਮ ਐਸ 2016) ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਲੈਣ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਸ ਬੀ ਆਈ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬੈਂਕ ਸੰਘ ਨਾਲ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਅੰਤਰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਘੱਟ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜਾ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 10,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਯਕਮੁਸਤ ਗ੍ਰਾਂਟ ਇੰਨ ਏਡ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਨਿਪਟਾਰਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।...”

**ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ**

ਸਾਰਣੀ 18; ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਮੇ ਦੀਆਂ ਸੁਰਤਾਂ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਮਾਪਦੰਡ	ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰਤਾਂ
1	ਰਕਮ	31,000 ਕਰੋੜ (ਮੁਹੂਰਾਤੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਵਿਆਸਤੀ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਬਕਾਇਆ)
2	ਮਿਆਦ	20 ਸਾਲ
3	ਅਦਾਇਗੀ	ਛਿਮਾਹੀ ਬਰਾਬਰ ਕਿਸੂਰਾਂ, ਪਹਿਲੀ 31 ਜਨਵਰੀ 2017 ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਛਿਮਾਹੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਭਰਨੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। (ਦੀ ਆਮ ਆਈ)
4	ਅਦਾਇਗੀ ਆਵਿਰਤੀ /ਕਿਸੂਰ ਦੀ ਰਕਮ	ਛਿਮਾਹੀ ਕਿਸੂਰ ਦੀ ਰਕਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਮੁਲਧਨ ਜੋ ਕਿ 1615 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਨ, ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
5	ਵਿਆਜ ਦਰ	8.25 ਫੀਸਦ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ (ਨਿਸ਼ਚਿਤ) ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਬਕਾਏ, ਆਮ ਸੀ ਐਲ ਆਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜੇ ਗਏ।
6	ਵਿਆਜ ਦਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਧਾਰਣ	ਸਥਾਈ ਦਰ ਆਮ ਸੀ ਐਲ ਆਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜੀ ਗਈ, ਵਿਆਜ ਦਰ ਜੋਕਰ ਹਰੇਕ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਅਉਂਦੀ ਹੈ।
7	ਉਪਾਰ ਵਾਧਾ	1. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਪੈਸੇ ਕੱਟਣ/ਕਢਵਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜੋਕਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਮੁਲਧਨ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੀ ਰਕਮ ਆਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕੁਤਾਹੀ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਨਿਰੋਲ ਲਾਗੂ ਬਚਤਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਆਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਥੈਂਕ ਸੰਖ ਵਿਚ ਜਾਂਨ੍ਹੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। 2. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਵੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਪਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ। 3. ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸੂਰ ਟੁਟਣ ਦੇ ਮਾਪਲੇ ਵਿਚ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਕਿਸੂਰ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕਿਸੂਰ ਭਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਚਿੱਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸੂਰ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਆਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
8	ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼	ਉਚਿੱਤ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ/ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
9	ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਵੰਡ	ਟੈਗਲੇਟਰਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਬੈਨਡੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੁਨਰ ਗਠਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉ) ਮੌਜੂਦਾ ਬਕਾਇਆ ਦੀ ਸਵੱਡ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ। ਅ) ਬਿਹਤਰ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨਾ।
10	ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ	ਇਸ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਸਬੰਧੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। (ਕਰਜੇ ਵਿਚ ਵਾਧਾ)
11	ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ	ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸੀ ਟੀ ਐਲ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤਜ਼ਵੀਜ਼ੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ਾ ਵਾਧੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਬਿਨੋਂ ਕਿਸੇ ਸੁਰਤ ਤੋਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਕੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏਗੀ।
12	ਜੁਰਮਾਨਾ	ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਅਦਾਇਗੀ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।
13	ਪੇਸ਼ਗੀ ਭੁਗਤਾਨ	ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ/ਐਡ ਸੀ ਆਈ/ਸੇਅਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਇਗੀ ਬਕਾਇਆ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਕਿਸੂਰਾਂ ਬਿਨ੍ਹੁਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਕਾਏ ਵਿਚ ਕੱਟੇਂਦੀ ਐਡਜ਼ਸਟ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਬੈਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਐਡਜ਼ਸਟ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
14.	ਹੋਰ ਸੁਰਤਾਂ	ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰਲੀਆਂ ਸੁਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਤਜ਼ਾ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਸੀ ਟੀ ਐਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮੁਢਲੀ ਸੁਰਤ ਹੈ।

- 3.16 ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਕੋਦ 293 (3) ਅਧੀਨ ਐਫਾਰਬੀਐਮ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੈਣ ਲਈ ਜਮਾਨਤ ਰਹਿਤ ਕਰਜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਐਨ ਸੀ ਏ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ 31-12-2016 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਜੋ ਕਿ 31-12-2016 ਨੂੰ ਸਹੀਬੱਧ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲੰਬਿਤ ਹੈ।
- 3.17 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 02-01-2017 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਆਰ ਬੀ ਆਈ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਡ੍ਰੈ ਪੱਖੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਬਜਟ ਸ਼ੁਆਖਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀਆਂ ਤੇ ਜਮਾਨਤ ਰਹਿਤ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਮੂਲਧਨ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੀ ਕੋਈ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਟ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ।
- 3.18 ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੁਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਵਲੋਂ ਇਕ ਤਿੰਨ ਧਿਰੀ ਸਮਝੌਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਮਿਤੀ 6-1-2017 ਨੂੰ ਜਮਾਨਤ ਰਹਿਤ ਕਰਜ ਦੀਆਂ ਸੁਰਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।
- ੴ. ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ 31 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਰਕਮ 30583.41 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਸੜ ਦੀ ਰਕਮ ਵਾਸਤਵਿਕ ਰਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਨਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

“...ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀਆਂ ਤੇ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜ਼ ਦੇ ਮੂਲਧਨ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਦੀ ਕੋਈ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਰਕਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਟ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ।...”

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

“...ਬੈਕਾਂ ਨੇ 270 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਈ ਐਮ ਆਈ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਲੇਖਿਆਂ ਨੂੰ ਜਮਾਨਤ ਰਹਿਤ ਕਰਨੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਬੈਕਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣੀ ਹੈ।...”

- ਅ. ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਤ ਦੀ ਰਕਮ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸਤ ਨੂੰ ਛਿਮਾਹੀ ਆਧਾਰ ਦੀ ਬਜਾਇ ਮਾਸਿਕ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸਤਾਂ ਦੀ ਛੇਤੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- ਇ. ਕਿਉਂਕਿ ਬੈਂਕ ਉਦਯੋਗ ਨੇ ਨੋਟਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰਜ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਦਰ 0.9 ਫੀਸਦ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਮਾਨਤ ਰਹਿਤ ਕਰਜ਼ ਉਪਰ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਹੋਰ ਘਟਾ ਕੇ 8.25 ਫੀਸਦ ਤੋਂ 7.35 ਫੀਸਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

- 3.19 ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ 21.1.2017 ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸੰਘ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਦੀ 27.1.2017 ਨੂੰ ਬੈਕਾਂ ਦੇ ਸੰਘ ਦੀ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਬੈਕਾਂ ਦੇ ਸੰਘ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ।
- 3.20 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੈਕਾਂ ਨੇ 270 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਈ ਐਮ ਆਈ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਲੇਖਿਆਂ ਨੂੰ 30800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜਮਾਨਤ ਰਹਿਤ ਕਰਨੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੀਕ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਬੈਕਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣੀ ਹੈ।

“...ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਆਰੰਭਕ ਸ਼ਨਾਖਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਰਾਜ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਤਤਪਰਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿੱਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਚਿੱਤ ਰਕਮ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਚਿੱਤ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮੁੜਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।...”

ਸਿੱਟਾ

3.21 ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਰਾਜ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਥੋਂ ਅਨਾਜ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨਾਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਸਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਕਾਰਣ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ 29919.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਧੀਕ ਕਰਜ ਦਾ ਬੋਝ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ 3240 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਧੀਕ ਸਾਲਾਨਾ ਕਰਜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੋਈ ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬੜੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਅੰਤਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਆਰੰਭਕ ਸ਼ਨਾਖਤ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਰਾਜ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਤਤਪਰਤਾ ਨਾਲ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿੱਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਬਲਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਚਿੱਤ ਰਕਮ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਚਿੱਤ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਖੁਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤਤਕਾਲੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਬਕਾਇਆ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚਲੀ ਅੰਤਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਕ੍ਰਿਤ ਖਰੀਦ ਸਕੀਮ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਖਰੀਦ ਸੰਚਾਲਨਾਂ ਵਿਚਲੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਘਾਟੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਫਸਲ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਸ਼ ਵਿੱਤ

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਊਦੈ ਸਕੀਮ ਕਾਰਨ ਵਿੱਤੀ ਬੋਡ

ਅਧਿਆਇ-4

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਸ਼ ਵਿੱਤ

ਉਦੈ ਸਕੀਮ ਕਾਰਨ ਵਿੱਤੀ ਬੋੜ

ਅਧਿਆਏ-4

“...ਸਾਲ 2015-16 ਅਤੇ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭਾਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲੈਣ ਲਈ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਉਧਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਵਲ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਰਸਾਈ ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰਾਂਟ, ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ...”।

ਉਜਵਲ ਡਿਸਕਾਮ ਐਸੋਰੇਂਸ ਯੋਜਨਾ (ਉਦੈ)

- 4.0 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਰਜਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਮੰਤਰ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਵੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਡਿਸਕਾਮ) ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਕਾਇਆ ਪਲਟ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਿਤੀ 04-03-2016 ਨੂੰ ਉਰਜਾ ਮੰਤਰਾਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮ: ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ;
- ਉ. ਮਿਤੀ 03-09-2015 ਨੂੰ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਦੇ 20837.68 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ ਬਕਾਏ ਵਿਚੋਂ 2 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ 15628.26 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (30-09-2015 ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ 75%) ਦਾ ਭਾਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਭਾਵ ਸਾਲ 2015-16 ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ (10418.84 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦਾ 50% ਅਤੇ ਸਾਲ 2016-17 ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ 5209.42 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦਾ 25%। ਬਾਕੀ ਦਾ 25% (5209.42 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦੇ ਖਰਚ ਲਈ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰਨ/ਅੰਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਬਾਂਡਜ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਕਾਂ/ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਜਾਂ ਬਾਂਡਜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਆਜ ਬੈਕਾਂ ਦੀ ਆਧਾਰ ਦਰ+0.1% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।
- ਅ. ਸਾਲ 2015-16 ਅਤੇ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭਾਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਉਧਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੇਵਲ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੇਠ ਦਰਸਾਈ ਸਾਰਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰਾਂਟ, ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ

ਰਾਜ ਵਿੱਤ

“...ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੂੰ
ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ
ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਦੀ ਵਿਆਜ
ਦਰ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਦੇ
ਮੌਜੂਦ ਕਰ ਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰ ਤੋਂ
ਲਗਭਗ 3-3.5% ਘੱਟ
ਹੋਵੇਗੀ।...”

ਸਾਰਣੀ 19:- ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਕਰਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪੀ ਸੀ ਪੀ ਐਲ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲੀ
(ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ)

ਸਾਲ	ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ਾ	ਗ੍ਰਾਂਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ	ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ	ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ �ਲ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ	ਪੰਜਾਬ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ �ਲ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਰਾਜ ਕਰਜ਼ਾ
1	50% of the total debt		10418.84		10418.84
2	25% of the total debt		5209.42		15628.26
3					15628.26
4					15628.26
5		11728.26		3900.00	

ਸਰੋਤ: (ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ)

- ਇ. ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ 2019-20 ਤੱਕ ਬੱਚਤ ਕੇਵਲ ਘਟੀ ਹੋਈ ਵਿਆਜ
ਦਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂ ਕਿ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਕਤ
ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ
�ਲ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਰ ਦੀ ਵਿਆਜ ਦਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 3-3.5% ਘੱਟ
ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਲ 2019-20 ਤੱਕ ਵਿਆਜ ਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਬਚਤ ਲਗਭਗ 600
ਕਰੋੜ ਸਲਾਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਪਰ 2020-21 ਤੋਂ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ
�ਲ ਦੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਬਚਤ ਇਸ ਦੇ 15628.26 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ
ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਗ੍ਰਾਂਟ ਅਤੇ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ
ਜਾਵੇਗੀ।
- ਜ. ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਏ ਟੀ ਅਤੇ ਸੀ ਘਾਟਿਆਂ ਨੂੰ 14%
ਤੱਕ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁੱਝ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਹ. ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਵੱਲੋਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਕਾਏ 30-03-2016 ਤੱਕ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

- 4.1 ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿਚ ਸਾਲ 2015-16 ਅਤੇ 2016-17 ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 15628.26 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੈਸਲ ਬਾਂਡਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ।
- 4.2 ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਇਕ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਆਜ਼ ਅਦਾ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸ ਦੀ ਦਰ 2019-20 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਾਨ-ਐਸ ਐਲ ਆਰ ਬਾਂਡਜ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਿਆਜ਼ ਅਤੇ ਮੂਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 2019-20 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰੇਗੀ।
- 4.3 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਮੱਝੌਤੇ ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2019-20 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਆਜ਼ ਅਤੇ ਮੂਲ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰੇਗੀ।
- 4.4 5209.42 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, (ਮਿਤੀ 30-09-2015 ਨੂੰ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਦੇ 20837.68 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ 25%) ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀਸੁਦਾ ਡਿਸਕਾਮ ਬਾਂਡਜ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 5209.42 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਾਂਡਜ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਾਕਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਤੇ ਵਿਆਜ਼ ਅਤੇ ਵਿਆਜ਼ ਦਰ ਤੇ 10% ਦੀ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੇ ਡਿਸਕਾਮ ਬਾਂਡਜ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਲੀਆਂ ਮੰਗੀਆਂ ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।
- 4.5 ਇਹ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ 4 ਸਾਲ ਵੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਸਬਸਿਡੀ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਔਸਤਨ ਸਾਲਾਨਾ ਦੇਣਦਾਰੀ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 1300 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਲਗਭਗ 2800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਰੱਤ 1200 ਕਰੋੜ ਤਪਸੇ ਜੀ ਤੈ।

“...ਇਹ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ 4 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।...”

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ

ਰਾਜ ਵਿੱਤ

“... ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਂਡਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਕਾਰਣ ਪਏ ਵਿਆਜ਼ ਦੇ ਬੋਝ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਏ ਬੋਝ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।...”

- 4.6 ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੇ ਮਾਰਚ/ਅਪ੍ਰੈਲ 2016 ਵਿਚ 15628.26 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਉਦੈ ਬਾਂਡਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਂਡਜ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਕਾਰਣ ਪਏ ਵਿਆਜ਼ ਦੇ ਬੋਝ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਏ ਬੋਝ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਕਾਇਆ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਬਾਂਡਜ਼ ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਜ਼ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਦੈ ਬਾਂਡਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਂਡਜ਼ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਹੀ ਮੂਲ ਰਕਮ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ।
- 4.7 ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿੰਕਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਤੋਂ ਹੀ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਭਾਵ 2012-13 ਤੋਂ 2014-15 ਦੌਰਾਨ ਨਾਮਾਤਰ ਮੁਨਾਫਾ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲ 2015-16 ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਲ 2015-16 ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ 1695 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਾਟਾ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 31-03-2016 ਤੱਕ 3196 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਾਟੇ ਦਰਸਾਏ ਹਨ। ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਵਿਆਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਅਨੁਲੱਗ 4 ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ

- 4.8 ਉਦੈ ਬਾਂਡਜ਼ ਉਤੇ ਵਿਆਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੀ ਸੀ ਐਲ ਖਾਤੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜੁਟਾਏ ਗਏ ਬਾਂਡਜ਼ ਉਤੇ ਵਿਆਜ਼ ਭੁਗਤਾਨ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਤੇ ਬੋਝ ਹੋਰ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਜ਼ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰੇ

ਅਧਿਆਇ-5

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

“...ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ 8234.30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਇਕੁਇਟੀ ਰਕਮ ਹੈ।...”

“...ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਤੀ 20608.17 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ।...”

- 5.0 ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ 55(29 ਬੋਰਡ+26 ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ) ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਰਕਟੈਂਡ, ਸੂਗਰਫੈਂਡ, ਮਿਲਕਫੈਂਡ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕੁਇਟੀ ਜਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ 8234.30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਇਕੁਇਟੀ ਰਕਮ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲਈ ਗਏ ਕਰਜ਼ਾ ਬਕਾਇਆ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ 17030.92 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ 22593.95 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਤੀ 20608.17 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ। ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੌਝਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਣਦੀ ਹੈ(ਅਨੁਲੱਗ 5,6 ਅਤੇ 7)।
- 5.1 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿਰਮੌਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਕੁਇਟੀ ਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 5% ਮਾਮੂਲੀ ਵਾਪਸੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਐਕਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਕਾਨਵੇਅਰ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਣ ਵਿਭਾਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮ: ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਵੀ 31-03-2016 ਤੱਕ ਕੋਈ ਰਿਟਰਨ ਨਹੀਂ ਭਰੀ।

“... ਸਾਲ 2015-16 ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੁੱਲ ਘਾਟਾ 386.94(ਆਰਜੀ) ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਨ। ਪੀ ਆਰ ਟੀ ਸੀ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਇਨੀ ਮੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਟੈਕਸ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੈ/...”

ਸਾਲ 2015-16 ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ 8234.30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਭਾਰੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੇ ਡਿਵੀਡੈਂਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 4.01 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਿਗੁਣੀ ਰਕਮ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ।

- 5.2 ਪੈਪਸੂ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਆਰ ਟੀ ਸੀ), ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਮਾਰਕਫੈਂਡ, ਪਨਸਪ, ਪੀ ਏ ਆਈ ਸੀ, ਪਨਗੇਨ, ਪੀ ਐਸ ਡਬਲਿਊ ਸੀ, ਪੀ ਐਫ ਸੀ, ਸ਼ੂਗਰਫੈਂਡ ਅਤੇ ਪੁੱਡਾ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਆਰ ਟੀ ਸੀ)

- 5.3 ਪੀ ਆਰ ਟੀ ਸੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਅਦਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1956 ਵਿਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੇ ਕੋਲ 1056 ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਬੇੜਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕੁਇਟੀ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਵਜੋਂ 307.08 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀ ਆਰ ਟੀ ਸੀ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 28-02-2017 ਤੱਕ 23.75 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਹਨ। ਪੀਆਰਟੀਸੀ ਚਿਰਕਾਲੀ ਘਾਟਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2005-06 ਤੋਂ 2015-16 ਤੱਕ ਪੀ ਆਰ ਟੀ ਸੀ ਦੇ ਔਸਤਨ ਘਾਟੇ 7 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ 15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਚ ਹਨ। ਸਾਲ 2015-16 ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਾਟੇ 386.94 (ਆਰਜੀ) ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਨ। ਪੀ ਆਰ ਟੀ ਸੀ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਇੱਨੀ ਮੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟੈਕਸ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਰਦਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 31-03-2017 ਤੱਕ ਦੇ 197.62 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੇਵਲ ਇਸੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮ: (ਪੀ ਐਸ ਆਈ ਡੀ ਸੀ)

- 5.3 ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮ: ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 1956 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਕ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 1976 ਵਿਚ ਪੀ ਐਸ ਆਈ ਡੀ ਸੀ ਨੂੰ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਆਈ/ਐਸ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਆਈ ਦੀ ਪੁਨਰਵਿਤ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਦੂਜੀ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਮੈਗਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਸੰਸਥਾਗਤ ਪ੍ਰੋਸਤਾਹਕ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕ, ਮਿਆਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਕਿਉਂਤੇ ਪੀ ਐਸ ਆਈ ਡੀ ਸੀ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਲਈ ਖਰਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਲਏ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਾਂਡਜ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਥਾਪਨ ਰਾਹੀਂ ਫੰਡ ਜੁਟਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ...”
- 5.4 1994-95 ਤੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਸਾਲ 2015-16 ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਨੂੰ 14.07 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ। 31 ਮਾਰਚ 2016 ਤੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਾਟੇ 707.83 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਨਿਰੋਲ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਸਫ਼ਾਇਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਾਟਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਵਿਆਜ ਬਕਾਇਆਂ ਦੀ ਘੱਟ ਵਸੂਲੀ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣਾ ਅਤੇ ਬਾਂਡਜ ਉਪਰ ਵਿਆਜ ਕਾਰਨ ਉਚ ਵਿੱਤੀ ਖਰਚੇ ਹਨ।

“...ਜੇਕਰ ਪੀ ਐਸ ਆਈ ਡੀ ਸੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣੋਂ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਂਡਜ਼ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਮੂਲਧਨ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਲਗਭਗ 731 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਰਕਮ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਵਿਤਾਂ ਤੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਪਾਏਗੀ।...”

- 5.6 31-03-2017 ਤੱਕ ਪੀ ਐਸ ਆਈ ਡੀ ਸੀ 324.20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਾਂਡਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਬਾਂਡਜ਼ ਤੇ ਵਿਆਜ 125.10 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕੁਤਾਹੀਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀ ਐਸ ਆਈ ਡੀ ਸੀ ਨੇ 26.63 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 8.62 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਸ਼ਟਾਮ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 42 ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 6 ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਕਾਇਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਣਯੋਗ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਰਜ ਕਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਪਰ ਦਰਸਾਈਆਂ ਪੀ ਐਸ ਆਈ ਡੀ ਸੀ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਂਡਜ਼ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੀ ਐਸ ਆਈ ਡੀ ਸੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣੋਂ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਂਡਜ਼ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਮੂਲਧਨ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਲਗਭਗ 731 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਰਕਮ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਵਿਤਾਂ ਤੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੋਝ ਪਾਏਗੀ।

ਪਨਗ੍ਰੇਨ

- 5.7 ਪਨਗ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ/ਰਾਜ ਭੰਡਾਰ ਲਈ ਅਨਾਜ (ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ) ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਮਾਰਚ 2003 ਵਿੱਚ ਸਬਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਨਗ੍ਰੇਨ ਵਿਚ 1.05 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੁੰਡੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪਨਗ੍ਰੇਨ ਨੇ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ 164.65 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ ਵਜੋਂ ਲਏ ਹਨ। 28.2.2017 ਤੱਕ 6813.05 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ ਸਰਕਾਰੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ 28.2.2017 ਤੱਕ ਬਕਾਇਆ ਹਨ। ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਵਲੋਂ ਅਚਨਚੇਤ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਅੰਸ਼ਕ ਪ੍ਰਤੀਪੂਰਤੀ ਕਾਰਣ ਪਨਗ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2014-15 ਲਈ ਘਾਟੇ 370.76 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ 31.3.2015 ਤੱਕ ਪਨਗ੍ਰੇਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਘਾਟੇ 2312.19 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਪੀ ਐਂਡ ਸੀ)

5.8 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਮਿਤੀ 01-02-1953 ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਤ ਨਿਗਮ ਐਕਟ, 1951 ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਲਘੂ, ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਅਧੁਨਿਕੀਕਰਨ, ਵਿਸਥਾਰ/ਵਰਗੀਕਰਨ ਆਦਿ ਲਈ ਕਰਜ਼ੁ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਮੰਤਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੀ ਐਂਡ ਸੀ ਦੇ ਕੁੱਲ 40.39 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿਚੋਂ 29.31 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੀ ਐਂਡ ਸੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਕਰਜ਼ੁ ਵਿਚੋਂ ਮਿਤੀ 31-03-2016 ਨੂੰ 16.53 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੀ ਐਂਡ ਸੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਾਂਡਜ਼ ਲਈ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਂਡਜ਼ ਦੀ ਮੂਲ ਰਕਮ 172.26 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਉਪਰ 23.66 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਨਿਘਾਰ ਕਾਰਨ ਉਚ ਲਾਗਤ ਵਾਲੀਆਂ ਉਧਾਰੀਆਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਓ ਟੀ ਐਸ ਨੀਤੀਆਂ ਉਪਰ ਵਿਆਜ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਕਾਰਨ, ਵਿਆਜ ਵਿਚਲੇ ਘਾਟੇ ਕਾਰਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੀ ਐਂਡ ਸੀ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮਿਤੀ 31-03-2016 ਨੂੰ ਪੀ ਐਂਡ ਸੀ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਾਟੇ ਦੀ ਰਕਮ 268.35 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀ ਐਂਡ ਸੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਲੱਗੇ ਵਿਆਜ ਵਜੋਂ 123.15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਕੁਤਾਹੀਕਾਰ ਹੈ। ਬਾਂਡਜ਼ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰਲੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੀ ਐਂਡ ਸੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਿਚ ਅਸਮੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਣਦਾ/ਬਕਾਇਆ ਮੂਲਧਨ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿੱਤਾਂ ਉਪਰ ਵੀ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ।...

“...ਮਿਤੀ 31-03-2016

ਤੂੰ ਪੀ ਐਂਡ ਸੀ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਾਟੇ ਦੀ ਰਕਮ 268.35 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀ ਐਂਡ ਸੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਲੱਗੇ ਵਿਆਜ ਵਜੋਂ 123.15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਕੁਤਾਹੀਕਾਰ ਹੈ। ਬਾਂਡਜ਼ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰਲੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪੀ ਐਂਡ ਸੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਿਚ ਅਸਮੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਣਦਾ/ਬਕਾਇਆ ਮੂਲਧਨ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਰਕਮ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿੱਤਾਂ ਉਪਰ ਵੀ ਵਾਧੂ ਬੋਝ ਪਵੇਗਾ।...

“...ਸਾਲ 2015-16 ਦੌਰਾਨ ਸੂਗਰਫੈਂਡ ਨੇ 259.62 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਘਾਟੇ ਝੱਲੇ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 31-03-2016 ਨੂੰ ਸਮੁਹਿਕ ਘਾਟੇ 1214.50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਨ।...”

ਸੂਗਰਫੈਂਡ

- 5.9 ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਐਕਟ 1961 ਦੇ ਅਧੀਨ 1966 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਫੈਂਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੂਗਰ ਮਿਲ ਲਿਮਿਟਡ (ਸੂਗਰਫੈਂਡ) ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੂਗਰ ਮਿੱਲਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੂਗਰ ਮਿੱਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਮਲੇ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ, ਖਰੀਦ, ਪਲਾਂਟ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਮੇਤ ਦੂਸਰੇ ਸਾਜ਼ ਸਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ, ਸਹਿ-ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸੂਗਰ ਮਿੱਲਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਬੋਰੀਆਂ, ਸਲਫਰ, ਚੂਨਾ-ਪੱਥਰ ਮਸ਼ੀਨੀ ਤੇਲ, ਰਸਾਇਣਿਕ ਪਦਾਰਥ, ਔਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਸਟੋਰ ਸੂਗਰ ਮਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਯੂਨਿਟਾਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ।
- 5.10 ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੂਗਰ ਫੈਂਡ ਵਿਚ 138.48 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ ਸੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਸੂਗਰਫੈਂਡ ਨੂੰ 1139.29 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2016-17 ਦੌਰਾਨ 51.31 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (45.99 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੂਲਧਨ + 5.32 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਆਜ) ਭੋਗਪੁਰ ਸੀ ਐਸ ਐਸ ਦੇ ਵੀ ਸੇਅਰ ਪੂੰਜੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸੂਗਰਫੈਂਡ ਨੇ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ, ਮਾਰਕਫੈਂਡ ਅਤੇ ਪੁੱਛਾ ਤੋਂ ਵੀ 157.46 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਲਿਆ ਹੈ। ਖੰਡ ਮਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੂ ਸਟਾਫ ਕਾਰਨ, ਗੰਨੇ ਦੀ ਘੱਟ ਖਰੀਦ, ਘੱਟ ਕੀਮਤ ਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਉਚੇ ਕੀਮਤੀ ਆਗਤਾਂ ਲਈ ਘਟ ਮਾਲੀਏ ਕਾਰਨ ਸੂਗਰਫੈਂਡ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਲ 2015-16 ਦੌਰਾਨ ਸੂਗਰਫੈਂਡ ਨੇ 259.62 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਘਾਟੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਮਿਤੀ 31-03-2016 ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਘਾਟੇ 1214.50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਨ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੂਗਰ ਮਿੱਲਾਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਲਈ ਗਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੂਲਧਨ ਅਤੇ ਵਿਆਜ਼ ਦੀ 710.97 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਕੁਤਾਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਪੁੱਡਾ

- 5.11 ਪੰਜਾਬ ਟਾਊਨ ਪਲਾਨਿੰਗ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ 1995 ਅਧੀਨ 01-07-1995 ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ੁਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਰਾਹੀਂ ਉਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2124.93 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 31-03-2017 ਨੂੰ 1413.49 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੁੱਡਾ ਵੱਲੋਂ ਜੁਟਾਇਆ ਗਿਆ 2000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਜਟ ਵਿਚੋਂ ਮਾਸਿਕ ਕਿਸਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਸਰੇ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ 545 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 28-02-2017 ਨੂੰ 486.66 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਹੈ।
- 5.12 ਲਗਭਗ 400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਿਯਮਿਤ ਵਸੂਲੀਆਂ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲੋਨੀਆਂ ਦੀ ਬੋਹਤਰੀ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਲਘੂ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜ਼ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਜਨਤਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਨੁਲਗ VIII-XVIII ਤੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

“...ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਸਰੇ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਗਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ 545.00 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 28-02-2017 ਨੂੰ 486.66 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ।...”

“...ਮਾਰਕਫੈਡ ਨੂੰ ਸਾਲ

2015-16 ਦੌਰਾਨ

394.87 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

ਦਾ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ

31.3.2016 ਤੱਕ

1654.25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਘਾਟੇ ਹੋਏ।

ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ

ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ

ਵਿੱਤੀ ਔਕੜਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ

ਰਹੀ ਹੈ।...”

ਮਾਰਕਫੈਡ

- 5.13 ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਕੋ-ਆਪ ਸਪਲਾਈ ਐਂਡ ਮਾਰਕਿਟਿੰਗ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਰਕਫੈਡ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ 1954 ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਰਕਫੈਡ ਦੀ ਹਿੱਸਾ ਪੂੰਜੀ ਵਿਚ 21.06 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ 27782.77 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ 28.2.2017 ਤੱਕ 7219.81 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਰਕਫੈਡ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਕਰਜਿਆਂ ਕਾਰਣ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 1139.99 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਦੇਣਦਾਰ ਹੈ (ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਏ)। ਮਾਰਕਫੈਡ 2010-11 ਤੱਕ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ 2011-12 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮਾਰਕਫੈਡ ਨੂੰ ਸਾਲ 2015-16 ਦੌਰਾਨ 394.87 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਘਾਟਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 31.3.2016 ਤੱਕ 1654.25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਘਾਟੇ ਹੋਏ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਤੀ ਔਕੜਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

- 5.14 ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਨਸਪ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 14 ਫਰਵਰੀ 1974 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 3.73 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਕਵਿਟੀ ਹਿੱਸਾ ਪੂੰਜੀ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕੰਪਨੀ ਵਜੋਂ ਨਿਗਮਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਨਸਪ ਨੂੰ 30185.70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 28.2.2017 ਨੂੰ 8685.83 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਹਨ। ਪਨਸਪ ਨੂੰ 2013-14 ਤੱਕ ਨਾਮਾਤਰ ਮੁਨਾਫਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਲ 2014-15 ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਜੋ ਕਿ 31.3.2016 ਤੱਕ 1532.79 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਜ ਜੁਟਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਨਸਪ ਨੇ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕਈ ਕਰਜ ਲਈ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 28.2.2017 ਤੱਕ 1493.25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਹਨ।

“...ਇਸ ਨੂੰ ਆਟਾ ਦਾਲ
ਸਕੀਮ ਵੱਲ 52.34
ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ
ਮੌਜੂਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ
ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਿਆ
ਜਾਣਾ ਸੀ।...”

ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਫੂਡ ਗਰੇਨਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ

5.15 ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਫੂਡ ਗਰੇਨਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ 8 ਜੁਲਾਈ 2002 ਨੂੰ ਅਨਾਜ, ਧਾਤਾਂ, ਖਾਦ, ਰਸਾਇਣਕ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਗਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ 12316.94 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 5292.71 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 28.2.2017 ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਹਨ। 31.3.2016 ਤੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਘਾਟੇ 152.26 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਅਨੁਮਾਨਤ) ਹਨ। ਮਿਤੀ 28-02-2017 ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ (ਸਰਕਾਰੀ ਗਰੰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ) 418.74 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

5.16 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1952 ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਜ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਿਗਮਨ ਅਤੇ ਸਥਾਪਨ ਦਾ ਉਪਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 01-11-1967 ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

5.17 ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਨਾਜ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਟਾ ਦਾਲ ਸਕੀਮ ਵੱਲ 52.34 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਮੌਜੂਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।

5.18 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੁਰਾਕ ਮੰਤਰਾਲਿਆ ਵੱਲੋਂ ਪੀ ਈ ਜੀ (ਨਿੱਜੀ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ) ਸਕੀਮ 2008, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਨਅਤਕਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਵਿਚ 71.25 ਲੱਖ ਮੀਟਰਕ ਟਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਨੀਤੀ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਭੰਡਾਰ ਕਵਰ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ।

“...ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪਨਗ੍ਰੇਨ (ਖੁਰਾਕ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਨਾਮ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ 2011 ਵਿਚ ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਆਫ ਬਿਜਨੈਸ ਰੂਲਸ਼ 2007 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ...”

ਪਰੰਤੂ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿਚ 2011 ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਧਿਟਿਆ ਗਿਆ।

5.19 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਛਿੱਲ ਮਿੱਠ ਦੇ ਰਵੱਦੀਏ ਕਾਰਨ 20 ਲੱਖ ਮੀਟਰਕ ਟਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ 51.25 ਲੱਖ ਮੀਟਰਕ ਟਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਘਟ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਸਟੋਰ ਕਵਰੇਜ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਅਨਾਜ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨੇ ਪਏ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪਨਗ੍ਰੇਨ (ਖੁਰਾਕ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਨਾਮ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ 2011 ਵਿਚ ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀ ਵਜੋਂ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਆਫ ਬਿਜਨੈਸ ਰੂਲਸ਼ 2007 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ; ਭਾਵ ਨਿਯਮ-2 ਅਧੀਨ ਮੱਦ 13।

“ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਖਾਦ ਅਨਾਜ ਦੇ ਭੰਡਾਰਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਟੋਰੇਜ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਪੱਧਰ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਭੰਡਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ”, ਜੋ ਖੇਤੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪੀ ਐਸ ਡਬਲਿਊ ਸੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

5.20 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਲ 2012 ਵਿਚ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਅਤੇ 20% ਵੀ ਜੀ ਐਫ ਨਾਲ 20 ਲੱਖ ਮੀਟਰਕ ਟਨ ਦੇ ਸਾਈਲੋ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 4 ਲੱਖ ਮੀਟਰਕ ਟਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 20-5-2015 ਨੂੰ ਪੀ ਐਸ ਡਬਲਿਊ ਸੀ ਨੂੰ ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਵਿਚ 15 ਲੱਖ ਮੀਟਰਕ ਟਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਸਾਈਲੋ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਪੀ ਐਸ ਡਬਲਿਊ ਸੀ ਦੁਆਰਾ 8 ਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਟੈਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਜੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ 16-9-2015 ਨੂੰ ਈ ਐਸ ਡਬਲਿਊ ਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਮੰਤਰੀ, ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜੋ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਈਲੋ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕਸਾਰ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ।

“...ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ, ਪਨਗ੍ਰੇਨ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਬਿਨਾ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਤੋਂ ਸਾਈਲੋ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਲਏ ਬਿਨਾ, ਸਾਈਲੋ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਿਜਨੈਸ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਪਨਗ੍ਰੇਨ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਭੰਡਾਰਨ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਿਆਂ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਾਈਲੋ ਸਮਰੱਥਾ ਰਾਜ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਭੰਡਾਰਣ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।...”

“...ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਛਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।...”

ਬਾਅਦ ਵਿਚ 25-2-2016 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨਸਿਪ ਹੇਠ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ।

5.21 ਇਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਪੀ ਐਸ ਡਬਲਿਊ ਸੀ ਨੂੰ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ, ਪਨਗ੍ਰੇਨ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਬ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਬਿਨਾ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਅਤੇ ਐਫ ਸੀ ਆਈ ਤੋਂ ਸਾਈਲੋ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਲਏ ਬਿਨਾ, ਸਾਈਲੋ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਿਜਨੈਸ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਪਨਗ੍ਰੇਨ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਭੰਡਾਰਨ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਿਆਂ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਾਈਲੋ ਸਮਰੱਥਾ ਰਾਜ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਭੰਡਾਰਣ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਜ ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਟਾ

5.22 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਾਜ 4.01 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮਾਮੂਲੀ ਲਾਭਾਂਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਉਪਰਲੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਕਸ਼ਲ ਅਤੇ ਆਟਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਗਰੰਟੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉਪਰ ਵਾਧੂ ਬੋਲ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

5.23 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਤਾਂ ਇੱਛਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਬਜਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਵੰਡ

ਅਧਿਆਇ-6

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

ਬਜਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਫੰਡ ਅਧਿਆਇ 6

“...ਪਿਛਲੇ 3 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 4234 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ 6782 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਖਰਚ 5026 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ 8625 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਰਮਿਆਨ ਰਿਹਾ ਹੈ।...”

- 6.0 ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 266 ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਖਜ਼ਾਨਾ ਬਿਲ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ, ਕਰਜ਼ ਜਾਂ ਉਪਆ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ਗੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਧਨ, ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਹੋਵੇਗਾ।
- 6.1 ਰਾਜ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਫੀਸ ਅਤੇ ਉਪ ਕਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਫੰਡ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ, ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸਪਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ ਕੰਪਨੀ, ਪੰਜਾਬ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 3 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 4234 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ 6782 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਖਰਚ 5026 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ 8625 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਸਾਰਣੀ 20 ਅਤੇ 21) ਦਰਮਿਆਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਜਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਨਗਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਕੀਮਾਂ ਤਹਿਤ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਜੁਟਾਉਣ ਦੇ ਇਸ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ।
- 6.2 ਸਾਲ 2014-15 ਤੋਂ 2016-17 ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਰਡਾਂ/ਫੰਡਾਂ/ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰਚ ਸਾਰਣੀ 20 ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ:

**ਵਾਬੀਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ**

ਸਾਰਣੀ 20: ਬੋਰਡ/ਫੰਡ/ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰਚ 2014-15 ਤੋਂ 2016-17 (ਤੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਨੰ.	ਫੰਡ ਦਾ ਨਾਮ	2014-15			2015-16			2016-17		
		ਪ੍ਰਾਪਤੀ	ਖਰਚਾ	ਵਾਧਾ/ ਘਾਟਾ	ਪ੍ਰਾਪਤੀ	ਖਰਚਾ	ਵਾਧਾ/ ਘਾਟਾ	ਪ੍ਰਾਪਤੀ	ਖਰਚਾ	ਵਾਧਾ/ ਘਾਟਾ
1	ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ	1177	2131	-954	2636	2165	471	2193	4167	-1974
2	ਪੀ ਐਮ ਐਡ ਐਸ	1490	1476	14	1440	1450	-10	1569	1565	4
3	ਪੀ ਬੀ ਡੀ ਬੀ	219	173	46	150	118	32	79	79	0
4	ਪੀ ਐਮ ਆਈ ਡੀ ਸੀ	159	165	-6	143	141	2	165	131	34
5	ਪੀ ਐਲ ਡੀ ਬੀ	16	8	8	17	44	-27	17	34	-17
6	ਪੀ ਆਰ ਡੀ ਬੀ	1173	1073	100	1217	1104	113	2759	2649	110
ਕੁੱਲ		4234	5026	-792	5603	5022	581	6782	8625	-1843

ਸਰੋਤ :- (ਸਬੰਧਤ ਬੋਰਡ/ਫੰਡ/ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ)

ਸਾਰਣੀ 21: ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰਚ 2016-17 (ਤੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਮਾਲੀਆ	ਖਰਚਾ
1.	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸੁਸਾਇਟੀ	55.00	36.23
2.	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਮੀਡੀਆ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਪਨਮੀਡੀਆ)	10.06	8.15
3.	ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਰਿਕਾਰਡਜ ਸੁਸਾਇਟੀ	88.24	111.00
4.	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਡਿਸ਼ਰੀਜ਼ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੋਰਡ	3.28	0.82
5.	ਸੁਸਾਇਟੀ ਫਾਰ ਪ੍ਰੋਮੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸ਼ੁਰਿਪ ਫਾਰਮਿੰਗ ਇਨ ਪੰਜਾਬ	0.00	2.93
6.	ਪੰਜਾਬ ਲਾਈਵਸਟਾਕ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੋਰਡ	17.28	34.23
7.	ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਂਡ ਟੈਕਸ਼ੇਨ ਟੈਕਨੀਕਲ ਸਰਵਿਸਜ ਏਜੰਸੀ (ਈ ਟੀ ਟੀ ਐਸ ਏ)	21.27	86.88
8.	ਪੰਜਾਬ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ	0.14	0.10
9.	ਪੰਜਾਬ ਚਿੜੀਆਘਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਸੁਸਾਇਟੀ	3.12	2.13
10.	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਚਾਈਲਡ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਸੁਸਾਇਟੀ	0.53	---
11.	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਈ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਸੁਸਾਇਟੀ	1.03	1.60
ਕੁੱਲ		199.95	284.07

ਸਰੋਤ:- (ਸਬੰਧਤ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ)

ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ

“...ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
ਕਿ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ
ਅਤੇ ਖਰਚ ਮੇਲ ਨਹੀਂ
ਖਾਂਦੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ
ਕਾਰਪਸ ਫੰਡ ਵਿਚ ਜਾਂ ਤਾਂ
ਫੰਡ ਇੱਕਤਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਖਰਚ ਕਰ
ਰਹੇ ਹਨ।....”

- 6.3 ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ (ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸੁਸਾਇਟੀ) ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ (ਪੰਜਾਬ ਭੌਂ ਰਿਕਾਰਡ ਸੁਸਾਇਟੀ) ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਵਿਭਾਗ (ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਤਕਨੀਕੀ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਏਜੰਸੀ) ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਵੱਡੀਆਂ ਖਰਚੀਲੀਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਕਟ, 1908 ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਈ-ਗਵਰਨੈਂਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਭੌਂ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾਲ ਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਫੀਸ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂਕਾਰ ਖਰਚੇ ਜਾਂ ਖਰਚੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
- 6.4 ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰਚ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ (ਸਾਰਣੀ 22), ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਪਸ ਫੰਡ ਵਿਚ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ (ਸਾਰਣੀ 22)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਬਜਟ ਵਿਚ ਇਸੇ ਲਈ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਾਰਣੀ 22: ਸਾਲ 2014-15 ਤੋਂ 2016-17 ਲਈ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰਚ (ਰੂਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਲੜੀ ਨੰ:	ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਨਾਮ	ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ	ਖਰਚਾ
1	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸੁਸਾਇਟੀ	206.20	144.11
2	ਪੰਜਾਬ ਭੌਂ ਰਿਕਾਰਡ ਸੁਸਾਇਟੀ	277.68	345.13
3	ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਤਕਨੀਕੀ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਏਜੰਸੀ	161.87	130.58

ਸਰੋਤ: (ਸਬੰਧਤ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ)

ਪੰਜਾਬ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ (ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ)

- 6.5 ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 1998 ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੰਤਰ ਨਾਲ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ।
- 6.6 1998 ਦਾ ਐਕਟ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਤ ਪੰਜਾਬ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ (ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਨਿਯਮ) ਐਕਟ-2002, ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ, ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਆਪੁਨਿਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਕੇ ਰਾਜ ਬਜਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਸਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।
- 6.7 ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਤੱਕ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਹੀਣ ਸਨ।
- 6.8 ਸਾਲ 2015-16 ਵਿਚ ਐਕਟ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਸੋਧ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਰ ਘੱਟ ਗਿਆ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਉਂਤਣ, ਪਛਾਣ ਕਰਨ, ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

“...ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਐਕਟ ਵਿਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲੈਣ ਤੱਕ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ।...”

ਵਾਬੀਟ ਪੇਪਰ ਰਾਜ ਵਿੱਤ

“...ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ
ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਦਸ
ਸਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 6 ਸਾਲਾਂ
ਦੌਰਾਨ ਆਮਦਨ ਨਾਲੋਂ
ਖਰਚ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।...”

6.9 ਸਾਰਣੀ 23 ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਤੇ
ਝਾਤ ਮਾਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ
ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ 6 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਮਦਨ ਨਾਲੋਂ
ਖਰਚ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 23: ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੇ ਖਰਚ (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ	ਆਮਦਨ	ਖਰਚਾ	ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵੱਧ ਖਰਚਾ
2007-08	219.76	319.76	(-) 100.00
2008-09	620.70	552.80	
2009-10	741.95	777.16	(-) 35.21
2010-11	694.94	1066.69	(-) 371.75
2011-12	687.38	1452.08	(-) 764.70
2012-13	1304.37	647.25	
2013-14	1191.36	692.59	
2014-15	1177.38	2130.96	(-) 953.58
2015-16	2635.96	2164.64	
2016-17	2203.30	4194.26	(-) 1990.96
ਕੁੱਲ ਜੋੜ	11477.10	13998.19	

ਸਰੋਤ: (ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ)

6.10 ਇਸ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੇਠ ਦਰਸਾਏ ਵਿਸਥਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਬੋਰਡ
ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ, ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਧਾਉਣ
ਲਈ, ਨਿਲੰਬ ਲੇਖ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼ਾ ਜੁਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 24:ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਦੁਆਰਾ ਵਧਾਏ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਵਿਵਰਣ (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਵੇਰਵੇ	ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ	ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ
ਬਾਂਡਜ਼	2007-08	649.93
ਬਾਂਡਜ਼	2008-09	900.03
ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜ਼ੇ	2015-16	250.49
ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜ਼ੇ	2016-17	2922.44
ਕੁੱਲ ਜੋੜ		4722.89

ਸਰੋਤ: (ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ)

- 6.11 ਮਿਤੀ ਅੰਤ ਤੱਕ ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਂਡਜ਼ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ 985.89 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ 2033-34 ਤੱਕ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। (ਅਨੁਲਗ 19)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਕਾਇਆ ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ 2942.60 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 2016-17 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (ਅਨੁਲਗ 20)। ਮਿਤੀ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਕੁੱਲ ਬਕਾਇਆ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਫੰਡਿੰਗ ਦੇਣਦਾਰੀ 5200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (ਲਗਭਗ) ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬੋਰਡ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਫੰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਤਕਾਲੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਨਿਲੰਬ ਲੇਖ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ।
- 6.12 ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੰਡਿੰਗ ਬੋਰਡ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰੋਰਿਤ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। 1807.45 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪੇਂਡੂ ਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ, ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨਾ, ਇੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣਾ, ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ ਸਮਾਨਘਾਟ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਆਦਿ ਸਨ। ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਜ ਆਪਣੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਿਲੰਬ ਲੇਖਾ ਰਾਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਰਬਨ ਮਿਸ਼ਨ ਲਈ 2412.29 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਾਖਵੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਮੁੜ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਚੌੜੀਆਂ ਕਰਨ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਫੰਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।
- 6.13 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਜੰਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜੰਗੀ ਯਾਦਗਾਰ ਲਈ 269 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਹੌਪ-ਆਨ-ਹੌਪ ਆਫ ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਜਲਖਲੀ ਬੱਸਾਂ ਲਈ 10.91 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ।

“...ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚ ਫੰਡਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਰਿਤ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਘਟ ਰਿਹਾ/...”

“...ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਦੀ
ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮਹਿਜ ਫੰਡਿੰਗ
ਏਜੰਸੀ ਤੱਕ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ
ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੇ
ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਤੇ
ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ
ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਤੇ ਮੁਨਾਸਬ
ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ
ਇਸ ਬੋਰਡ ਵਿਚੋਂ
ਆਪਣੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ
ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ
ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਬੋਰਡ
ਵੱਲੋਂ ਦੂਸਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ
ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ
ਫੰਡਿੰਗ ਨੇ ਵੀ ਵੱਖ ਵੱਖ
ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਲੰਬਿਤ
ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ
ਸ਼ੁਮਲੀਅਤ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ
ਹੈ।...”

- 6.14 ਬੋਰਡ ਨੇ ਵਿੱਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਵੀ 1125 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪੇਸ਼ਗੀ ਲਘੂ ਮਿਆਦੀ
ਅਸਥਾਈ ਕਰਜ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ;
- 6.15 ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮਹਿਜ ਫੰਡਿੰਗ ਏਜੰਸੀ ਤੱਕ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ
ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਤੇ ਮੁਨਾਸਬ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਇਸ ਬੋਰਡ
ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।
ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਦੂਸਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਫੰਡਿੰਗ ਨੇ ਵੀ ਵੱਖ ਵੱਖ
ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਲੰਬਿਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਮਲੀਅਤ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ (ਪੀ ਆਰ ਡੀ ਬੀ)

- 6.16 ਪੰਜਾਬ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਐਕਟ 1987 ਅਧੀਨ 9 ਅਪ੍ਰੈਲ 1987 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੇਂਡੂ
ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਹਤ
ਸਿੱਖਿਆ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ
ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ
5795.94 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 28-02-17 ਨੂੰ
2090.40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਹਨ। ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਫੀਸ ਤੋਂ ਬੋਰਡ ਦੀ
ਆਮਦਨ ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਮਾਰਕਿਟ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ
ਖੀਦ ਜਾਂ ਵੇਚ ਉਪਰ ਹਰੇਕ ਸੌ ਰੁਪਏ ਉਤੇ ਦੋ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ
ਵਿਗਿਆਪਨ-ਮੁੱਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਗਰਾਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਨੇ ਆਪਣੇ
ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖੀ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਜ਼ਾਮਨੀ ਦੇ ਕੇ ਕਰਜ਼
ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਨਿਲੰਬ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਮਤੀ
ਪ੍ਰਗਟਾਈ। 2090.40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਬਕਾਇਆ ਹਨ।

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਤ

- 6.17 ਬੋਰਡ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਨਿਮਨ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:
- ਉ. ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਜਨਾ ਜਾਂ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਆਰਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਧੂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।
 - ਅ. ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।
 - ਇ. ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਜੀ ਮੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ 100% ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
 - ਸ. ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਲਗ 21 ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੰਡ ਅਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਹਿੱਸਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਅਤੇ ਬਠਿੰਡਾ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- 6.18 ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਅਰਥਾਤ 2012-13 ਤੋਂ 2016-17 ਲਈ ਆਰ ਡੀ ਐਫ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀ (ਅਨੁਲਗ 22) ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

“...ਫੈਸਲੇ ਵਿਉਤੀਂਹੀਣ,
ਅਸਤ ਵਿਆਸਤ ਅਤੇ ਬੋਰਡ
ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰ
ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਸਨ ਅਤੇ ਲੋੜ
ਆਧਾਰਿਤ ਅਨਮਾਨ ਵੀ
ਮੁੱਲਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ...”

ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ

6.19 ਬੋਰਡ ਦੀ ਆਮਦਨ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਵਿਕਾਸ ਫੀਸ (ਮੰਡੀ ਫੀਸ) ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਮੰਡੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਫਸਲੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ 100 ਰੁਪਏ ਉੱਤੇ 2 ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮੁੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਫੀਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਦੀਆਂ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਗਭਗ 53% ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਮੰਡੀ ਵਿਕਾਸ ਫੀਸ ਲਗਭਗ 47% ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

6.20 ਮਾਰਕੀਟ ਫੀਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਦਪਾਦ ਮਾਰਕੀਟ ਐਕਟ-1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 28 ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਮੰਤਰਾਂ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਾਈਟ ਪੇਪਰ ਰਾਜ ਵਿੱਤ

“...ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ
ਗੈਰ-ਅਨੁਪਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ
ਖਰਚ ਕਰਦਿਆਂ
ਮਹੱਤਵਹੀਣ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ
ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ
ਇਲਾਵਾ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ
ਜੁਟਾ ਕੇ ਭਵਿੱਖੀ ਵਸੂਲੀਆਂ
ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ
ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁੜ
ਅਣ-ਉਚਿਤ ਮੱਦਾਂ ਤੇ
ਖਰਚ ਕੀਤਾ।...”

- 6.21 ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੀਸ ਦਾ 45% ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣ/ਮੁਰੰਮਤ ਹੋਰ 24% ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਅਤੇ ਮੰਡੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸਿਰਫ 7% ਹੀ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਹੈ। ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀਕਰਣ, ਵਿਸਥਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਮੰਡੀਕਰਣ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਗੈਰ-ਅਨੁਪਾਤੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਰਚ ਕਰਦਿਆਂ ਮਹੱਤਵਹੀਣ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬੋਰਡ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਜੁਟਾ ਕੇ ਭਵਿੱਖੀ ਵਸੂਲੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਅਣ-ਉਚਿਤ ਮੱਦਾਂ ਤੇ ਖਰਚ ਕੀਤਾ।
- 6.22 ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀਬੋਰਡ ਨੇ 15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਭਾਵ ਹਰ ਸਾਲ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਉਪ ਕਰ ਵਜੋਂ 5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 26 ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦ ਮਾਰਕੀਟ ਐਕਟ- 1961 ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਅਤੇ 28 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

ਸਾਰਣੀ 25: ਪੀ ਐਮ ਬੀ ਦਾ ਖਰਚ ਵੇਰਵਾ (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)

ਲੜੀ ਨੰ:	ਖਰਚਾ	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
1	ਮੰਡੀਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ	92.45	76.77	42.69	86.26	60.00
2	ਬੋਰਡ ਦਾ ਕਾਰਜ	20.02	25.21	1.73	7.08	8.00
3	ਦਿਹਤੀ ਲੰਕ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ	134.02	196.09	458.71	160.59	375.00
4	ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਵਿਕਾਸ ਸਕੀਮ	9.68	17.96	38.85	18.92	10.95
	ਕੁੱਲ	256.17	276.03	541.98	272.85	453.95

ਸਰੋਤ; (ਪੀ ਐਮ ਬੀ)

ਨੋਟ: ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਖੇ 2012-13 ਤੋਂ ਸਾਲ 2014-15 ਲਈ ਦਫ਼ਤਰੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਲਾਗਤ ਲਗਭਗ 65 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

ਸਿੱਟਾ

6.23 ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਹਿਸੂਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜੇ ਗਏ ਮਾਲੀਏ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਫੰਡ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਧਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕਾਰਣ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਕਾਰਪਸ ਫੰਡ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਮੰਨਜ਼ੂਰੀ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੈਗ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਡਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਲਈ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿਉਂਤਹੀਣ, ਅਸਤ ਵਿਆਸਤ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਧਾਰਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 266(1) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

“...ਫੈਸਲੇ ਵਿਉਂਤਹੀਣ, ਅਸਤ ਵਿਆਸਤ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਧਾਰਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ!...”

ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦ

1	ਬੀਈ	ਬਜਟ ਐਸਟੀਮੇਟ
2	ਏਜੀ	ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਜਨਰਲ
3	ਏਐਮਆਰਯੂਟੀ	ਅੱਟਲ ਮਿਸ਼ਨ ਫਾਰ ਰਿਜ਼ਵੇਨਸ਼ਨ ਐਂਡ ਅਰਬਨ ਟ੍ਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ
4	ਏਆਰਐਮ	ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਰਿਸੋਰਸ ਮੋਬਾਇਲਜ਼ੇਸ਼ਨ
5	ਬੀਸੀਆਰ	ਬੇਲੈਂਸ ਇਨ ਕਰੰਟ ਰੈਵੇਨਿਊਜ਼
6	ਬੀਪੀਐਲ	ਬਿਲੋ ਪਾਵਰਟੀ ਲਾਈਨ
7	ਸੀ ਐਂਡ ਏਜੀ	ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਐਂਡ ਆਡਿਟਰ ਜਨਰਲ
8	ਸੀਏਜੀਆਰ	ਕੰਪਾਉਂਡ ਐਨ੍ਯੂਅਲ ਗਰੋਬ ਰੇਟ
9	ਸੀਏਪੀਈਐਕਸ	ਕੈਪੀਟਲ ਐਕਸਪੈਂਡੀਚਰ
10	ਸੀਸੀਐਲ	ਕੈਸ਼ ਕਰੈਡਿਟ ਲਿਮਟ
11	ਡੀਏ	ਡੀਅਰਨੈਸ ਅਲਾਊਂਸ
12	ਡੀਐਫਪੀਡੀ	ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਫੂਡ ਪਬਲਿਕ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਸ਼ਨ
13	ਈਏਪੀ	ਐਕਸਟਰਨਲ ਏਡਡ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਸ
14	ਈਐਮਆਈ	ਇਕੂਏਟਡ ਮੰਖਲੀ ਇਨਸਟਾਲਮੈਂਟ
15	ਈਐਸਓ	ਇਕਨਾਮਿਕ ਸਟੈਟੀਸਟਿਕਲ ਓਰਗੈਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ
16	ਈਟੀਟੀਐਸਏ	ਐਕਸਾਈਜ਼ ਐਂਡ ਟੈਕਸੇਸ਼ਨ
17	ਐਫਸੀਆਈ	ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ
18	ਐਫਡੀ	ਫਾਈਨੈਂਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ
19	ਐਫਐਫਸੀ	ਫੌਰਟੀਨਬ ਫਾਈਨੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ
20	ਐਫਆਈ	ਫਾਈਨੈਂਸੀਅਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼
21	ਐਫਆਰਬੀਐਮ	ਫਿਸਕਲ ਰਿਸਪਾਂਸੀਬਿਲਟੀ ਐਂਡ ਬਜਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ
22	ਜੀਡੀਪੀ	ਗਰਾਸ ਡੋਮੈਸਟਿਕ ਪ੍ਰੋਡਕਟ
23	ਜੀਐਮਏਡੀਏ	ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁਹਾਲੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਧਾਰਿਟੀ
24	ਜੀਓਆਈ	ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ
25	ਜੀਓਪੀ	ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ
26	ਜੀਐਸਡੀਪੀ	ਗਰਾਸ ਸਟੇਟ ਡੋਮੈਸਟਿਕ ਪ੍ਰੋਡਕਟ
27	ਜੀਐਸਟੀ	ਗੁਡਜ਼ ਐਂਡ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਟੈਕਸ
28	ਹਾਊਸਫੈਂਡ	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਹਾਊਸ ਬਿਲਡਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਲਿਮਿਡ
29	ਮਾਰਕਫੈਂਡ	ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਡੋਡਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਡ
30	ਐਮਡੀਐਫ	ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਫੀ

31	ਮਿਲਕਫੈਂਡ	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਮਿਲਕ ਪ੍ਰੋਫਿਲਿਊਸਰ ਫੈਂਡਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ
32	ਐਮਓਯੂ	ਮੈਮੋਰੀਡਮ ਆਫ ਅੰਡਰਸਟੈਂਡਿੰਗ
33	ਐਮਐਸਪੀ	ਮਿਨੀਮਮ ਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਈਸ
34	ਨਾਬਾਰਡ	ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ ਫਾਰ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਐਂਡ ਰੂਰਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ
35	ਐਨਾਈਪੀਐਫਪੀ	ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਪਬਲਿਕ ਫਾਈਨੈਂਸ ਐਂਡ ਪਾਲਿਸੀ
36	ਐਨਪੀਏ	ਨਾਨ-ਪਰਫਾਰਮਿੰਗ ਅਸੈਟਸ
37	ਐਨਐਸਐਸਐਫ	ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਮਾਲ ਸੇਵਿੰਗ ਫੰਡਜ਼
38	ਓਐਮਬੀ	ਓਪਨ ਮਾਰਕੀਟ ਬਾਰੋਇੰਗਜ਼
39	ਓਟੀਐਸ	ਵਨ ਟਾਈਮ ਸੈਟਲਮੈਂਟ
40	ਪੀਐਫਸੀ	ਪੰਜਾਬ ਫਾਈਨੈਂਸੀਅਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ
41	ਪੀਆਈਡੀਬੀ	ਪੰਜਾਬ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੋਰਡ
42	ਪੀਆਈਡੀਐਫ	ਪੰਜਾਬ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਫੰਡ
43	ਪੀਐਮਬੀ	ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ
44	ਪੀਐਮਆਈਡੀਸੀ	ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ
45	ਪੀਐਮਆਈਡੀਐਫ	ਪੰਜਾਬ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਫੰਡ
46	ਪੀਐਮਓ	ਪਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ ਆਫਿਸ
47	ਪੀਆਰਡੀਬੀ	ਪੰਜਾਬ ਰੂਰਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੋਰਡ
48	ਪੀਆਰਆਈਜ਼	ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼
49	ਪੀਆਰਟੀਸੀ	ਪੰਜਾਬ ਰੋਡ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ
50	ਪੀਐਸਈਆਰਸੀ	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸਿਟੀ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ
51	ਪੀਐਸਐਫਸੀ	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਫਾਈਨੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ
52	ਪੀਐਸਆਈਡੀਸੀ	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਜ਼
53	ਪੀਐਸਪੀਸੀਐਲ	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ
54	ਪੀਐਸਯੂ	ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗਜ਼
55	ਪੀਐਸਡਬਲਿਯੂਸੀ	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ
56	ਪੁਡਾ	ਪੰਜਾਬ ਅਰਬਨ ਪਲਾਨਿੰਗ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ
57	ਪਨਗ੍ਰੇਨ	ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰੇਨਜ਼ ਪ੍ਰੋਕਿਊਰਸੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ
58	ਪਨਸਪ	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਜ਼
59	ਆਰਬੀਆਈ	ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ
60	ਆਰਡੀਬੀ	ਰੂਰਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਬੋਰਡ
61	ਆਰਡੀਐਫ	ਰੂਰਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਫੀਸ
62	ਆਰਈ	ਰੀਵਾਈਜ਼ਡ ਐਸਟੀਸੈਟਸ

63	ਆਰਕੇਵੀਵਾਈ	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਿਸ਼੍ਤੀ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾ
64	ਐਸਬੀਆਈ	ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ
65	ਐਸਐਫਸੀ	ਸਟੇਟ ਫਾਈਨਾਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ
66	ਐਸਐਲਆਰ	ਸਟੈਚੂਟਰੀ ਲਿਕੁਈਡਟੀ ਰੇਸ਼ੇ
67	ਐਸਪੀਏ	ਸਟੇਟ ਪ੍ਰੋਕਿਊਰਮੈਂਟ ਏਜੰਸੀਜ਼
68	ਐਸਪੀਐਸਈ	ਸਟੇਟ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਇੰਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼
69	ਸੂਗਰਫੈਂਡ	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਫੈਂਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੂਗਰ ਮਿਲਜ਼
70	ਟੀਓਆਰ	ਟਰਮਜ਼ ਆਫ ਰੈਫਰੈਂਸ
71	ਉਦੈ	ਉਜਵਲ ਡਿਸਕੌਮ ਐਸ਼੍ਰੋੰਸ ਯੋਜਨਾ
72	ਯੂਐਲਬੀਜ਼	ਅਰਬਨ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼
73	ਵੈਟ	ਵੈਲਯੂ ਐਡਡ ਟੈਕਸ
74	ਡਬਲਯੂਐਮਏ	ਵੇਜ਼ ਐਂਡ ਮੀਨਜ਼ ਐਡਵਾਂਸ

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ

ਲੜੀ ਨੰ:	ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ	ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ
1.	ਬਜਟ ਅਨੁਮਾਨ :-	ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਹਰੇਕ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਰਚ ਦੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਤਜ਼ਿਰਬੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਰਵ ਆਭਾਸਿਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
2.	ਪੂੰਜੀਗਤ ਲੇਖਾ:-	ਪੂੰਜੀਗਤ ਲੇਖਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਲੀ ਬਜਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਲੈਣ ਦੇਣ ਹੈ। ਪੂੰਜੀਗਤ ਲੇਖਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੱਦਾਂ ਉਪਰਲੇ ਖੁਰਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਿੱਧੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਸੜਕਾਂ, ਸਿੰਜਾਈ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ, ਮਸੀਨਰੀ ਅਤੇ ਸਾਜ-ਸਮਾਨ, ਹਿੱਸਾ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਆਦਿ। ਪੂੰਜੀਗਤ ਲੇਖੇ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਕਰਜ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਲਏ ਕਰਜ਼ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬੋਰਡਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਦੁਸਰੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਗੀਆਂ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਪੇਸ਼ਗੀਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਉਪਰਲਾ ਵਿਆਜ ਮਾਲੀ ਲੇਖੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
3.	ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ:-	ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 266 (1) ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਾਲ ਲਈ ਦਰਸਾਇਆ ਆਮ ਮਾਲੀਆ ਜੋ ਕਿ ਬਜਟ ਦੇ ਮਾਲੀ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਕਰਜ਼ੇ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਪੁਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਣਾਮ ਸਰੂਪ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਦੀ ਮੱਦ ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਾਰਾ ਤਜਵੀਜ਼ਤ ਖੁਰਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਵਸੂਲ' ਖੁਰਚ ਅਧੀਨ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਵਿਖੇ ਮੱਦਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ ਵਲੋਂ ਵੋਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਲੜੀ ਨੰ: ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ	ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ
4. ਅਚਨਚੇਤ ਦੇਣਦਾਰੀ :-	ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਬੋਰਡਾਂ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਲਈ ਗਰੰਟੀਆਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗਰੰਟੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਦੇਣਦਾਰੀ ਲਈ ਆਧਾਰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਕਰਜ਼ ਵਾਪਸੀ ਵਿਚ ਕੁਤਾਹੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਗਰੰਟੀ ਰਿਣ ਦਾਤਾ ਵਲੋਂ ਮੌਗੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਤਰਫ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।
5. ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਾ:-	ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣਾ ਇਸ ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।
6. ਰਾਜ ਦਾ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ (ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ):-	ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੌਰਾਨ ਦੁਹਰਾਓ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਰਾਜ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਤਪਾਦਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੁੱਦਰਾ ਸਬੰਧੀ ਮੱਦ ਦੇ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
7. ਗੈਰ-ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਖਰਚ	(ਇ) ਗੈਰ-ਯੋਜਨਾ ਖਰਚ :—ਗੈਰ-ਯੋਜਨਾ ਖਰਚ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਮਲੇ ਉਪਰਲਾ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਖਰਚ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਖਰਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅੰਸ਼ਦਾਨ, ਪੂੰਜੀਗਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ, ਸਬਸਿਡੀਆਂ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਉਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ, ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚਾ ਖਰਚ ਜੋ ਕਿ ਅਵਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਗੈਰ-ਯੋਜਨਾ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (ਅ) ਯੋਜਨਾ ਖਰਚ :—ਨਵੀਂਆਂ ਵਿਕਾਸ ਸਕੀਮਾਂ/ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਉਪਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖਰਚ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਉਪਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਖਰਚ ਜੋ ਕਿ ਦੋ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜਾਅਵਾਰਚੰਗ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅੰਸ਼ਦਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਗਰੰਟਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਖਰਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਪਤੀ ਸਿਰਜਣਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਉਪਰਲਾ ਖਰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਖਰਚ, ਦੋਹਾਂ ਅੱਗੋਂ ਮਾਲੀ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਲੇਖੇ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਮਲੇ ਉਪਰਲਾ ਖਰਚ, ਰਾਜ ਅੰਸ਼ਦਾਨ ਸਬਸਿਡੀਆਂ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਵਿਆਜ, ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਲੇਖੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਨਾਜਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸਮੇਤ ਉਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਕ੍ਰੈਡਿਟਸਮੇਤ, ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਸਬੰਧੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ, ਰਾਜ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀਗਤ ਲੋਖੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਵੰਨਗੀ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਅਧੀਨ ਯੋਜਨਾ ਖੁਚ ਨੂੰ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:-

- 1 ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਯੋਜਿਤ ਰਾਜ ਯੋਜਨਾ ਸਕੀਮਾਂ
- 2 ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਯੋਜਿਤ ਸਕੀਮਾਂ
- (ੳ) ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦਰਮਿਆਨ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ
- (ਅ) ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 100% ਪ੍ਰਯੋਜਿਤ ਸਕੀਮਾਂ

8. **ਪ੍ਰਤਿ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ:-** ਕਿਸੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰੀਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪੂੰਜੀ ਖਪਤ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪੂੰਜੀ ਖਪਤ ਨੂੰ ਜੀ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਵਿਚੋਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਐਨ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਅਰਥਾਤ ਰਾਜ ਦਾ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਨ ਐਸ ਡੀ ਪੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਿ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

9. **ਜਨਤਕ ਲੇਖਾ:-** ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖੁਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ, ਰਿਜ਼ਰਵ ਫੰਡ ਅਤੇ ਭੇਜੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਆਦਿ ਜੋ ਕਿ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਲੇਖੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਵਿਚੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਰੇ ਮਾਲੀਏ, ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਬਿਲਾਂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਜਾਂ ਉਪਾਅ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਮੁੱਚੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੰਡ ਵਿਚ ਵਸੂਲਿਆ ਫੰਡ ਆਦਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਜਨਤਕ ਲੇਖੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ

- ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਰਚ ਵੀ ਇਸੇ ਲੇਖੇ ਵਿਚੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਚਿਤ ਫੰਡ ਤੋਂ
ਬਾਹਰੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ
ਨਿਮਿਤਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।
- 10. ਮਾਲੀ ਖੁਰਚ:-** ਮਾਲੀ ਖਾਤਾ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਤਨਖਾਹਾਂ
ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ, ਅਚਨਚੇਤ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ, ਗਰਾਂਟਾਂ, ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ, ਪੈਨਸ਼ਨ,
ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ, ਵਿਆਜ ਵਸੂਲੀਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਅੰਦਰਾਨੂੰ ਖੁਰਚ ਨੂੰ
ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਦਲੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ
ਉਸ ਖੁਰਚ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪੂੰਜੀਗਤ ਨਿਰਮਾਣ
ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ।
- 11. ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ:-** ਮਾਲੀ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿਚ ਮਾਲੀ ਬਜਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ
ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਲੀ
ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਰਾਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਰ ਮਾਲੀਏ, ਗਰਾਂਟਾਂ ਅਤੇ
ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਕਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਹਿੱਸੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- 12. ਮਾਲੀ ਘਾਟਾ:-** ਜਦੋਂ ਮਾਲੀ ਲੇਖਾ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤੇ ਖੁਰਚ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਲੇਖਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ
ਵਿਚੋਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਪੂ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਾਲ
ਦੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖੁਰਚ ਦੇ ਵਿੱਤਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ
ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ (ਮਨਫੀ) ਅੰਕਿਤਾਂ ਵਿਚ ਰਿਹਾ
ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਘਾਟਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਲੀ ਘਾਟੇ ਤੋਂ ਹੋਰਵੇਂ ਰੂਪ
ਵਿਚ ਭਾਵ ਮਾਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਮਾਲੀ ਖੁਰਚ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣਾ ਹੈ।
- 13. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਬਜਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਐਕਟ-2003:-** ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ
ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿੱਤੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸੰਜਮਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ
ਸਕੇ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਘਾਟੇ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਾਤਮੇ ਰਾਹੀਂ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਰਤਾ
ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਿੱਤੀ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਕਮੀ, ਸੰਜਮੀ ਕਰਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਿਸ
ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਰਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਚਾਲਨਾਂ ਵਿਚਲੀ
ਵਧੇਰੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਨੀਤੀ ਦਾ
ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਚਨਚੇਤ
ਖੁਰਚ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਹਵਾਲੇ

1. ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਅੰਕੜਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ
2. ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ
3. 2016-17 ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਆਰੰਭਕ ਅੰਕੜੇ ਹਨ।
4. ਰਾਜ ਬਜਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਏ ਜੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿੱਤੀ ਖਾਤਾ
5. ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਵ (ਪੀਆਈਡੀਬੀ, ਪਨਗ੍ਰੇਨ, ਹਾਊਸਿੰਗ, ਪੁੱਡਾ ਅਤੇ ਫੂਡ ਏਜੰਸੀਆਂ)
6. ਸਬੰਧਤ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ
7. ਪੀਐਸਪੀਸੀਐਲ
8. ਸਬੰਧਤ ਬੋਰਡ/ਫੰਡ/ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ(ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ, ਪੀ ਐਮ ਐਫ, ਪੀ ਈ ਡੀ ਬੀ, ਪੀ ਐਮ ਆਈ ਡੀ ਸੀ, ਪੀ ਐਲ ਡੀ ਬੀ, ਪੀ ਆਰ ਓ ਬੀ)
9. ਸਬੰਧਤ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ
10. ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ
11. ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ

ਅਨੁਲੱਗ I: ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਰਾਜ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ (2004-05 ਦੇ ਸਥਾਈ ਮੁੱਲ)

ਲੜੀ ਨੰ:	ਰਾਜ/ਯੂ.ਟੀ.	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	ਆਸਤ
1	ਬਿਹਾਰ	16.18%	5.55%	14.54%	5.35%	15.04%	10.29%	10.69%	9.12%	10.85%
2	ਗੋਆ	10.02%	5.54%	10.02%	10.20%	16.89%	20.20%	4.17%	7.71%	10.59%
3	ਗੁਜਰਾਤ	8.39%	11.00%	6.78%	11.25%	10.01%	6.66%	6.15%	8.76%	8.63%
4	ਹਰਿਆਣਾ	11.22%	8.45%	8.17%	11.72%	7.41%	8.03%	5.50%	6.97%	8.43%
5	ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	9.23%	4.69%	12.47%	9.56%	6.31%	8.54%	8.70%	9.48%	8.62%
6	ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ	13.53%	11.26%	2.58%	9.30%	11.26%	4.52%	7.78%	7.28%	8.44%
7	ਪੰਜਾਬ**	10.18%	9.05%	5.85%	6.29%	6.52%	6.52%	4.64%	5.73%	6.85%
8	ਰਾਜਸਥਾਨ	11.67%	5.14%	9.09%	6.70%	14.41%	8.34%	6.41%	4.79%	8.32%
9	ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ	15.21%	6.13%	5.45%	10.83%	13.12%	7.39%	3.39%	7.29%	8.60%
10	ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼	8.07%	7.32%	6.99%	6.58%	7.86%	5.58%	5.78%	4.95%	6.64%

ਸ੍ਰੋਤ: ਅੰਕੜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਾਗੂਕਰਣ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ

ਅਨੁਲੱਗ-II: ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਲੀਆ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ (ਬੀ ਸੀ ਆਰ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਸਾਲ	ਬੀ ਸੀ ਆਰ
1	2006-07	2252
2	2007-08	-3656
3	2008-09	-3637
4	2009-10	-5757
5	2010-11	-4650
6	2011-12	-6373
7	2012-13	-6224
8	2013-14	-5739
9	2014-15	-6544
10	2015-16	-6138
11	2016-17	-4488

ਅਨੁਲੱਗ -III ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਦੀ ਲੰਬਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਰਲੀਫ਼ ਦੇ 2773 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਲੜੀ ਨੰ.	ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ ਦਰ	ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਏਰੀਆਰ ਮਿਆਦ	ਏਰੀਆਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਰਕਮ (ਰਕਮ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿਚ)		
				ਲੰਬਿਤ	ਅਦਾ ਕੀਤੀ	ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਲੰਬਿਤ
1	2	3	4	5	6	7
A.	↑ ਤੋਂ 100%	14.10.2014 27.06.2016	01.01.2014 ਤੋਂ 30.09.2014 (9 ਮਹੀਨੇ) (ਕੁੱਲ 868 ਕਰੋੜ)	434	434	350
B.	↑ ਤੋਂ 107%	20.03.2015 27.06.2016	01.07.2014 ਤੋਂ 28.02.2015 (9 ਮਹੀਨੇ)	-	540	-
C.	↑ ਤੋਂ 113%	24.08.2015	01.01.2015 ਤੋਂ 31.07.2015 (9 ਮਹੀਨੇ)	-	556	-
D.	↑ ਤੋਂ 119%	25.01.2016	01.07.2015 ਤੋਂ 31.12.2015 (6 ਮਹੀਨੇ)	358	-	-
E.	↑ ਤੋਂ 125%	21.10.2016	01.01.2016 ਤੋਂ 31.10.2016 (10 ਮਹੀਨੇ)	619	-	-
F.	↑ ਤੋਂ 132%	21.12.2016	01.07.2016 ਤੋਂ 31.12.2016 (6 ਮਹੀਨੇ)	417	-	-
G.	IR @ 5%	16.02.2017	01.01.2016 ਤੋਂ 31.12.2016 (12 ਮਹੀਨੇ)	595	-	-
ਕੁੱਲ ਏਰੀਆਰ(ਏ-ਜੀ)				2,423	1,530	350
ਡੀ ਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਲੰਬਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ (ਲੰਬਿਤ ਏਰੀਆਰ (ਕਾਲਮ 5) + ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਲੰਬਿਤ ਬਿਲ (ਕਾਲਮ 7))				2,773		

ਅਨੁਲੱਗ -IV ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ (ਪੀ ਐਸ ਪੀ ਸੀ ਐਲ) ਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਭੁਗਤਾਨ

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵੇਰਵੇ	ਯੂਨਿਟ	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
1	ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ	Rs crore	8760	11431	11936	12250	13668	16104	19804	21694	23729	24068	25543
2	ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ	Rs crore	1044	1073	1424	1646	1803	2199	2568	2667	2801	3263	2980
3	ਲੰਮੀ ਅਵਧੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	Rs crore	670	1983	974	2319	588	1734	882	1288	1306	1472	3256
4	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਐਲ.ਟੀ.ਐਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (2+3)	Rs crore	1714	3056	2398	3965	2391	3933	3450	3955	4107	4735	6236
5	ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀਗਤ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	Rs crore	3069	2275	4570	6064	6787	5215	8176	2101	1988	10790	4568
6	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	Rs crore	4783	5331	6968	10029	9178	9148	11626	6056	6095	15525	10804
7	ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 6/Sr1*100)	%	55	47	58	82	67	57	59	28	26	65	42
8	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 4/Sr1*100)	%	20	27	20	32	17	24	17	18	17	20	24
9	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ (Sr 2/Sr1*100)	%	12	9	12	13	13	14	13	12	12	14	12

ਅਨੁਲੱਗ V : ਵਿਭਿੰਨ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਇਕੁਇਟੀ

(ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ/ਬੋਰਡਾਂ/ਸਹਿਕਾਰੀ, ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ	ਲੇਖ ਦਾ ਸਾਲ	ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਕੁਇਟੀ
1	2	3	4
ਏ	ਉਦਯੋਗ		
1	ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	29.31
2	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	78.21
3	ਪੰਜਾਬ ਲਾਈ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	49.86
4	ਪੰਜਾਬ ਇਨਫੋਟੈਕ	2015-16	19.23
ਬੀ	ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਪਸੂ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਵਣ		
6	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬੀਜ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	4.51
7	ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2017-18	1.45
8	ਪੰਜਾਬ ਭੋਂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	45.46
9	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	4.00
10	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਕੰਟੋਨਰ ਅਤੇ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	25.00
11	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਣ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	0.25
ਸੀ	ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਸਿੰਜਾਈ		
16	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮ.	2016-17	6081.47
17	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸੰਚਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮ.	2015-16	605.88
18	ਪੰਜਾਬ ਜਲ ਸੋਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	300.00
ਡੀ	ਭਲਾਈ		
19	ਪੰਜਾਬ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਭੋਂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	5.42

ਲੜੀ ਨੰ.	ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ/ਬੋਰਡਾਂ/ਸਹਿਕਾਰੀ, ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ	ਲੇਖੇ ਦਾ ਸਾਲ	ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਕੁਇਟੀ
20	ਪੰਜਾਬ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੀਣਿਆਂ ਭੋਂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2014-15	20.00
ਈ	ਖੁਰਾਕ		
21	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	3.73
22	ਪਨਗੇਨ	2015-16	1.05
ਐਡ	ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ		
23	ਪੈਪਸ਼ੁ ਰੋਡ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	306.44
24	ਪੰਜਾਬ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ	2016-17	56.15
ਜੀ	ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ		
25	ਪੰਜਾਬ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਬੋਰਡ	2015-16	6.58
26	ਪੀ ਐਸ ਆਈ ਡੀ ਸੀ	2016-17	0.05
ਐਚ	ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਭਲਾਈ		
27	ਪੰਜਾਬ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ		2.05
ਆਈ	ਗੁਹਿ		
28	ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2016-17	0.05
ਜੇ	ਸਹਿਕਾਰੀ		
29	ਮਿਲਕਫੈਡ	2015-16	15.00
30	ਸੂਗਰਫੈਡ	2015-16	138.48
31	ਮਾਰਕਫੈਡ	2015-16	21.06
32	ਹਾਊਸਫੈਡ	2015-16	9.04
33	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ	2016-17	0.50
34	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ	2015-16	0.20

ਲੜੀ ਨੰ.	ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ/ਬੋਰਡਾਂ/ਸਹਿਕਾਰੀ, ਸਿਰਮੌਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ	ਲੇਖੇ ਦਾ ਸਾਲ	ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਕੱਥਿਟੀ
ਕੇ	ਵਿਕਾਸ		
35	ਪੰਜਾਬ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ	2015-16	0.00
ਐਲ	ਸਿਹਤ		
36	ਪੰਜਾਬ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2016-17	0.00
ਐਮ	ਹਾਊਸਿੰਗ		
37	ਪੰਜਾਬ ਸੁਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ	2015-16	0.00
ਐਨ	ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬੰਦ ਯੂਨਿਟ		
38	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਚਮੜਾ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2004-05	3.42
39	ਪਨਟੈਕਸ	2014-15	0.00
40	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਹੋਜਰੀ ਅਤੇ ਨਿਟਵੀਅਰ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2005-06	390.70
41	ਪੰਜਾਬ ਪੋਲਟਰੀ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2016-17	3.09
42	ਪੰਜਾਬ ਸੈਰਸਪਾਟਾ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	6.66
ਕੁੱਲ			8234.30

ਸ੍ਰੋਤ: ਸਬੰਧਤ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰਤ

ਅਨੁਲੱਗ VI: ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਵਿਵਰਣ

(ਉਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਬੋਰਡ/ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਮ	ਲੇਖ ਦਾ ਸਾਲ	ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਟਾਇਆ	ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗਰੰਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਰ	ਕੁੱਲ
1	2	3	4	5	6
ਏ	ਉਦਯੋਗ				
1	ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	16.54	22.24	38.78
2	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	-	0.00	0.00
3	ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	0.00	0.00	0.00
4	ਪੰਜਾਬ ਇਨਫੋਟੈਕ	2015-16	0.00	0.00	0.00
5	ਪੰਜਾਬ ਖਾਦੀ ਅਤੇ ਧੋਨ੍ਹ ਉਦਯੋਗ ਬੋਰਡ	2014-15	0.00	27.92	27.92
ਬੀ	ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਪਸੂ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ				
6	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬੀਜ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	0.00	5.00	5.00
7	ਪੰਜਾਬ ਭੌਂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2017-18	0.00	3.72	3.72
8	ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੇ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	0.00	0.00	0.00
9	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵੇਅਰਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	0.00	1146.94	1146.94
10	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਕੰਟੋਨਰ ਅਤੇ ਵੇਅਰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	0.00	0.00	0.00
11	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਣ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	0.00	0.00	0.00
12	ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ		0.00		0.00
13	ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੇ ਡੂਡਗੇਨਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2014-15	0.00	0.00	0.00
14	ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਬ੍ਰਾਂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	0.00	0.00	0.00
15	ਪੰਜਾਬ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ	2015-16	0.00	0.00	0.00
ਸੀ	ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਸਿੰਜਾਈ				
16	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਪਾਤੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ	2016-17	15628.26	9602.74	23989.00
17	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸੰਚਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ	2015-16	0.00	3741.17	3741.17

ਲੜੀ ਨੰ.	ਬੋਰਡ/ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਂ	ਲੇਖ ਦਾ ਸਾਲ	ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਟਾਇਆ	ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨੋਂ ਗਰੰਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਰ	ਕੁੱਲ
18	ਪੰਜਾਬ ਜਲ ਸੋਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	222.25	0.00	222.25
ਡੀ	ਭਲਾਈ				
19	ਪੰਜਾਬ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਭੇਂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	0.00	0.00	0.00
20	ਪੰਜਾਬ ਪੱਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੀਮੀਆਂ ਭੇਂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2014-15	0.00	0.00	0.00
ਈ	ਖੁਰਾਕ				
21	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	0.00	1109.12	1109.12
22	ਪਨਗ੍ਰੇਨ	2015-16	0.00	0.00	0.00
ਐਡ	ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ				
23	ਪੈਪਸੂ ਰੋਡ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	23.75	45.09	68.84
24	ਪੰਜਾਬ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀ	2016-17	0.00	35.23	46.82
ਜੀ	ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ				
25	ਪੰਜਾਬ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਬੋਰਡ	2015-16	0.00	0.00	0.00
26	ਪੀ ਐਮ ਆਈ ਡੀ ਸੀ	2016-17	0.00	246.63	246.63
ਐਚ	ਰੱਖਿਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਭਲਾਈ				
27	ਪੰਜਾਬ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	0.00	0.00	0.00
ਆਈ	ਗ੍ਰਹਿ				
28	ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2016-17	0.00	0.00	0.00
ਜੇ	ਸਹਿਕਾਰੀ				
29	ਮਿਲਕਡੈਡ	2015-16	0.00	66.50	66.50
30	ਸੂਗਰਫੈਡ	2015-16	1139.29	0.00	1139.29
31	ਮਾਰਕਡੈਡ	2015-16	0.00	1227.23	1227.23
32	ਹਾਊਸਫੈਡ	2015-16	0.00	191.65	191.65

ਲੜੀ ਨੰ.	ਬੋਰਡ/ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਂ	ਲੇਖ ਦਾ ਸਾਲ	ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਟਾਇਆ	ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਿਨੋਂ ਗਰੰਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਰ	ਕੁੱਲ
33	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ	2016-17	0.00	200.00	200.00
34	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕ	2015-16	0.83	5828.02	5828.85
35	ਪਨਕੋਡੈਡ	0.00	0.00	0.00	0.00
ਕੇ	ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ				
36	ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੰਟਰੋਲ ਬੋਰਡ	0.00	0.00	0.00	0.00
37	ਪੰਜਾਬ ਉਰਜਾ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਸੀ	0.00	0.00	0.00	0.00
ਐਲ	ਵਿਕਾਸ				
38	ਪੰਜਾਬ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ	2015-16	0.00	0.00	0.00
39	ਪੰਜਾਬ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ	0.00	0.00	0.00	0.00
ਐਮ	ਸਿਹਤ				
40	ਪੰਜਾਬ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2016-17	0.00	0.00	0.00
ਐਨ	ਹਾਊਸਿੰਗ				
41	ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀ	2015-16	0.00	325.16	325.16
ਓ	ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬੰਦ ਯੂਨਿਟ				
42	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਚਮੜਾ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2004-05	0.00	0.00	0.00
43	ਪਨਟੈਕਸ	2014-15	0.00	0.00	0.00
44	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਹੋੱਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਨਿਟਵੀਅਰ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2005-06	0.00	0.00	0.00
45	ਪੰਜਾਬ ਪੋਲਟਰੀ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2016-17	0.00	0.00	0.00
46	ਪੰਜਾਬ ਸੈਰਸਪਾਟਾ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	2015-16	0.00	0.00	0.00
	ਕੁੱਲ		17030.92	23824.36	39624.87

ਸ੍ਰੋਤ: ਸਬੰਧਤ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰਤ

ਅਨੁਲੱਗ VII: ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਰੰਟੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਵਰਣ

ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਥਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ/ਬੋਰਡਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼, ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜੁਟਾਏ ਗਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਆਦਿ ਦੇ ਪੁਨਰ ਭੁਗਤਾਨ ਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਰੰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 31 ਮਾਰਚ, 2017 ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਰਕਮਾਂ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ (ਲੱਖਾਂ ਵਿੱਚ)

ਲੜੀ ਨੰ:	ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਮ						ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਮੰਗ	ਡਿਸਚਾਰਜਡ	ਡਿਸਚਾਰਜ ਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ	ਗਾਰੰਟੀ/ਕਮਿਸ਼ਨ ਫੀਸ	
		ਸ਼ੇਣੀ (ਗਰੰਟੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ) (ਲੱਖ)	ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਗਰੰਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ	ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੇ ਬਕਾਇਆ	ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਮਾਂ	ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਟੋਤੀ				ਅਦਾ ਕੀਤਾ	ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ
1	ਬੈਕਫਿੰਕੇ	0	0	6530.09	600	301			6829.09		
2	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਣ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	0	0	1178		1178	0	0	0	0	0
3	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ		60910.5	60910.5	0	264	0	0	60646	0	2663
4	ਪੀ.ਐਮ.ਆਈ.ਡੀ.ਸੀ	2	85000	34631	5000	9928	0	0	29703	0	0
5	ਮਿਲਕਡੌੜ	0	0	1249.4	0	0	0	0	1249.4	0	0
6	ਪਨਸਪ	0	0	963840	5961	930350	0	0	39451	0	0
7	ਪੰਜਾਬ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਭੋਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕਰਜਾ	2000	2853.14	0	0	360.2	0	2492.94	0	0
8	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵੇਅਰਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	0	0	462021.08	0	460821.08	0	0	1200	0	0
9	ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ		1101650	233210	53830	50177	0	0	236863	0	0

10	ਪੀ.ਆਈ.ਡੀ.ਬੀ.			404995.62	313564.25	322172.91	0	0	396386.96	0	0
11	ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੇ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	0	2712.63	1200	1000	470	0	0	1730		0
12	ਪੰਜਾਬ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਸੀਡੋਂਜ਼ ਬੋਰਡ		0	323.9	0	300.9	0	0	23	0	57.00852
13	ਮਾਰਕੱਡੋਂ	0	0	932252	0	918722	0	0	13530	0	0
14	ਪੰਜਾਬ ਖਾਦੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਉਦਯੋਗ ਬੋਰਡ	0	0	957	0	0	0	957	957	0	0
15	ਪਨਗ੍ਰੇਨ			807432	0	683154	124278	0	0	0	0
16	ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਟਰਾਂਸਮਿਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ	0	156112	82686	35000	19613	0	0	98073	1000	0
17	ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੇ ਡੂਡਗੇਨਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ			572384	0	561247	0	0	11137	0	0
18	ਪੰਜਾਬ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ	0	30000	23800	23250	10320	0	0	36730	0	664
19	ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ			17225.35	2366.3	0	0	0	19591.65	0	0
20	ਪੰਜਾਬ ਦਿਹਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ	1	90000	77230	179800	47990	0	0	209040	0	1800
21	ਪੂੜਾ	6	0	136851	29671.88	25174	0	0	141348.88	0	0
22	ਪਾਵਰਕੌਮ	0	0	858114	169326	273605	0	0	753835	2000	2500
	ਛੁੱਲ		1528385.13	5681874.08	819369.43	4315787.89	124638.2	957	2060816.92	3000	7684.00852

* ਮਿਤੀ : 10-03-17 ਨੂੰ 683154 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਮਿਆਦੀ ਕਰਜੇ ਵਜੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

* ਪਰਿਕ੍ਰਮੀ ਗਰੰਟੀ

ਅਨੁਲੱਗ - VIII ਪੰਜਾਬੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ (ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵੇਰਵੇ	ਯੂਨਿਟ	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
1	ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	181.28	219.76	620.7	741.95	619.94	687.38	1304.37	1191.36	1177.38	2635.97	2193.25
2	ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	2.91	15.11	105.48	105.48	105.48	105.48	105.48	105.48	108.4	214.35
3	ਲੰਮੀ ਅਵਧੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	88.13	670.88
4	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਐਲ.ਟੀ.ਐਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (2+3)	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	2.91	15.11	105.48	105.48	105.48	105.48	105.48	105.48	196.53	885.23
5	ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀਗਤ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	2.91	15.11	105.48	105.48	105.48	105.48	105.48	105.48	196.53	885.23
7	ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 6/Sr1*100)	%	0	1.32	2.43	14.22	17.01	15.35	8.09	8.85	8.96	7.46	40.36
8	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 4/Sr1*100)	%	0	1.32	2.43	14.22	17.01	15.35	8.09	8.85	8.96	7.46	40.36
9	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ (Sr 2/Sr1*100)	%	0	1.32	2.43	14.22	17.01	15.35	8.09	8.85	8.96	4.11	9.77

ਅਨੁਲੱਗ - IX ਪੰਜਾਬ ਮਿਉਨਿਸਪਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਕਾਸ ਢਾਂਚਾ ਕੰਪਨੀ (ਪੀ ਐਮ ਆਈ ਡੀ ਸੀ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵੇਰਵੇ	ਯੂਨਿਟ	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
1	ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0.09	0.48	1.14	2.58	2.63	12.42	1.73	1.1
2	ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ			6.12	36.85	29.46	45.66	42.06	28.63
3	ਲੰਮੀ ਅਵਧੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ			32	52	126	234.32	99.28	99.28
4	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਐਲ.ਟੀ.ਐਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (2+3)	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	38.12	88.85	155.46	279.98	141.34	127.91
5	ਚਲੰਤ ਪੁੰਜੀਗਤ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	0	0
6	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	38.12	88.85	155.46	279.98	141.34	127.91
7	ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 6/Sr1*100)	%	0.00	0.00	3343.86	3443.80	5911.03	2254.27	8169.94	11628.18
8	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਚਲੰਤ ਪੁੰਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 4/Sr1*100)	%	0.00	0.00	3343.86	3443.80	5911.03	2254.27	8169.94	11628.18
9	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ (Sr 2/Sr1*100)	%	0.00	0.00	536.84	1428.29	1120.15	367.63	2431.21	2602.73

ਨੋਟ: ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਉਤੇ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਮੁਲਧਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਪੀ ਐਮ ਆਈ ਡੀ ਐਡ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਜ ਦੀ ਰਕਮ ਪੀ ਐਮ ਆਈ ਡੀ ਸੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਮਾਲੀਏ ਵਿਚੁੱਧ ਫੈਖਿਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਇਸ ਲਈ ਲਈਨ ਨੰ: 7,8 ਅਤੇ 9 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਅਨੁਲੱਗ - X ਮਾਰਕਫੋਡ

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵੇਰਵੇ	ਯੂਨਿਟ	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
1	ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	3619.23	4689.21	5530.17	7528.37	9057.91	9235.07	10641.05	13135.71	12861.83	12939.19	13384.13
2	ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	201.16	360.27	661.61	861.26	913.27	1264.71	1586.92	1600.86	1582.22	1550.19	1473.37
3	ਲੰਮੀ ਅਵਧੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਐਲ.ਟੀ.ਐਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (2+3)	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	201.16	360.27	661.61	861.26	913.27	1264.71	1586.92	1600.86	1582.22	1550.19	1473.37
5	ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀਗਤ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	10206.02	8580.03	9352.07	15903.29	17906.01	19981.69	17802.98	21383.69	14860.14	6641.5	13270.18
6	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	10407.18	8940.3	10013.68	16764.55	18819.28	21246.4	19389.9	22984.55	16442.36	8191.69	14743.55
7	ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 6/Sr1*100)	%	288	191	181	223	208	230	182	175	128	63	110
8	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 4/Sr1*100)	%	5.56	7.68	11.96	11.44	10.08	13.69	14.91	12.19	12.30	11.98	11.01
9	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ (Sr 2/Sr1*100)	%	5.56	7.68	11.96	11.44	10.08	13.69	14.91	12.19	12.30	11.98	11.01

ਅਨੁਲੱਗ - XI ਪਨਗ੍ਰੇਣ

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵੇਰਵੇ	ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਿ	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16
1	ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	3060.9	3543.4 4	4902.5 4	6667.6 1	8340.3 2	8516.5 1	9644.9 1	11987.9 9	12583.0 3	13977.3 6
2	ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	108.62	204.28	407.65	574.82	714.38	1040.9 1	1216.2 9	1281.02	1309.64	1430.1
3	ਲੰਮੀ ਅਵਸਥੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਐਲ.ਟੀ.ਐਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (2+3)	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	108.62	204.28	407.65	574.82	714.38	1040.9 1	1216.2 9	1281.02	1309.64	1430.1
5	ਚਲੰਤ ਪੂਜ਼ੀਗਤ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	318.16	797.28 7	1398.0 4	1822.5 3	3478.8	4646.9	3572.9	5921.49	5226.55	1878.25
6	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	426.78	1001.5 6	1805.7 2	2397.3 6	4193.2 1	5687.8 1	4789.1 9	7202.51	6536.19	3308.35
7	ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 6/Sr1*100)	%	13.94	28.27	36.83	35.96	50.28	66.79	49.66	60.08	51.94	23.67
8	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਚਲੰਤ ਪੂਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 4/Sr1*100)	%	3.55	5.77	8.32	8.62	8.57	12.22	12.61	10.69	10.41	10.23
9	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ (Sr 2/Sr1*100)	%	3.55	5.77	8.32	8.62	8.57	12.22	12.61	10.69	10.41	10.23

ਅਨੁਲੱਗ - XII ਪੰਜਾਬ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਬੋਰਡ (ਪੀ ਆਰ ਡੀ ਬੀ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵੇਰਵੇ	ਯੂਨਿਟ	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
1	ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	348.81	393.76	575.69	655.41	632.69	638.41	826.03	747.47	757.6	879.02	933
2	ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	27.43	33.89	40.98	54.27	78.22	138.33	162.21	122.37	73.78	63.27	114.43
3	ਲੰਮੀ ਅਵਧੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	111.5	113.82	112.37	173.24	280.58	347.64	411.67	400	420.5	289.65	407.9
4	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਐਲ.ਟੀ.ਐਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (2+3)	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	138.93	147.71	153.35	227.51	358.8	485.97	573.88	522.37	494.28	352.92	522.33
5	ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀਗਤ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	138.93	147.71	153.35	227.51	358.8	485.97	573.88	522.37	494.28	352.92	522.33
7	ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 6/Sr1*100)	%	39.83	37.51	26.64	34.71	56.71	76.12	69.47	69.89	65.24	40.15	55.98
8	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 4/Sr1*100)	%	39.83	37.51	26.64	34.71	56.71	76.12	69.47	69.89	65.24	40.15	55.98
9	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ (Sr 2/Sr1*100)	%	7.86	8.61	7.12	8.28	12.36	21.67	19.64	16.37	9.74	7.20	12.26

ਅਨੁਲੱਗ - XIII ਪੰਜਾਬ ਸ਼ੁਹਿਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (ਪ੍ਰਤਾ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵੇਰਵੇ	ਯੂਨਿਟ	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
1	ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	186.85	301.47	754.03	286.73	309.23	132.63	239.3	325.34	774.46	749.48	669.19
2	ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	1.9	154.93	197.63	184.86	161.95
3	ਲੰਮੀ ਅਵਧੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	0	20.04	278.86	353.43	293.41
4	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਐਲ.ਟੀ.ਐਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (2+3)	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	1.9	174.97	476.49	538.29	455.36
5	ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀਗਤ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	1.9	174.97	476.49	538.29	455.36
7	ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 6/Sr1*100)	%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.79	53.78	61.53	71.82	68.05
8	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 4/Sr1*100)	%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.79	53.78	61.53	71.82	68.05
9	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ (Sr 2/Sr1*100)	%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.79	47.62	25.52	24.67	24.20

ਅਨੁਲੱਗ - XIV ਗ੍ਰੇਟਰ ਮੁਹਾਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਿਟੀ (ਗਮਾਡਾ)

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵੇਰਵੇ	ਯੂਨਿਟ	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
1	ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	37.5	398.77	635.49	187.18	742.47	1100.63	1136.58	716.16	1120.22	1049.65	852
2	ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	39.41	53.64	152.73	166.92	208.38	228.92	275.15
3	ਲੰਮੀ ਅਵਧੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	423.29	244.59	280.5	190.81	1286.72	0	843.5
4	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਐਲ.ਟੀ.ਐਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (2+3)	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	462.7	298.23	433.23	357.73	1495.1	228.92	1118.65
5	ਚਲੰਤ ਪੂਜ਼ੀਗਤ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	462.7	298.23	433.23	357.73	1495.1	228.92	1118.65
7	ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 6/Sr1*100)	%	0.00	0.00	0.00	0.00	62.32	27.10	38.12	49.95	133.46	21.81	131.30
8	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਚਲੰਤ ਪੂਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 4/Sr1*100)	%	0.00	0.00	0.00	0.00	62.32	27.10	38.12	49.95	133.46	21.81	131.30
9	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ (Sr 2/Sr1*100)	%	0.00	0.00	0.00	0.00	5.31	4.87	13.44	23.31	18.60	21.81	32.29

ਅਨੁਲੱਗ - XV ਪੰਜਾਬ ਰੋਡ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵੇਰਵੇ	ਯੂਨਿਟ	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
1	ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	437.73	443.73	236	245.35	289.41	319.48	340.84	376.12	376.77	413.02	458
2	ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	7.6	5.75	9.23	9.87	11.16	7.92	9.5	8.61	8.59	10.03	11.12
3	ਲੰਮੀ ਅਵਧੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	3.84	8.09	8.02	9.68	10.83	9.92	18.54	13.64	11.96	6.81	7.2
4	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਐਲ.ਟੀ.ਐਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (2+3)	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	11.44	13.84	17.25	19.55	21.99	17.84	28.04	22.25	20.55	16.84	18.32
5	ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀਗਤ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	11.44	13.84	17.25	19.55	21.99	17.84	28.04	22.25	20.55	16.84	18.32
7	ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 6/Sr1*100)	%	2.61	3.12	7.31	7.97	7.60	5.58	8.23	5.92	5.45	4.08	4.00
8	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 4/Sr1*100)	%	2.61	3.12	7.31	7.97	7.60	5.58	8.23	5.92	5.45	4.08	4.00
9	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ (Sr 2/Sr1*100)	%	1.74	1.30	3.91	4.02	3.86	2.48	2.79	2.29	2.28	2.43	2.43

ਅਨੁਲੱਗ - XVI ਪਨਜਾਬ

SN	ਵੇਰਵੇ	ਯੂਨਿਟ	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16
1	ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	3618.67	4450.23	5170.94	6591.24	7921.16	8901.35	9967.01	12159.76	10835.25	11817.89
2	ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	194.13	295.26	551	804.42	838.99	1133.7	1413.54	1426.79	1391.41	1103.48
3	ਲੰਮੀ ਅਵਧੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਐਲ.ਟੀ.ਐਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (2+3)	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	194.13	295.26	551	804.42	838.99	1133.7	1413.54	1426.79	1391.41	1103.48
5	ਚਲੰਤ ਪ੍ਰੀਜ਼ੀਗਤ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	2579.75	3882.52	3493.97	4419.52	6266.11	7197.33	6532	9037.93	8196.62	9258.92
6	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	2773.88	4177.78	4044.97	5223.94	7105.1	8331.03	7945.54	10464.72	9588.03	10362.4
7	ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 6/Sr1*100)	%	76.65	93.88	78.23	79.26	89.70	93.59	79.72	86.06	88.49	87.68
8	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਚਲੰਤ ਪ੍ਰੀਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 4/Sr1*100)	%	5.36	6.63	10.66	12.20	10.59	12.74	14.18	11.73	12.84	9.34
9	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ (Sr 2/Sr1*100)	%	5.36	6.63	10.66	12.20	10.59	12.74	14.18	11.73	12.84	9.34

ਅਨੁਲੱਗ - XVII ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਬੋਰਡ(ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ)

SN	ਵੇਰਵੇ	ਯੂਨਿਟ	2006-07	2007-08	2008-09	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
1	ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	180.27	228.44	388.6	375.28	413.3	426.96	505.7	528.78	751.33	558.11	485.25
2	ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	8.8	10.86	16.13	31.73	29.63	34.83	31.08	20.73	36.51	26.79	36
3	ਲੰਮੀ ਅਵਧੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	22.83	24.99	51.57	48	108.47	96.9	112.42	100	160	100	103.2
4	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਐਲ.ਟੀ.ਐਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (2+3)	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	31.63	35.85	67.7	79.73	138.1	131.73	143.5	120.73	196.51	126.79	139.2
5	ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀਗਤ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	31.63	35.85	67.7	79.73	138.1	131.73	143.5	120.73	196.51	126.79	139.2
7	ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 6/Sr1*100)	%	17.55	15.69	17.42	21.25	33.41	30.85	28.38	22.83	26.15	22.72	28.69
8	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 4/Sr1*100)	%	17.55	15.69	17.42	21.25	33.41	30.85	28.38	22.83	26.15	22.72	28.69
9	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ (Sr 2/Sr1*100)	%	4.88	4.75	4.15	8.46	7.17	8.16	6.15	3.92	4.86	4.80	7.42

ਅਨੁਲੱਗ - XVIII ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਸੰਚਾਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

ਲੜੀ ਨੰ.	ਵੇਰਵੇ	ਯੂਨਿਟ	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
1	ਕੁਲ ਮਾਲੀਆ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	408	534	895	1323	953	1177	883
2	ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	124	179	216	269	374	477	519
3	ਲੰਮੀ ਅਵਧੀ ਕਰਜ਼ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	107	140	146	307	315	380	313
4	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਐਲ.ਟੀ.ਐਲ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (2+3)	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	231	319	362	576	689	857	832
5	ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀਗਤ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	0	0	100	0	0	0	231
6	ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਕਰਜ਼ ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ	231	319	462	576	689	857	1063
7	ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀਆਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 6/Sr1*100)	%	57	60	52	44	72	73	120
8	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦੀ ਚਲੰਤ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਦਾਇਗੀਆਂ (Sr 4/Sr1*100)	%	57	60	40	44	72	73	94
9	ਕੁਲ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਕੁਲ ਵਿਆਜ (Sr 2/Sr1*100)	%	30	34	24	20	39	41	59

ਅਨੁਲੱਗ - XIX: ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਪੀ ਵਲੋਂ ਚੁਟਾਏ ਗਏ ਵਿਭਿੰਨ ਬਾਂਡਜ਼ ਦਾ ਸਾਰ-31-05-2017 ਨੂੰ

ਨੰ.	ਬਾਂਡ ਸੀਰੀਜ਼	ਰਕਮ (ਕਰੋ ੜ)	ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ	ਬਾਂਡਜ਼ ਦੀ ਮਿਆਦ	ਬਾਂਡਜ਼ ਲਈ ਸੱਦਾ/ਵਾਪਸ ਖਰੀਦ	ਬਕਾਇਆ ਬਾਂਡਜ਼(ਕਰੋੜ)	ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ	ਪੁੱਟ ਅਤੇ ਕਾਲ ਵਿਕਲਪ	ਪੁਨਰ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀਆਂ ਮਿਤੀਆਂ	ਪੁਨਰ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਰਕਮ (ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)	
											ਵਿਆਜ	ਮੂਲਪਣ
1.	ਪੀਆਈਡੀਪੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਸੀਰੀਜ਼-1 (ਰੈਗੂਲਰ ਰਿਟਰਨ ਬਾਂਡ)	150	06.08.200 7	10.07%	10 ਸਾਲ	119.07	30.93	8ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਤੋਂ 3 ਬਰਾਬਰ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ	8ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਉਪਲੱਬਧ ਸੀ (ਭਾਵ 6.8.15 ਨੂੰ)	06.08.2017	3.11	30.93
2.	ਪੀਆਈਡੀਪੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਸੀਰੀਜ਼-2 (ਡੀਪ ਡਿਸਕਾਊਂਟ ਬਾਂਡ)	499. 93	27.12.200 7	10.19%	20 ਸਾਲ	-	499.93	11ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਤੋਂ 10 ਬਰਾਬਰ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	27.12.2018	-	216.70
										27.12.2019	-	216.70
										27.12.2020	-	216.70
										27.12.2021	-	216.70
										27.12.2022	-	216.70
										27.12.2023	-	216.70
										27.12.2024	-	216.70
										27.12.2025	-	216.70
										27.12.2026	-	216.70
										27.12.2027	-	216.70
3.	ਪੀਆਈਡੀਪੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਸੀਰੀਜ਼-3 (ਡੀਪ ਡਿਸਕਾਊਂਟ ਬਾਂਡ)	150. 03	15.10.200 8	11.98%	25 ਸਾਲ	-	150.03	16ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਤੋਂ 5 ਬਰਾਬਰ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ	ਕੋਈ ਨਹੀਂ	15.10.2017	4.50	-
										15.10.2018	4.50	-
										15.10.2019	4.50	-
										15.10.2020	4.50	-
										15.10.2021	4.50	-
										15.10.2022	4.50	-
										15.10.2023	4.50	-
										15.10.2024	4.50	112.50
										15.10.2025	4.05	112.50
										15.10.2026	3.60	112.50

										15.10.2027	3.15	112.50
										15.10.2028	2.70	112.50
										15.10.2029	2.25	112.50
										15.10.2030	1.80	112.50
										15.10.2031	1.35	112.50
										15.10.2032	0.90	112.50
										15.10.2033	0.45	112.50
4.	ਪੀਆਈਡੀਪੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਸੀਰੀਜ਼-4ਏ (ਰੈਗੂਲਰ ¹ ਰਿਟਰਨ ਬਾਂਡ)	252	31.12.2008	11.45%	15 ਸਾਲ	172.10	79.90	11ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਤੋਂ 5 ਬਰਾਬਰ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ	10ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ	31.12.2017	-	-
									31.12.2018	9.15	-	
									31.12.2019	9.15	15.98	
									31.12.2020	7.32	15.98	
									31.12.2021	5.49	15.98	
									31.12.2022	3.66	15.98	
									31.12.2023	1.83	15.98	
5.	ਪੀਆਈਡੀਪੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਸੀਰੀਜ਼-4ਬੀ (ਰੈਗੂਲਰ ¹ ਰਿਟਰਨ ਬਾਂਡ)	442	19.01.2009	11.45%	15 ਸਾਲ	235.60	206.40	11ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਤੋਂ 5 ਬਰਾਬਰ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ	10ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ	19.01.2018	23.63	-
									19.01.2019	23.63	-	
									19.01.2020	23.63	41.28	
									19.01.2021	18.91	41.28	
									19.01.2022	14.18	41.28	
									19.01.2023	9.45	41.28	
									19.01.2024	4.73	41.28	
6.	ਪੀਆਈਡੀਪੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਸੀਰੀਜ਼-4ਮੀ (ਰੈਗੂਲਰ ¹ ਰਿਟਰਨ ਬਾਂਡ)	56	16.02.2009	11.45%	15 ਸਾਲ	37.30	18.70	11ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਤੋਂ 5 ਬਰਾਬਰ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ	10ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ	16.02.2018	2.14	-
									16.02.2019	2.14	-	
									16.02.2020	2.14	3.74	
									16.02.2021	1.71	3.74	
									16.02.2022	1.28	3.74	
									16.02.2023	0.86	3.74	
									16.02.2024	0.43	3.74	
	ਕੁੱਲ	154 9.96					564.07	985.89			224.82	3,627.93

ਨੋਟ :

- (1) ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਸੀਰੀਜ਼ ਇਕ ਦੇ ਮਾਮਲ ਵਿਚ ਬਾਂਡ ਤਾਰਕਾਂ ਵਲੋਂ 88.13 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੂਲਧਨ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਲਡ ਕਰਕੇ ਪੁੱਟ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਵਲੋਂ 30.94 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਮੂਲਧਨ ਰਕਮ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੁਣ 150 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੂਲਧਨ ਰਕਮ ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਕੇਵਲ 30.93 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ।
- (2) ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਸੀਰੀਜ਼ 4 ਏ, 4ਬੀ ਅਤੇ 4ਸੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਾਂਡ ਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਬਾਂਡਜ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ 750 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਤੀ ਅੰਤ ਤੀਕ ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਵਲੋਂ 445 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਾਂਡਜ਼ ਵਾਪਸ ਖਰੀਦਣ ਉਪਰੰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਂਡਜ਼ ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਮੂਲਧਨ ਰਕਮ 305 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਅਨੁਲੱਗ – XX ਪੀ ਆਈ ਡੀ ਬੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਤ/ਲਈ ਗਏ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਮਿਤੀ ਅੰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

(ਏ) ਕਰਜਾ ਪੜਾਅ 1-1600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ + ਕਰਜਾ ਪੜਾਅ 2-900 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ + ਕਰਜਾ ਪੜਾਅ 3-700 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ + ਕਰਜਾ ਪੜਾਅ 4-900 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ = ਕੁੱਲ 4100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ

ਨੰਬਰ	ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ	ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਕਰਜਾ	ਮਿਤੀ ਤੀਕ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਰਜਾ	ਮੁੜ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਰਜਾ	ਬਕਾਇਆ ਕਰਜਾ	ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ
1.	ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ	500.00	365.42	72.80	292.62	9.25% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ 9.25% + 0.00% ਸਪ੍ਰੈਡ)
2.	ਆਈਸੀਆਈਸੀਆਈ ਬੈਂਕ	300.00	300.00	43.75	256.25	9.34% (ਅਧਾਰ ਦਰ 9.10% + 0.24% ਸਪ੍ਰੈਡ)
3.	ਓਰੀਐਂਟਲ ਬੈਂਕ ਆਫ ਕਾਮਰਸ	300.00	293.25	47.11	246.14	9.40% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ 8.60% + 0.80% ਸਪ੍ਰੈਡ)
4.	ਇੰਡੀਆਨ ਬੈਂਕ	200.00	200.00	29.17	170.83	9.25% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ ਦਰ 8.60% + 0.65% ਸਪ੍ਰੈਡ)
5.	ਯੂਕੋ ਬੈਂਕ	200.00	162.16	33.34	128.82	9.25% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ 8.60% + 0.65% ਸਪ੍ਰੈਡ)
	ਕੁੱਲ	1,500.00	1,320.83	226.17	1,094.66	
6.	ਐਚ ਡੀ ਐਫ ਸੀ ਬੈਂਕ	100.00	100.00	4.16	95.84	9.19% (ਅਧਾਰ ਦਰ 9.00% + 0.19% ਸਪ੍ਰੈਡ)
7.	ਅੰਧਰਾ ਬੈਂਕ	200.00	200.00	-	200.00	9.55% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ 9.55% + 0% ਸਪ੍ਰੈਡ)
8.	ਇੰਡੀਆਨ ਬੈਂਕ	300.00	300.00	-	300.00	9.55% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ 9.45% + 0.10% ਸਪ੍ਰੈਡ)
9.	ਯੂਕੋ ਬੈਂਕ	100.00	100.00	-	100.00	9.60% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ 9.45% + 0.15% ਸਪ੍ਰੈਡ)
10.	ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	300.00	300.00	-	300.00	9.55% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ 9.55% + 0.00% ਸਪ੍ਰੈਡ)
	ਕੁੱਲ	1,000.00	1,000.00	4.16	995.84	
11.	ਕੈਨਰਾ ਬੈਂਕ	500.00	500.00	-	500.00	9.30% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ 9.30% + 0.00% ਸਪ੍ਰੈਡ)
12.	ਯੂਕੋ ਬੈਂਕ	200.00	150.00	-	150.00	9.30% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ 9.30% + 0.00% ਸਪ੍ਰੈਡ)
	ਕੁੱਲ	700.00	650.00	-	650.00	
13.	ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ	200.00	30.10	-	30.10	9.30% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ 9.30% + 0.00% ਸਪ੍ਰੈਡ)
14.	ਪੰਜਾਬ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕ	200.00	129.00	-	129.00	9.15% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ 9.15% + 0.00% ਸਪ੍ਰੈਡ)
15.	ਕੈਨਰਾ ਬੈਂਕ	500.00	43.00	-	43.00	8.45% (ਐਮਸੀਐਲਆਰ 8.45% + 0.00% ਸਪ੍ਰੈਡ)
	ਕੁੱਲ	900.00	202.10	-	202.10	
	ਕਰਜੇ ਦਾ ਕੁੱਲ ਜੋੜ	4,100.00	3,172.93	230.33	2,942.60	

ਅਨੁਲੱਗ XXI ਫੰਡ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ

(ਉਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

ਨੰਬਰ	ਵੇਰਵੇ	2017-18
1	ਆਰ ਡੀ ਐਫ ਤੌਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ	820.00
ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ	-1	820.00
<u>ਏ</u>	ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਉਤੇ ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ	ਏ
<u>ਬੀ</u>	ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਪੁਨਰ ਭੁਗਤਾਨ	ਬੀ
<u>ਸੀ</u>	ਹੋਰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮ	ਸੀ
ਕੁੱਲ ਭੁਗਤਾਨ ਏ+ਬੀ+ਸੀ	-2	672.93
ਹੋਰ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਹਿਤ ਉਪਲਬੱਧ ਸਰਪਲੱਸ (1-2)		147.07

ਅਨੁਲੱਗ - XXII ਪੀ ਆਰ ਡੀ ਬੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਖਰਚੇ

(ਰੁਪਏ ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)

ਸਾਲ	ਆਰੰਭ ਤੇ	ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ (ਲਈ ਗਈ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਸਮੇਤ)	ਭੁਗਤਾਨ (ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਭੁਗਤਾਨ ਸਮੇਤ)	ਭੁਗਤਾਨ ਉਪਰ ਵੱਧ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ
2005-06	120.00	516.32	448.83	187.49
2006-07	187.49	733.61	807.37	113.73
2007-08	113.73	439.90	499.44	54.19
2008-09	54.19	875.68	868.61	61.26
2009-10	61.26	1145.21	1041.73	164.74
2010-11	164.74	1357.70	1355.26	167.18
2011-12	167.18	1256.26	1306.57	116.87
2012-13	116.87	960.84	804.66	273.05
2013-14	273.05	872.43	968.24	177.24
2014-15	177.24	1174.35	1218.26	133.33
2015-16	133.33	1216.43	1111.56	238.20

